

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหาทิตย์ บุญเสริม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

35.15.23

พ.35.1

33

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

พระมหาทิตย์ บุญเสริม

23 ส.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2548

1
1

พระมหาพิชัย บุญเสริม (2548) องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน
 ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปริญญาโท
 กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา, รองศาสตราจารย์
 เวชณี กริทอง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของ
 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร
 ดังนี้ องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่ศึกษาอยู่ ลักษณะมุ่งอนาคต บุคลิกภาพ
 และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน องค์ประกอบด้านสภาพครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ
 ของครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว และภาระงานที่รับผิดชอบใน
 ครอบครัว และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธ
 ภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
 ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547
 จำนวน 247 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพล
 ต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์
 ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า

1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 มีจำนวน 8 องค์ประกอบ
 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (X_{10}) บุคลิกภาพ (X_{11}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{12}) สัมพันธ
 ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{13}) ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว (X_{14}) ลักษณะทาง
 กายภาพทางการเรียน (X_{15}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{16}) สัมพันธภาพระหว่าง
 นักเรียนกับเพื่อน (X_{17})

2 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน
 วัดปากน้ำวิทยาคม มีจำนวน 9 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) เพศหญิง (X_2) ระดับชั้นที่กำลัง
 ศึกษา (X_{3-5}) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) สภาพครอบครัว (X_{7-9})

3. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน
 วัดปากน้ำวิทยาคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มี
 อิทธิพลมากที่สุดไปหาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แรงจูงใจ
 ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{16}) ภาระงานที่รับผิดชอบใน

ครอบครัว (X_{14}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว(X_{13}) องค์ประกอบทั้ง 4 นี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 56.40

4 สมการที่สามารถพยากรณ์ จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

4.1 สมการพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำ วิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 361 + 358 X_{12} + 286 X_{16} + 151 X_{14} + 100 X_{13}$$

4.2 สมการพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำ วิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .054 X_{12} + .044 X_{16} + .046 X_{14} + .043 X_{13}$$

FACTORS AFFECTING ON LEARNING THOUGHTFULNESS OF THE THIRD LEVEL
STUDENTS OF WATPAKNAMWITTAYAKHOM SCHOOL
IN KHET TALINGCHAN, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
PHRAMAHA TIT BOONSERM

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2005

Phramaha Tit Boonserm (2005). *Factors Affecting on Learning Thoughtfulness of The Third Level Students of Watpaknamwittayakhom School in Khet Talingchan, Bangkok* Master thesis, M Ed. (Educational Psychology). Bangkok . Graduate School, Srinakharinwirot University Advisor Committee: Wilailuck Phongsopar, Assoc Prof. Waythanee Greethong.

The purposes of this research were to investigate factors affecting on learning thoughtfulness of the third level students of Watpaknamwittayakhom School in Khet Talingchan, Bangkok. There were 3 dimension of factors; first of them was personal factor gender, level of education, future orientation, personality and achievement motivation, second of them was family factor income of family, interpersonal relationship between students and their family membership, burden of family responsibility and third of them was learning environment factor : physical learning environment, interpersonal relationship between students and their teacher, and interpersonal relationship between students and their peer groups The 247 subjects were the third level students of Watpaknamwittayakhom School in Khet Talingchan, Bangkok in the academic year 2005 The instrument was factors affecting on learning thoughtfulness questionnaires The data was analyzed by The Pearson Product Moment Correlation coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows:

1. There were significantly positive correlation among learning thoughtfulness and 8 factors :future orientation (X_{10}) personality (X_{11}) achievement motivation(X_{12}) interpersonal relationship between students and their family membership (X_{13}) burden of family responsibility (X_{14}) physical learning environment (X_{15}) interpersonal relationship between students and their teacher (X_{16}), and interpersonal relationship between students and their peer groups (X_{17}) at .01 level.
2. There were no significantly correlation among learning thoughtfulness and 9 factors male (X_1), female (X_2), level of studying ($X_3 - X_5$) , income of family (X_6) and state of family ($X_7 - X_9$).
- 3 There were 4 significantly factors affecting on the learning thoughtfulness of the third level students ranking from the most to the least affective factors, achievement motivation (X_{12}), interpersonal relationship between students and their teacher (X_{16}), burden of family responsibility (X_{14}), interpersonal relationship between students and their family

membership (X_{13}) at 01 level. These factors could significantly predict on the learning thoughtfulness of the third level students about percentage 29.2.

4. The predicted equation of factors affecting on the learning thoughtfulness of the third level students at 01 level were as follows:

4.1 In term of raw scores were:

$$\hat{Y} = 361 + 358 X_{12} + 286 X_{16} + 151 X_{14} + 100 X_{13}$$

4.2 In term of standard scores were:

$$Z = 0.54 X_{12} + 0.044 X_{16} + 0.46 X_{14} + 0.43 X_{13}$$

ปริญญานิพนธ์

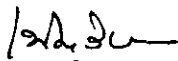
เรื่อง

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ของ

พระมหาทิตย์ บุญเสริม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ประธาน

(อาจารย์ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

...

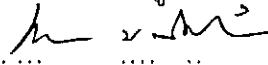
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เวหนิ กริทอง)

..

กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ชุติพร อ่อนโคกสูง)

..

กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร มณีศรีขำ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวชนี กริทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ กรรมการผู้ได้รับแต่งตั้งเพิ่มเติมเพื่อสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาและกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขออนุโมทนา มา ณ ที่นี้

ขอเจริญพรอนุโมทนาขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมจิตา แสนคำเครือ และอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอเจริญพรอนุโมทนา คณาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เอาใจใส่ ห่วงใย และให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ขอเจริญพรอนุโมทนา นางเบญญาภา คงรอด ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดน้อยใน อาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนวัดน้อยใน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย (Try Out) เป็นอย่างดี และแนะนำเกี่ยวกับการทำปริญญานิพนธ์

ขอเจริญพรอนุโมทนา ดร.นิพนธ์ เสือก้อน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม อาจารย์และนักเรียน โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีและแนะนำเกี่ยวกับการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ สหธรรมิก พี่ๆ น้องๆ ทั้งที่วัดปากน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพฯ และสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ที่ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอเจริญพรอนุโมทนา โยมพ่อ โยมแม่ ญาติ พี่น้องที่อยู่ทางบ้านที่ส่งกำลังใจมาให้ตลอด และขออุทิศบุญกุศลที่จะพึงมีแก่เจ้ากรรมนายเวรสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง

พระมหาทิตย์ บุญเสริม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.	5
ตัวแปรที่ศึกษา.	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
สมมติฐานของการวิจัย	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะ.	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตตะ	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะ	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพศ	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ	19
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น .	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต.	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ.	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ	30
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน	32
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน.	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน	34

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว	35
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว.	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว	37
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	38
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	38
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครอง.	39
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครอง	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครอง.	41
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว	42
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว	43
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน	44
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน	47
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน .	48
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน.	49
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	51
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน.	51
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	53
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.	72
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล..	74

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) การวิเคราะห์ข้อมูล	75
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า	75
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	81
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า .	81
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	84
อภิปรายผล.	85
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม.	98
ภาคผนวก.	110
ภาคผนวก ก	111
ภาคผนวก ข .	132
ประวัติย่อผู้วิจัย	143

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้นเพศ	54
2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคมที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และ สภาพครอบครัว	76
3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัวและด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.	77
4 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง กับความเป็นจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม	78
5 แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้าน การเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตดลิ่งชั้น กรุงเทพมหานคร.	79
6 แสดงองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตดลิ่งชั้น กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (StepwiseMultipleRegressionAnalysis).	80
7 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต	133
8 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว	134
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทางการเรียน	135
10 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน กับผู้ปกครอง.	136
11 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบ ในครอบครัว.	138
12 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของลักษณะทางกายภาพทางการเรียน	139
13 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพ	

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 (ต่อ) ระหว่างนักเรียนกับครู	140
14 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	141
15 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามจิตตะด้านการเรียน	142

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้เจริญก้าวหน้า มีความรู้และความสามารถในการเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตให้ได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบและอย่างมีประสิทธิภาพ พุทธศาสนายอมรับว่าการศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคคล และเชื่อว่าการมีความรู้ (ปัญญา) เป็นขุมทรัพย์อันประเสริฐอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้รับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าทางอาชีพการงานและทางจิตใจสมควรได้รับการยกย่อง (จันทน์ อติวิวัฒน์สิทธิ์. 2545 : 119) การศึกษา คือ กระบวนการสร้างปัญญาและคุณธรรมอันเป็นส่วนประกอบอย่างอื่น ๆ ที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถแก้ปัญหาล่วงหน้าสิ่งบีบบังคับขัดขวางนำชีวิตให้เจริญงอกงามไปสู่ความเป็นอยู่อย่างดีที่สุดและเสวยผลแห่งชีวิตได้โดยสมบูรณ์ (วันจักร พงษ์สมัครไทย 2527 : 53)

ผู้มีความรู้พื้นฐานทางศาสนาย่อมมีหลักในการดำรงชีวิตเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีระเบียบวินัย และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ และคณะ. 2536 : 2) ในทางพระพุทธศาสนานั้น การพัฒนาชีวิตอย่างถูกต้องก็คือการทำให้ชีวิตดำเนินไปในวิถีชีวิตที่ถูกต้องที่จะนำเข้าสู่จุดหมาย ส่วนการศึกษาเป็นการทำให้เกิดการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง หรือการฝึกฝนคนให้เข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องตั้งแต่นั้นเอง (พระธรรมปิฎก 2539 : 4)

การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันที่มีการถกเถียงในเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชวรมนี (2542 : 44) กล่าวไว้ว่า การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด แต่ผู้เรียนนั้นยังขาดความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น การใฝ่เรียนรู้ ใฝ่คิด คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งนั่นเป็นสาเหตุที่การศึกษาของไทยไม่รุดหน้า และนั่นเป็นเพราะการศึกษาของไทยยังไม่ได้เติมเต็มทางด้านจิตสำนึกของการมีส่วนร่วม ไม่มีความเอาใจจริงเอาใจใส่ในสิ่งที่เรียนรู้ไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน จึงทำให้ขาดความขยันหมั่นเพียร หนักไม่เอาเบาไม่สู้ จึงทำให้ไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน ซึ่งทำให้การศึกษาของคนไทยไปไม่ถึงจุดหมาย และเด็กไทยในปัจจุบันนักเรียนยังขาดความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบ การใฝ่เรียนรู้ ใฝ่คิด คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (พระราชวรมนี 2542 : 45)

พระพุทธศาสนาได้สอนให้รู้จักสำรวจพฤติกรรมของตนเอง พุทธศาสนาได้วิเคราะห์และแยกแยะกระบวนการเกิดขึ้นของพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนอย่างละเอียด แล้วอธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาหรือความทุกข์ขึ้นในชีวิตตลอดจนวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองเพื่อทำให้มนุษย์มีความสุขจนกระทั่งเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้อย่างเป็นระบบเป็นขั้นเป็นตอน (แก้วขวัญ 2544 : 19) พระพุทธศาสนามีจุดเด่นคือมีหลักธรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตที่หลากหลาย อธิธำม 4 คือ หลักธรรมที่สามารถนำมาใช้กับการศึกษาของไทยให้ก้าวไปสู่จุดหมายคือความสำเร็จได้ดังที่พุทธทาสภิกขุ (2513 : 195) กล่าวไว้ว่า อธิธำม 4 เป็นธรรมสำหรับความสำเร็จซึ่งต้องใช้ในการทำงานและเป็นทางที่จะปฏิบัติเพื่อไปสู่นิพพานหรือพบกับความสำเร็จได้ การทำงานไม่ว่าสิ่งใดถ้าไม่ได้นำหลักของอธิธำม 4 มาใช้ก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จแม้จะใช้หลักการและวิธีการดีอย่างไรก็ตาม อธิธำม 4 ถ้าได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้วจะสามารถทำให้บุคคลบรรลุถึงผลได้อย่างไม่เหลือวิสัยจนกล่าวได้ว่าเป็นธรรมที่สามารถนำไปยึดถือปฏิบัติได้กับกิจกรรมชนิดตั้งแต่บุคคลทั่วๆ ไปจนถึงผู้บรรลุธรรมขั้นสูง ดังที่ คุณ โทษณ์ (2545 : 91) ได้อธิบายไว้ว่า อธิธำม 4 ประกอบด้วยหลักธรรม 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ หมายถึง ความพอใจ ต้องมีความพอใจในวิชาเรียน ครูอาจารย์ผู้สอน สถาบัน คณะวิชาที่เรียน และพอใจในผลการเรียนวิชานั้น ๆ วิริยะ หมายถึง ความเพียร ต้องมีความพากเพียร ความขยัน และความกล้าหาญ ไม่หวาดกลัวต่อความยากของวิชา พยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ในกระบวนการศึกษา จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ ต้องมีความตั้งใจหรือสนใจในการศึกษา ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปในเรื่องอื่นๆ และวิมังสา หมายถึง การหมั่นไตร่ตรอง ต้องตรวจสอบทดสอบหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลในวิชาที่เรียน ตลอดทั้งมีการวางแผน ประเมินผลและคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง อธิธำม 4 เป็นสิ่งที่ดีสำหรับกระบวนการทางการศึกษาในสังคมไทยพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติควรนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันประสบความสำเร็จในการเรียน

สังคมในปัจจุบันมีการเชื่อมโยง ชับซ้อน เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถเผชิญกับความซับซ้อนและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ 2543 : 2) ดังนั้น จึงมองเห็นชัดเจนว่าเยาวชนไทยปัจจุบันนี้สามารถเสพสื่อได้ง่ายขึ้นโดยอาศัยแหล่งที่มาของข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตอันบรรจุก้าวสารสาระหรือแหล่งความรู้รวมถึงสิ่งไม่ดีต่างๆ ซึ่งทำให้เยาวชนหลงใหลได้ค่อนข้างง่ายตาย และกลายเป็นว่าเยาวชนรับเอาสื่อที่ไม่เป็นประโยชน์มากกว่าสื่อที่เป็นประโยชน์ จนทำให้หลงใหลคลั่งไคล้กระแสอารยธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามานับวันก็ยิ่งมากขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะวิทยาการในปัจจุบันก้าวหน้ามาก มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เรียกร้องความสนใจแก่ผู้รับ ปัญหานี้ทำให้ทราบว่าการศึกษาความเอาใจใส่ใฝ่ใจในหน้าที่ไม่มี ความรับผิดชอบในการเรียนของตนเพราะมัวแต่ลุ่มหลงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่และสื่อต่าง ๆ อย่างไม่ลืมหูลืมตา เช่น ดิจิทัลอินเทอร์เน็ต ดิจเกมส์ เป็นต้น จึงทำให้การเรียนของตนประสบความสำเร็จและ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอาใจใส่ในการเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (ประเสริฐ แยมกลิ่นพุ่ม และคณะ 2544 : 44)

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาที่พบในนักเรียน จำนวน 3 คน พบว่านักเรียนขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ได้แก่ นักเรียนคุยกันขณะเรียนหนังสือ นั่งเหม่อลอยขณะเรียนหนังสือ ไม่ทำการบ้าน ไม่มีสมาธิในการเรียน รวมทั้งพระนิสิตที่ไปฝึกสอน จำนวน 3 รูป ได้พบว่านักเรียนขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ได้แก่ นักเรียนคุยกันขณะเรียนหนังสือ ไม่ทำการบ้าน ไม่ตั้งใจฟังครูสอน ไม่เข้าเรียนสม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาด้านการเรียนจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นกับนักเรียนระดับชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม จำนวน 542 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ม.1 จำนวน 220 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 118 คน นักเรียนหญิง จำนวน 102 คน นักเรียนชั้น ม.2 จำนวน 176 คน แบ่งเป็น นักเรียนชายจำนวน 91 คน นักเรียนหญิง จำนวน 85 คน นักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 146 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 57 คน นักเรียนหญิง จำนวน 89 คน โดยให้นักเรียนตอบคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

ข้อที่ 1 ถามว่า ขณะที่นักเรียนกำลังเรียนมีปัญหาหรือไม่ถ้ามี มีปัญหาอย่างไรบ้าง คำตอบที่นักเรียนตอบส่วนมาก คือ ปัญหาด้านความเอาใจใส่ด้านการเรียน ได้แก่ ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 49.81 โดยแบ่งเป็น นักเรียนคุยกันขณะเรียนหนังสือ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 นั่งเหม่อลอยขณะเรียนหนังสือ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.90 ไม่ทำการบ้าน จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.89 ไม่มีสมาธิในการเรียน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.49 ไม่ตั้งใจฟังครูสอน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 7.79 เข้าเรียนไม่สม่ำเสมอ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 5.82

ข้อที่ 2 ถามว่า จากปัญหาในข้อที่ 1 นั้น นักเรียนคิดว่าปัญหาเหล่านั้นเกิดจากสาเหตุอะไร คำตอบที่นักเรียน จำนวน 270 คนนั้น ตอบ คือ เพราะบทเรียนไม่น่าสนใจ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.17 เพราะติดเล่นเกมส์ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.04 เพราะไม่กล้าซักถาม จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.32 จำนวน เพราะไม่มีกิจกรรมเสริมสอดแทรก 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9.70 เพราะสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.28

จากการสำรวจเบื้องต้นนี้สรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความเอาใจใส่ด้านการเรียน ได้แก่ เกียจคร้าน อ่านหนังสือ ขอบฟุดคุยกันในขณะเรียน และไม่ทบทวนบทเรียน ทำให้การเรียนของตนนั้นประสบความล้มเหลว คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งน่าจะเป็นปัญหาที่มีอิทธิบาท 4 น้อยโดยเฉพาะด้านจิตตะด้านการเรียนดังที่พุทธทาสภิกขุ (พระมหาสมคิด โครธา 2547 : 16 – 17 , อ้างอิงจาก พุทธทาสภิกขุ 2518) กล่าวไว้ว่า การที่มีจิตจดจ่อกับการเล่าเรียนโดยไม่สนใจสิ่งอื่นในขณะที่ตนเรียนอยู่นั้นถึงแม้จะมีอุปสรรคมาขัดขวางในการเรียนของตนก็จะฟันฝ่าอุปสรรคนั้นไปได้สอดคล้องกับที่พระพุทธ

องค์ทรงสรุปไว้ว่า (ปิ่น มุทุกันต์ 2514 : 231 - 232) การขาดจิตตะจะทำให้การเรียนที่ตนเองตั้งใจเรียนมาตั้งแต่ต้นนั้นประสบความล้มเหลวหรือเมื่อรู้ตัวก็สายเสียแล้วการที่นักเรียนมีจิตตะด้านการเรียนน้อยทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่ถ้าบุคคลนั้นมีจิตตะก็จะทำให้รู้ข้อเสียล่วงหน้าและคิดหาทางแก้ไขไว้ให้พร้อมเพราะว่าการทำงานหรือการเรียนทุกอย่างมักมีความเปลี่ยนแปลงหรือแปรสภาพไปผิดจากที่ผู้ทำคาดการณ์ไว้ทั้งนี้เพราะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหลายประการ แต่ถ้าบุคคลนั้นมีจิตตะคือเอาใจใส่ด้านการเรียนอยู่เสมอ ก็สามารถที่จะแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านการเรียนได้ เหมือนคนที่ดูแลเอาใจใส่บ้านเรือนของตนดีเยี่ยมจนของมีค่าออกจากบ้านได้ทันก่อนที่ไฟจะลามมาถึง ดังที่ พระธรรมปิฎก (กนิษฐา ตันตพันธ์ 2541 : 63 ; อ้างอิงจาก พระธรรมปิฎก. 2538) กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีจิตตะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแรงกล้า บุคคลนั้นจะไม่สนใจรับรู้เรื่องอื่นๆ ใครจะพูดอะไรเรื่องอื่นๆ ไม่สนใจ หรือตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและกระทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยให้ใจฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นๆ อยู่เสมอๆ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการวางนโยบายของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ในการปรับปรุงแก้ไขให้นักเรียนมีความเอาใจใส่ในการเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จทางการเรียนและการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นที่ 1, 2, และ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 จำนวน 542 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 266 คน และเป็นนักเรียนหญิง จำนวน 276 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นที่ 1, 2, และ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2547 จำนวน 247 คน เป็นนักเรียนชาย 110 คน เป็นนักเรียนหญิง 137 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane 1967: 88 - 886) โดยมีระดับชั้นและเพศเป็นชั้น (Strata)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ได้แก่

1.1.1 เพศ

1.1.2 ระดับชั้นที่ศึกษาอยู่

1.1.3 ลักษณะมุ่งอนาคต

1.1.4 บุคลิกภาพ

1.1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่

1.2.1 สภาพครอบครัว

1.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

1.2.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

1 2 4 ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

1 3 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ได้แก่

1.3 1 ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

1 3 2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

1 3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ จิตตะด้านการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตตะด้านการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่มีความเอาใจใส่และฝักใฝ่ต่อการเรียน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านไปในเรื่องอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ได้แก่ ตั้งใจเรียน ไม่พูดคุยกันขณะเรียนหนังสือ ไม่นั่งเหม่อลอยขณะเรียนหนังสือ มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายโดยการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ อดทนต่ออุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ ละเอียดยรอบคอบ ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง ทำการบ้าน มีสมาธิในการเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน ค้นคว้าเพิ่มเติม

2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียน หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อความเอาใจใส่ทางการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2 1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนักเรียนหรือสภาพทั่วไปของนักเรียน ได้แก่

2 1 1 เพศ ได้แก่ เพศชายและเพศหญิงของนักเรียน

2 1.2 ระดับชั้นปีที่ศึกษา ได้แก่ ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ขณะนี้ คือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, และ 3

2 1 3 ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนที่สามารถคาดการณ์ไกลและเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ศึกษาแนวทางแก้ปัญหา วางแผนเพื่อเป้าหมายในอนาคตและปฏิบัติเกี่ยวกับอนาคต เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2 1 3 1 ความสามารถคาดการณ์ไกลหวังผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ ได้แก่ การสำรวจตัวเองก่อนตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ การตัดสินใจเลือกอาชีพ

2.1.3.2 การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต ได้แก่ การสอบเข้าเรียนต่อในสาขาที่ตนถนัด การเลือกประกอบอาชีพ

2.1.3.3 การรู้จักเลือกกระทำและรอคอยผลที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพและความมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต ได้แก่ การรู้จักอดทนและรอคอยต่อผลสำเร็จทางการเรียน การแสวงหาความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

2.1.4 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่แสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1.4.1 บุคลิกภาพเก็บตัว ได้แก่ นักเรียนที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม ไม่ชอบพบปะพูดคุยกับคนอื่น ยกเว้นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท ไม่ชอบเข้าสังคม ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งเครียด มีระเบียบแบบแผนควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤตินทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย

2.1.4.2 บุคลิกภาพแสดงตัว ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสร้างสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนหรือทำงานตามลำพัง ชอบความสนุกสนาน ดลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี แต่ก้าวร้าว อารมณ์เสียได้ง่าย

2.1.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความมุ่งมั่นในการเรียนโดยการกำหนดเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้สำเร็จเหมาะสมกับความสามารถของตน มีความมานะพยายาม มีความอดทน มีความรับผิดชอบในการเรียนและมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตน

2.2 องค์ประกอบด้านครอบครัว หมายถึง สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองและนักเรียน ได้แก่ สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครอง ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว ดังนี้

2.2.1 สภาพครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา รวมทั้งการมีชีวิตอยู่ของบิดามารดาของนักเรียนแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

2.2.1.1 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

2.2.1.2 บิดามารดาหย่าร้างกัน

2.2.1.3 บิดามารดาถึงแก่กรรม

2 2 2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดาที่ได้รับรวมกันเป็นรายเดือน ในกรณีที่นักเรียนไม่มีบิดามารดาให้หมายถึงรายได้ของผู้ปกครองที่ได้รับในแต่ละเดือน

2 2 3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ต่อนักเรียน และการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2 2 3 1 การปฏิบัติตนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อนักเรียนด้านการเรียน ได้แก่ การเอาใจใส่ด้านการเรียนต่อนักเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเรียนที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ไว้วางใจในการทำกิจกรรมของนักเรียนกับเพื่อน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน การให้กำลังใจของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางการเรียน หรือเพื่อการพัฒนาทางด้านความคิดของนักเรียน ให้ความรักความห่วงใยใกล้ชิดต่อนักเรียน

2 2 3 2 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครองด้านการเรียน ได้แก่ การขอคำแนะนำและการซักถามเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียน การขอให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้เรื่องราวต่างๆ ในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น การแสดงความรัก การให้ความเคารพของนักเรียนต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครองการเชื่อฟัง ไม่ทำให้อิดามารดา หรือผู้ปกครองเสียใจ

2 2.4 ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว หมายถึง งานหรือสิ่งที่นักเรียนพึงปฏิบัติในครอบครัวของตนเอง ได้แก่ การดูแลบิดามารดา และญาติพี่น้อง การทำงานบ้าน การทำความสะอาดบ้าน การซักเสื้อผ้า และการช่วยภาระกิจของผู้ปกครอง

2 3 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง สภาพการณ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่มีผลต่อนักเรียน ได้แก่

2 3.1 ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนที่มีผลต่อนักเรียน ได้แก่

2.3 1 1 สถานที่เรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพภายในห้องเรียน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องเรียนขนาดของห้องเรียนเมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน บริเวณห้องเรียนปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ ได้แก่ เสียงดัง และกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์

2 3 1 2 สื่อและอุปกรณ์ทางการเรียนการสอน ได้แก่ ปริมาณของสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน ความทันสมัย คุณภาพการใช้งาน รวมทั้งทักษะการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นๆ ของครูและนักเรียน

2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู และการปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2 3 2 1 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู ได้แก่ การตั้งใจเรียน การขอคำแนะนำ การซักถามเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียน การให้ความเคารพเชื่อฟังและการปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของครู

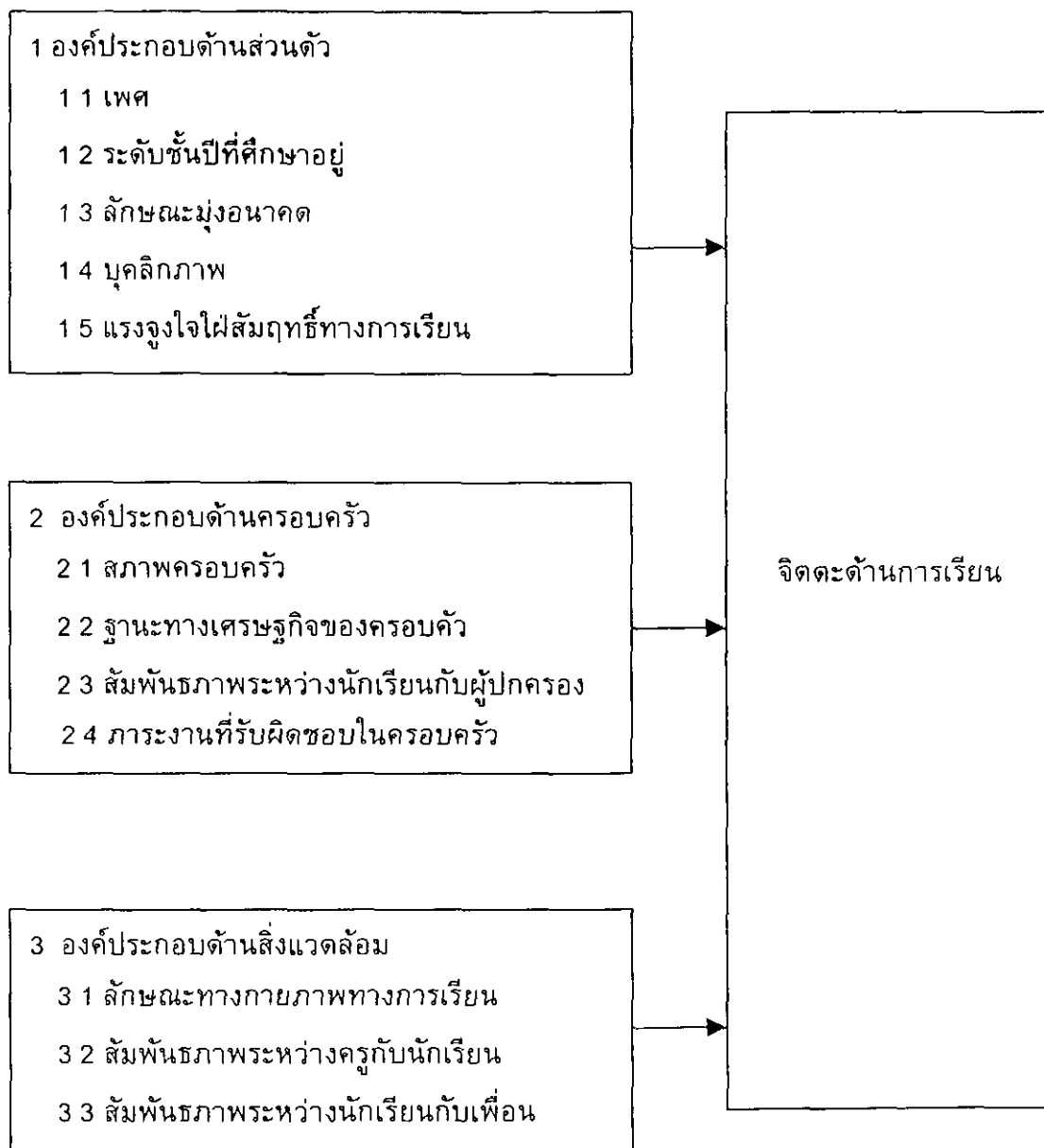
2 3 2 2 การปฏิบัติของครูต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรักความอบอุ่น การเอาใจใส่ ตั้งใจอบรมสั่งสอนนักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้ความเป็นกันเอง และดูแลให้คำปรึกษานักเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความเต็มใจ

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้านการเรียน การหว่านโยไกลชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันกับกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

2 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งผลต่อองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียน

2.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1.เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียน

1.1.1 ความหมายของจิตตะ

พุทธทาสภิกขุ (2518 : 90) ได้ให้ความหมายของ จิตตะ ในที่นี้เป็นคำเดียวกับคำว่า จิตใจ แต่ไม่ได้หมายถึง จิตใจ หมายถึง การที่ฝึกฝน เอาใจใส่อยู่แต่สิ่งนั้น คนเรามักเปลี่ยน อาชีพอยู่เรื่อย เช่น การอยากทำงานราชการ อยากค้าขาย อยากเป็นขุนนาง เป็นต้น นี่ก็เรียกว่าไม่มีจิตตะ การมีความปรารถนา ที่จิตจดจ่อกับการเล่าเรียน การกีฬา หรือสิ่งอื่นๆ เช่น ทางสังคม เป็นต้น ความจริง คือ แม้จะฝึกฝนถึงขนาดนี้แล้ว ก็ยังมีอุปสรรค ต้องแก้อุปสรรคด้วยวิมิงสาต่อไป

สมเด็จพระญาณสังวร (2522 : 380 - 383) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า จิตใจของเราเหมือนดวงไฟ ถ้ามีเครื่องหุ้มห่ออยู่ และไม่มีเครื่องรวมแสง ก็จะปรากฏแสงสว่างน้อยและพริ้ว ถ้านำเครื่องหุ้มห่อออกเสีย และมีเครื่องรวมแสง แสงสว่างก็จะมาก และพุ่งไปทางเดียวกัน อันเทียบได้กับความตั้งใจที่แน่วแน่ ไม่มีอันตรรกะของใจต่างๆ มารบกวน เช่น ไม่เพเลินคิด จิตไม่โกรธไม่โง่งว้างซึมเซา ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่กลัดกลุ้ม ไม่ลังเลใจ เมื่อเป็นเช่นนี้จิตใจ ก็จะมุ่งไปทางเดียวนี้แหละคือสมาธิ ความตั้งใจพร้อมที่จะใช้ให้สำเร็จประโยชน์ได้ทุกอย่าง จะฟัง จะอ่าน จะเขียน เล่าเรียนวิชาอะไรก็ได้ทั้งนั้น จะทำงานอะไรก็ได้ แต่ขอให้ใช้ในทางที่ดีเท่านั้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 231) ให้ความหมายของจิต หรือจิตตะว่า จิต หมายถึง ใจ สิ่งที่มีหน้าที่รู้ คิด และนึก ซึ่งความรู้เกิดขึ้นกับจิต แม้ว่ามนุษย์จะสามารถรับรู้ได้มากมายจากสื่อต่างๆก็ดี แต่ถึงกระนั้นความรู้อันเกิดแก่จิตนั้นยังมีขอบเขตจำกัดในการรับรู้ จะเห็นว่าความรู้ที่เกิดขึ้นกับจิตนั้นไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อดีตกาล หรือกำลังจะเกิดในอนาคต ล้วนเป็น

ความรู้ที่ฝังอยู่ในจิต หรือที่ผ่านมาแล้วทั้งสิ้น หมายถึง จิตที่สั่งสมความรู้ให้เกิดขึ้นในกาลทั้ง 3 นั้นเอง

พระโสภณคณาจารย์ (2527 : 58) กล่าวว่า จิตตะ คือ การเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้นไม่วางธุระ ซึ่งหมายความว่า บุคคลใช้ความเพียรพยายามทำงานในสิ่งที่ตนได้ปลูกฝังความพอใจ จะต้องเป็นความเพียรพยายามที่สืบทอดกันไป เอาใจใส่สนใจในเรื่องเหล่านั้น ไม่ทำงานแบบจับ ๑ จด ๑ หรือทิ้ง ๑ ขว้าง ๑ เมื่อเริ่มลงมือทำไปแล้วก็ทำการงานนั้น ๑ จนสำเร็จ

ทศบารมีทศพิชราชธรรม (2531 : 15) ให้ความหมายของคำว่า จิตตะ มีความหมายเป็น 2 อย่าง อย่างหนึ่ง จิตที่เป็นธาตุรู้อันเป็นตัวเดิม ไม่มีสรีระสังขาร อาศัยอยู่ในกายนี้ เรียกว่า จิต แปลว่า ธรรมชาติที่ให้สำเร็จความนึก อีกอย่างหนึ่งจิตที่เป็นอาการ เรียกว่า ความคิด การอบรมจิต เรียกว่าจิตตภาวนา พระพุทธเจ้าสอนให้อบรมจิต ให้ฝึกจิต ให้ข่มจิต ให้ทำจิตให้เป็นสมาธิ ให้ทำจิตให้บริสุทธิ์ ดังพุทธภาษิตว่า เมื่อเธอรักษาจิตของเธออย่างเดียวได้ ก็รักษาวินัยบัญญัติทุกข้อไว้ได้ เพราะจิตเป็นนาย ส่วนกายเป็นบ่าว ซึ่งต้องกระทำตามอำนาจจิต

คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เสียงเชียง (2535 : 41) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ฝึกฝนในความดีด้วยความมั่นใจ ไม่วางธุระ ความเอาใจใส่ในศิลปวิทยา ในหน้าที่การงานของตนเป็นต้น

บรรจบ บรรณรุจิ (2538 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จิต หมายถึง สภาวะที่คิดการนึกถึงอารมณ์ สภาพที่คิด จิตเป็นสภาวะที่เป็นนามธรรมไม่มีรูปร่างตัวตนปรากฏ แต่เป็นสิ่งที่มิอยู่โดยการสืบทอด (สันติ) หมายถึง จิตเกิดดับอยู่ตลอดเวลาในขณะสืบทอด จิตจึงมี 2 คือ สภาพที่เป็นความนึกคิด เรียกว่า สภาวลักษณะ และสภาวะที่เป็นไปในกฎไตรลักษณ์เรียกว่า สามัญญลักษณะ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2542 : 842) ได้ให้ความหมายของ จิตตะ แปลว่า ความคิดจดจ่อ หรือเอาใจใส่ฝึกฝน ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อ เผาคิดเรื่องนั้น ใจอยู่กับงานนั้นไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหน ถ้าจิตตะเป็นไปแรงกล้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรืองานอย่างใดอย่างหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจไม่รับรู้เรื่องอื่นๆ แต่ถ้าพูดเรื่องนั้นงานนั้นจะสนใจเป็นพิเศษทันที บางครั้งจัดทำเรื่องนั้นงานนั้นขลุกขจวนอยู่ได้ทั้งวันทั้งคืน ไม่เอาใจใส่ร่างกายการแต่งเนื้อแต่งตัวอะไรจะเกิดขึ้นก็ไม่สนใจ เรื่องอื่นเกิดขึ้นใกล้ๆ บางทีก็ไม่รู้ ทำจนลืมนอน ลืมกิน ลืมกิน ลืมนอน ความมีใจจดจ่อฝึกฝนเช่นนี้ ย่อมนำไปสู่สมาธิเกิดขึ้น จิตจะแน่วแน่ แนบสนิทในกิจที่ทำ มีกำลังมากเฉพาะสำหรับกิจนั้นเรียกว่า จิตตะสมาธิ พร้อมนั้นก็เกิดปธานสังขาร คือความเพียรสร้างสรรค์ร่วมสนับสนุนไปด้วย

พระมหาสมจินต์ สัมมาปัญโญ (2547 : สัมภาษณ์) ให้ความหมายไว้ว่า คำว่า จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ เอาใจจดจ่อในการเรียน การตรวจสอบ ติดตาม เกาะติด กัดติต ฉะนั้นจิตตะในอิทธิบาทจึงผูกติดกับสมาธิบางครั้งความหมายก็แยกไม่ออกจากสมาธิเพราะว่าจะเกิดการเอาใจใส่จดจ่อได้จะต้องมีสมาธิหนุนหลัง

พระมหามนตรี ชันติสโร (2547 สัมภาษณ์) จิตตะ แปลว่า ความเอาใจใส่ ผักฝัในสิ่งนั้น มีความรับผิดชอบ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ทบทวนบทเรียน ชักถามความสงสัย ทำซ้ำซาก เป็นต้น (เป็นขั้นที่สามของอิทธิบาท 4) เช่น นักเขียน นักประพันธ์ นักประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ทำไปแล้วเกิดอุปสรรค ติดขัดตรงโน้นติดขัดตรงนี้ นักประพันธ์แต่งไปแล้วลงคะแนนลงสมัครไม่ได้ แล้วเกิดความท้อเมื่อเกิดความท้อแล้วใช้จิตตะตัวนี้ , ตัดความท้อตัวนั้นทิ้งเสีย ดังนั้นจิตตะในทางบาลีมีความหมาย ๘ ประการ ดังปรากฏในเมตตานิสังสสูตร โดยสรุปว่า

1. ทำให้คุ้นเคย
2. ทำให้มีให้เกิดขึ้น
3. ทำบ่อย ๆ
4. ทำให้เหมือนกับรถที่วิ่งไปบนถนน
5. ยึดเป็นหลักไม่เอนเอียง
6. หมั่นทำไม่หยุด
7. ทำให้ติดเป็นความเคยชิน
8. ทำให้ถึงที่สุด

วสิน อินทสระ (2547 : สัมภาษณ์) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ เอาใจฝักใฝ่ เอาใจจดจ่อต่อสิ่งนั้น สิ่งที่กำลังกระทำอยู่เมื่อมีความพอใจแล้ว มีความเพียรแล้ว ก็มีใจฝักใฝ่จดจ่อกับสิ่งนั้นโดยไม่ทอดธุระ กล่าวคือมีความรับผิดชอบนี้แหละคือจิตตะ เช่น นักวิทยาศาสตร์เวลาค้นคว้ากำลังจะเจออะไรอยู่ภาวะสิ่งอื่นก็ทิ้งหมดเลย โดยจดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น นี่แหละคือการจดจ่อ ฉะนั้นคนจะเก่งบาลีก็ต้องสนใจจดจ่อบาลี คนจะเป็นนักจิตวิทยาก็จะต้องสนใจจดจ่อในจิตวิทยา

จากความหมายของจิตตะที่รวบรวมไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า จิตตะ หมายถึง ความเอาใจใส่ เอาใจจดจ่อ มีความรับผิดชอบ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ทบทวนบทเรียน ชักถามความสงสัย การตรวจสอบ ติดตาม ในสิ่งที่ตนกระทำอยู่ในการงานและการเรียนของตน

1.1.2 ความสำคัญของจิตตะในการเรียนของนักเรียน

ปิ่น มุทุกันต์ (2535 : 185-188) กล่าวถึงความสำคัญของจิตตะ ไว้ดังนี้

คนที่มีจิตตะเป็นคนไม่ปล่อยปละละเลยกับงานของตน คอยตรวจตรางานอยู่เสมอ คนที่คอยตรวจตรางานอยู่เสมอจะได้เปรียบคนที่ขาดการตรวจตราอยู่เป็นอันมาก ลองนึกดูง่าย ๆ เช่น คนทำสวน ไม่ค่อยสนใจดูแลสวนในที่สุดสวนผักก็จะกลายเป็นสวนหญ้า คนเลี้ยงเปิดเลี้ยงไก่ไม่สนใจดูแลเปิดไก่ที่เลี้ยง เปิดไก่ก็พอมโซล้มตาย เลี้ยงลูกไม่เอาใจใส่ลูก ลูกก็เป็นไปตามยถากรรมอย่าว่าแต่เลี้ยงลูกแม้แต่คนโตแล้วมีสามีภรรยาไม่ใส่ใจดูแลทุกข์สุขประเดี๋ยวก็กลายเป็นอื่นเท่านั้นเอง สำหรับคนมีหน้าที่อิทธิบาทข้อนี้ขาดไม่ได้เลย ใครมีหน้าที่อะไร เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้หรือเกี่ยวกับเวรยามก็ตามต้องหมั่นสำรวจตรวจตราไว้อยู่เสมอจึงจะไม่บกพร่อง การตรวจตรานั้นแหละที่พระ

พุทธเจ้าตรัสเรียกว่า จิตตะ ในอิทธิบาทข้อนี้ อิทธิบาทนอกจากจะบันดาลให้งานสำเร็จแล้วยังป้องกันคุณตาารางให้เราได้ด้วยสำหรับคนชาวบ้านทั่วไปก็จำเป็นอยู่มาก เช่น ตั้งหม้อข้าวไว้บนเตา แล้วหมั่นดูว่ามันเดือดพอเซ็ดน้ำแล้วหรือยัง เซ็ดน้ำแล้วตวงไว้ ก็หมั่นดูว่ามันสุกแล้วหรือยัง อย่างนี้แหละเรียกว่าจิตตะ วันไหนข้าวไหม้ ข้าวดิบ ข้าวแฉะ วันนั้นจะรู้ได้ว่าคนหุงขาดอิทธิบาทข้อจิตตะ แน่ๆ

สังเกตคนที่มีอิทธิบาทข้อจิตตะในการทำงาน คนที่ใส่ใจตรวจตรางานนั้นอยู่เสมอ มีภาวษิตีหลายอย่างทีเดียว เช่น งานจะเสียก็อาจรู้ล่วงหน้าว่ามันจะเสียจะได้คิดหาทางแก้ไขไว้ให้พร้อม ไม่ใช่เสียแล้วจึงรู้ คนที่ทำงานรู้งานเสียต่อเมื่อมันเสียแล้วจะนำอัตรจรรยอะไร เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เราเป็นนักตรวจตรางานคือให้มีจิตตะแล้วก็ทรงโอวาทสาธกไว้ด้วยว่า

“อตุตโน ว อเวกฺเขยย กตานิ อกตานิ จ”

จงตรวจตรางานของตัวเอง ทั้งที่ทำแล้วและยังไม่ได้ทำ

จิตตะนี้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีความพอใจแล้วพยายามขวนขวายหาความรู้บ่อยๆโดยไม่เลิกกลางคัน มีความเพียร พิจารณาหาข้อบกพร่องในการเรียน มีความเอาใจใส่ ในสิ่งที่ตนเรียนอยู่แล้วปฏิบัติสิ่งที่เกื้อกูลต่อการเรียน ลด ละ เลิก สิ่งที่ไม่เกื้อกูลต่อการเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน

1.1.3 ประโยชน์ของการศึกษาจิตตะ

ปิ่น มุทุกันต์ (2514 : 232) กล่าวถึงประโยชน์ของจิตตะ ไว้ดังนี้

การทำงานนั้นเป็นทฤษฎีพิเศษ คืองานแทบทุกอย่างมักมีความเปลี่ยนแปลง หรือแปรสภาพไป ผิดจากที่ผู้ทำคาดการณ์ไว้ ทั้งนี้เพราะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหลายประการ ยกตัวอย่าง เช่น เราปลูกบ้านเรือน เราคิดเหมือนกันว่าประตูหน้าต่างจะต้องติดกลอนไว้เพื่อกันขโมยแล้วก็ได้มอบหมายให้คนเฝ้ารักษาคอยปิดเปิดแล้วด้วย ถึงกระนั้นก็ยังแน่นอนใจไม่ได้ เพราะว่าตัวคนเฝ้านั้นเองอาจเผลอเลอไม่ได้ลงกลอน ขโมยก็เข้าบ้านได้ ยกตัวอย่าง เช่น เราจะป้องกันเหตุดังกล่าวได้ก็ด้วยตนเองเป็นคนที่มีอิทธิบาทข้อจิตตะ คือเอาใจใส่ตรวจตราอยู่เสมอ จริ่งอยู่ความเสียหายบางอย่างย่อมอยู่นอกวิสัย แม้เราจะตรวจตราอยู่อย่างไรก็เสียหายจนได้ แต่ถ้ามีคนที่มีจิตตะรู้จักเอาใจใส่ฝักใฝ่อยู่แล้วตนก็จะแก้ได้ทันทั่วทั้งที่ เหมือนคนที่ดูแลบ้านเรือนของตนดีย่อมชนของมีค่าออกจากบ้านได้ทันก่อนที่ไฟจะลามมาถึง

จรินทร์ บุตรมีและคณะ (2542 : 63) กล่าวว่าในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการนั้นไม่เพียงแต่จะมีแค่ความพอใจและความเพียรพยายามในการทำงานเท่านั้นผู้ให้บริการจะต้องมีความเอาใจใส่ต่องานที่ตนทำด้วย ต้องคอยดูอยู่เสมอว่าผู้ใช้องการอะไร เพราะการเอาใจใส่นี้จะทำให้งานนั้นสำเร็จด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ ความเอาใจใส่นี้รวมถึงการมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนได้รับมอบหมายและใส่ใจที่จะบริการผู้ใช้ให้ได้รับความพอใจสูงสุด เพราะถ้าขาดความเอาใจใส่ต่องานที่ตนทำแล้ว งานนั้นอาจผิดพลาดและส่งผลกระทบต่อส่วนรวมได้ เพราะถ้าขาดความเอาใจใส่ต่องาน

ที่ทำแล้ว งานนั้นอาจผิดพลาดและส่งผลกระทบต่อส่วนรวมได้ ยกตัวอย่างเช่น การที่บรรณารักษ์ได้รับมอบหมายงานมาก็ทำด้วยความพอใจ และขยันขันแข็ง แต่ไม่ตรวจสอบให้รอบคอบว่างานนั้นมีความผิดพลาดหรือไม่ เช่น การลงรายการบรรณานุกรมของหนังสือ หากทำผิดแล้วเมื่อนำไปให้บริการแก่ผู้ใช้ได้รับข้อมูลที่ผิดๆ ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของห้องสมุด ดังนั้นการเอาใจใส่งานของผู้บริการจึงเป็นเหมือนการตรวจสอบงานที่ทำ เพื่อให้งานบริการนั้นออกมามีคุณภาพมากที่สุด

สุวดี ผลงาม (2546 : 41 – 47) กล่าวว่า การให้นักเรียนเป็นคนดี โดยเป็นผู้ที่มีความสนใจใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ทำตามข้อตกลง ช่วยเหลือผู้อื่นและซื่อสัตย์ ชื่นชมต่อการเรียนรู้กระบวนการคู่กับผลงานโดยการนำรูปแบบและขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้ อธิปไตยศึกษามาใช้ โดยเริ่มที่การนำเสนอแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนมาวิเคราะห์ระดับคุณภาพนักเรียนและเลือกระดับที่จะพัฒนา รูปแบบการสอนที่คิดขึ้นมา โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ อธิปไตย 4 อันเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ นำมาวิเคราะห์ความหมาย และจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญลงในแต่ละชั้น โดยเฉพาะด้านจิตตะนี้ได้ส่งเสริมให้เด็กรู้จักศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลทดลองหาความรู้และสร้างความรู้ มีทักษะการคิดและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ฝึกทักษะการทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่ม ค้นพบความถนัด ความสามารถ ทำงานอย่างมีความสุขตามความคิด

พระมหาสมจินต์ สัมมาปัญญา (2547 : สัมภาษณ์) โดยลักษณะหรือธรรมชาติของอธิปไตย 4 เป็นเรื่องที่ดี โดยเฉพาะด้านจิตตะ ถ้าบุคคลใดทำให้มีเกิดขึ้นการเรียนหรือการงานของบุคคลนั้นก็ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

วดิน อินทสระ (2547 : สัมภาษณ์) คนที่มีจิตตะจะเป็นคนที่มีลักษณะพิเศษคือเป็นคนที่มีความเอาใจใส่ เอาใจจดจ่อต่อสิ่งที่ตนกระทำอยู่นั้น ผลที่ได้รับคือจะเป็นคนที่บรรลุความสำเร็จในสิ่งนั้นๆ สูง เช่น ถ้าเป็นนักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ถ้าเป็นคนทำงานหรือนักธุรกิจก็จะเป็นคนที่ประสบผลสำเร็จทางการทำงานและได้กำไรสูง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ว่า อธิปไตย 4 คือ จันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เป็นหลักธรรมนำไปสู่ความสำเร็จในทุก ๆ กิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหรือการทำงานใด ๆ เป็นหลักธรรมที่เกื้อหนุนกันและกัน ดังนั้นการที่บุคคลจะประสบผลสำเร็จในการทำงานหรือการเรียนรู้ด้วยคุณภาพที่ดีเลิศ จึงควรได้รับการปลูกฝังหรือพัฒนาอธิปไตย 4 ให้เกิดเป็นองค์ธรรมเด่นขึ้นมาสักด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านที่ตรงตามลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลเมื่อองค์ธรรมใดที่เด่นจะปลูกเร้าองค์ธรรมด้านอื่นๆ ให้เกิดขึ้นด้วย โดยเฉพาะด้านจิตตะเหมาะแก่คนที่กำลังเรียนหรือกำลังทำงานถ้าทำให้องค์ธรรมข้อนี้เกิดขึ้นก็จะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการเรียนและการงานนั้นๆ

1.1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดจิตตะ

พระโสภณคณาจารย์ (2527 : 58) กล่าวว่า เมื่อจะทำสิ่งใดหรือประกอบการสิ่งใดก็ตามถ้าเริ่มต้นที่จะทำสิ่งนั้นให้สำเร็จไปได้ต้องมีใจรักในสิ่งนั้นก่อนจิตตะ คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้นเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำคนไปสู่ความสำเร็จในเรื่องนั้นๆ ได้

พระธรรมปิฎก (2538 : 496 - 499) กล่าวว่า บุคคลที่มีจิตตะหรือความพอใจเป็นแรงจูงใจ ผลของการกระทำจะไม่เกิดการท้อใจแต่ทำให้เกิดความสุจริต ขยัน อดทน ซื่อตรงต่องานและซื่อตรงต่อเหตุผลที่เป็นไปตามธรรมชาติทำให้เกิดความตั้งใจในการทำงานนำไปสู่ความประณีต ความดีเลิศ และผลสำเร็จของงานเนื่องจากการกระทำเป็นไปเพื่อผลของมันเอง ดังนั้น บุคคลที่ทำการด้วยจิตตะคือความพอใจแล้วก็จะเกิดจิตตะคือความเอาใจใส่ตามมานั่นเอง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเกิดจิตตะ สรุปได้ว่า การที่บุคคลมีจิตตะคือความพอใจรักใคร่ในสิ่งที่ตนจะทำนั้นก่อนเมื่อเกิดความพอใจในสิ่งนั้นแล้วก็จะทำให้เราเกิดจิตตะคือความเอาใจใส่ในสิ่งนั้นโดยประการทั้งปวง สิ่งที่เราคาดหวังไว้ก็จะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียน

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องจิตตะนี้ เป็นเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา จึงไม่มีงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องโดยตรง ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมงานวิจัยที่จัดเข้าในจิตตะด้านการเรียน ดังนี้

โบรเดน และคนอื่นๆ (Broden and others 1970 : 341 – 349) ได้ศึกษาผลของการใช้แรงเสริมในการปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียนและการปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียนกับนักเรียนพิเศษเกรด 7-8 จำนวน 13 คน ที่มีปัญหาเรื่อง การพูด การอ่าน และพฤติกรรมดื้อรั้นไม่เชื่อฟังครู ไม่สนใจในการเรียน ไม่ทำงานที่ครูมอบหมายให้ทั้งๆ ที่ครูพยายามชมเชย เมื่อเขาแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์และดูว่าเมื่อเขาทำผิด บางครั้งก็ส่งไปพบจิตแพทย์และอาจารย์ใหญ่ แต่พฤติกรรมก็ไม่ดีขึ้น ผลการวิจัยพบว่า การใช้แรงเสริมสามารถปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียนและการปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียนของนักเรียนพิเศษให้ดีขึ้นได้

อเล็กซานเดอร์ และแอฟเฟล (Alexander and Apfel 1976 : 43, 97 – 99) ได้ศึกษาการเสริมแรงเพื่อปรับพฤติกรรมในชั้นเรียนให้ดีขึ้นด้วยการใช้แรงเสริมทางบวกในการปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียน โดยให้ตัวแลกเงินที่สามารถแลกเป็นขนม เวลาว่าง หรือของเล่นเป็นตัวเสริมแรง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 7-13 ปี จำนวน 5 คน ที่มีพฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนคือ แหย่เพื่อน ผลการศึกษพบว่า พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62 เป็นร้อยละ 92 ของเวลาเรียนทั้งหมด

บลูม (Bloom 1982 166 - 175) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมทางด้านความรู้ ความคิดของนักเรียนและลักษณะจิตพิสัยของนักเรียน ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ความมานะตั้งใจ ความขยัน รวมทั้งเจตคติต่อรายวิชา กิจกรรม การเรียนการสอน มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถึงร้อยละ 65

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมจิตตะโดยตรงนั้นยังไม่พบ แต่ได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิบาท 4 ซึ่งมีหลักธรรมจิตตะเป็นหลักธรรมข้อหนึ่งของอิทธิบาท 4 และงานวิจัยที่ศึกษามีรายละเอียดดังนี้

สุชิน เพ็ชรรักษ์ (2531 : 60 - 61) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสันโดษและอิทธิบาท 4 เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาธรรมาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและนิสิตเตรียมแพทย์ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหิดล 2517 จำนวน 200 คน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันและเมื่อแยกพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความสันโดษและองค์ประกอบทั้ง 4 ของอิทธิบาท คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา พบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อกันในเกือบทุกกลุ่ม

พระมหาสมคิด โครธา (2547 : 67) ได้ศึกษาการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในคณะวิชา พบว่า ด้านจิตตะ พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะพุทธศาสตร์ มีการใช้จิตตะในการเรียนแตกต่างกันกับพระนิสิตคณะครุศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 พบว่า ด้านจิตตะ มีการใช้จิตตะในการเรียนแตกต่างกับพระนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียนและที่จัดเข้าในจิตตะด้านการเรียนที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีความสำคัญต่อการเรียน และมีส่วนช่วยให้เกิดผลสำเร็จในการเรียนเป็นอย่างมาก บุคคลที่ไม่มีจิตตะ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาด้านอารมณ์ มีนิสัยเกียจคร้าน มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน มีปัญหาด้านการปรับตัว ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพศ

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539 : 122) กล่าวว่าเมื่อเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น วัยรุ่นชายและหญิงเริ่มมีความสนใจในอาชีพและเริ่มวางแผนเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต วัยรุ่นหญิงจะวางแผนเกี่ยวกับอาชีพน้อยกว่าวัยรุ่นชาย เพราะคิดว่าหลังจากแต่งงานมีครอบครัวแล้ว วิถีชีวิตความเป็นอยู่อาจจะ

เปลี่ยนไปรวมทั้งอาชีพของตนด้วย ในขณะที่วัยรุ่นชายคิดว่าอาชีพของเขาจะไม่ถูกขัดขวางจากการแต่งงาน

อารี พันธมณี (2544 : 33) กล่าวไว้ว่า ความแตกต่างทางเพศ หมายถึง ความแตกต่างในเรื่องต่างๆ ทางเพศชายและเพศหญิง ซึ่งวัฒนธรรมส่วนสำคัญในการกำหนดบทบาทของหญิงและชายให้แตกต่างกัน เช่น บางวัฒนธรรมถือว่า ชายเป็นช้างเท้าหน้า หญิงเป็นช้างเท้าหลัง หรือชายเป็นผู้นำ หญิงเป็นผู้ตาม เป็นต้น หรือในบางวัฒนธรรมเชื่อว่า ผู้ชายต้องเข้มแข็งอดทนอ่อนแอไม่ได้ ผู้หญิงเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่า หรือผู้ชายมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่าผู้หญิง เพราะในบางตำแหน่งไม่เปิดให้ผู้หญิงทำงานในตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่า ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นการแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศ โดยมีเรื่องของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

2.1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

พาเทลและกอร์ดอน (Patel and Gordon 1960) ศึกษาพบว่า เด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามผู้อื่นหรือถูกชักจูงได้ง่ายกว่าเด็กชายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คิมเบอร์ (Kimber 1974) และนอล (Noll 1951) ที่ศึกษาพบว่า เด็กหญิงเลียนแบบบุคลิกภาพของผู้อื่นได้ง่ายกว่าเด็กชาย

แมคคี (Mckee 1962) ศึกษาพบว่า หญิงมีอารมณ์มั่นคงน้อยกว่าชาย แต่ชายมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าหญิง (Oetzel. 1962)

มิงค์ส์ (Nurmi 1991 . 21; citing Monks 1968) ได้ศึกษาการมองอนาคตของนักศึกษาชาวเดนมาร์ก จำนวน 1,424 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 – 21 ปี ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นมีความสนใจในเรื่องการเรียน การประกอบอาชีพ และอนาคตของครอบครัวที่อาศัยอยู่มาก โดยเด็กชายสนใจในเรื่องการเรียนและการประกอบอาชีพมาก ในขณะที่เด็กหญิงสนใจเกี่ยวกับอนาคตของครอบครัวและการแต่งงานมาก และเด็กชายยังมีความสนใจเกี่ยวกับนโยบายและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกด้วย

ไวท์และรอสต์ (Nurmi. 1991 . 26; citing Wright & Rauste 1977) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอนาคตของวัยรุ่นชาวฟินแลนด์ จำนวน 209 คนที่มีอายุระหว่าง 17 – 18 ปี ผลการศึกษาพบว่า เด็กชายสนใจในอนาคตยาวไกลกว่าเด็กหญิง และเด็กหญิงสนใจในเรื่องการเรียนและการประกอบอาชีพมากเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กชาย

คาร์ตรอน และเลวี (Nurmi 1991 . 18, citing Cartron Guerin & Levy. 1980) ได้ศึกษาการมองอนาคตด้านครอบครัวและอาชีพของวัยรุ่นชาวฝรั่งเศส จำนวน 80 คน ที่มีอายุระหว่าง 12 – 15 ปี ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่มีอายุมากกว่ามีการวางแผนอนาคตยาวไกลกว่าวัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่า วัยรุ่นชายมีการวางแผนอนาคตยาวไกลกว่าวัยรุ่นหญิง วัยรุ่นที่มีอายุมากกว่าให้ความสำคัญ

กับอนาคตของครอบครัวมากกว่าวัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่า และวัยรุ่นหญิงให้ความสำคัญกับอนาคตของครอบครัวมากกว่าวัยรุ่นชาย

2.1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความซื่อสัตย์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 4 จำนวนรวม 886 คน ซึ่งเป็นนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัวทอง สว่างโสภาคกุล (2524 : 167) พบว่า ชายและหญิงมีความแตกต่างกันทางสรีระและจิตวิทยา เช่น โครงสร้างทางร่างกาย และการตอบสนองทางอารมณ์ เป็นต้น สังคมและวัฒนธรรมมีส่วนอย่างมากในการกำหนดบทบาท และการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ของชายและหญิง

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) ศึกษาพัฒนาการด้านการปรับตัว ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า สังคมได้มีค่านิยมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กหญิง ให้มีกิจกรรมยามว่างเรียบร้อย มีความประพฤติดี และต้องอยู่ในกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณีมากกว่าเด็กชาย จึงทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กชายไม่เคร่งครัดมากนัก

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเพศที่ต่างกัน ทำให้บุคคลมีลักษณะหรือความเอาใจใส่บางประการแตกต่างกัน เช่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ยิ่งบุคคลที่มีอายุมากขึ้นจะมีแนวโน้มลักษณะดังกล่าวมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า เพศน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น

2.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น

โจนส์ (Jones 1970 : 42-48) ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กตามอายุ พบว่า เด็กอายุ 9-11 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบน้อยและมีช่วงความรับผิดชอบไม่แตกต่างกันเลย อายุ 13 ปี ขึ้นไปจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงอายุ 16-17 ปี จะคงที่ครั้งหนึ่ง

โฟรดี และคนอื่นๆ (สิริชัย ประทีปฉาย. 2533 : 170, อ้างอิงจาก Frodi and others 1977) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามอายุหรือไปพร้อมๆ กับอายุ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าระดับชั้นที่ต่างกัน ทำให้บุคคลมีลักษณะหรือความเอาใจใส่บางประการแตกต่างกัน เช่น เด็กโตจะมีความรับผิดชอบ มีความขยันหมั่นเพียร มีความเอาใจใส่ด้านการเรียนมากกว่าเด็กเล็ก ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ระดับชั้นน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น

2.2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮาร์ทเธอร์และเมย์ (Hartshorne and May 1928; citing Thomson 1952 515) ได้ศึกษาพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของเด็กอายุ 6-10 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กอายุมากจะมีพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์มากกว่าเด็กอายุน้อย แม้ว่าเด็กทั้งสองกลุ่มจะได้ค่านิยมของความซื่อสัตย์สูงจืดเหมือนกัน

อีตัน และคนอื่นๆ (Eaton and others.1965 350) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการฝ่าฝืนกฎระเบียบและพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมของเด็กระดับชั้นต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า การฝ่าฝืนกฎระเบียบและพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมมีความสัมพันธ์กับเด็กระดับชั้นต่างๆ กล่าวคือ เด็กชั้นที่ 7 - 9 มีการฝ่าฝืน ร้อยละ 77 ส่วนเด็กชั้นที่ 10 - 12 มีการฝ่าฝืนร้อยละ 23

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้น ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าระดับชั้นที่ต่างกัน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น เด็กเล็กจะมีการประพฤติละเมิดกฎของโรงเรียน ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีวินัยในตนเองมากกว่าเด็กโต ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ระดับชั้นน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อารีย์ เศรษฐชัย (2520 47 - 48) ได้วิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าความรู้สึกรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สภาวิชาชีพไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1,2 และ 3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์กันและกันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในด้านความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองพบว่า นักเรียนชั้นปีที่ 3 มีลักษณะ 2 ประการสูงกว่านักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

จรรยา เกษศรีสังข์ (2537 : 103) ได้ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่ศึกษาในระดับชั้นปีต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียน ทฤษฎี ด้านการเรียนภาคปฏิบัติ ด้านส่วนตัวและด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยนักเรียนนายร้อยตำรวจเมื่อศึกษาในระดับที่สูงขึ้นจะเปลี่ยนวิธีการเผชิญปัญหาด้านต่างๆ เป็นแบบสุญญะ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับชั้นที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าระดับชั้นหรือช่วงอายุที่ต่างกัน ทำให้บุคคลมีลักษณะหรือความเอาใจใส่แตกต่างกัน เช่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่นในตนเองที่ยิ่งบุคคลที่มีอายุมากขึ้นจะมีแนวโน้มลักษณะดังกล่าวมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ระดับชั้นน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

2.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

มีด (Mead 1971 : 175) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของบุคคลที่คาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคต

ซีกูรา (Secura. 1975 : 5823 - B) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต การวางแผน และการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2527 : 15) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดได้รอได้หักห้ามใจตนเอง เพื่อจุดมุ่งหมายปลายทางหรือความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่ หรือมีคุณค่ามากกว่ารวมทั้งความสามารถในการทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้าและมีความสัมพันธ์ลักษณะนิสัยความรับผิดชอบด้วย

สมจิตต์ เพิ่มพูน (2532 : 11) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองในการกระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเองเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นในภายหลัง

จักรวาล ภูวนันท์ (2537 : 38) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า เป็นลักษณะของการมองอนาคตของบุคคล ซึ่งผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นจะเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกล วางแผนเพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต มีแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามและอดได้รอได้ เพื่อความสำเร็จในอนาคต

2.3.1.1 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ไรท์ (Wright 1975 : 298) กล่าวถึงความสัมพันธ์ลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า ผู้ที่มีลักษณะนี้สูงจะเป็นผู้ที่จะสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมายและเป็นผู้มีจริยธรรมสูง

โคลเบอร์ก, มิเชล และ ไรท์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม 2520 : 35 , อ้างอิงจาก Kohlberg 1964 , Mischel 1975 ; Wright 1975) กล่าวว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถระงับหรือชลอการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและไม่ฝ่าฝืนกฎของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดเป็นผู้มีจริยธรรมสูงด้วย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 37) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งจะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 50) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นลักษณะทางจิตใจที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในตัวบุคคลและสังคมซึ่งลักษณะนี้ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะจิตอื่นๆ ของบุคคลด้วย ที่สำคัญคือสติปัญญาและจริยธรรม

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 7 - 8) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นการคำนึงถึงอนาคตและควบคุมพฤติกรรมไปสู่แนวทางนั้น ๆ ทำให้บุคคลสามารถปรับวิธีการและเป้าหมายให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งจันทนา นนทิก (2533 : 32 - 33) กล่าวถึงบุคคลที่มีเป้าหมายหรือมีการกำหนดสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้าชัดเจนย่อมมีความตั้งใจและใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคตซึ่งเป้าหมายจะมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจที่มุ่งตรงไปสู่พฤติกรรม คือ

1. เป้าหมายจะกำหนดแนวทางการตัดสินใจว่าควรจะใช้ความพยายามเท่าใดในการทำงานนั้น
2. เป้าหมายมีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมต่อการทำงานโดยต้องตระหนักถึงความสำคัญ

2.3.1.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก Kay 1950) เชื่อว่า บ่อเกิดของลักษณะมุ่งอนาคตนั้นอยู่ที่ลักษณะความมั่นคงทางสังคมของบุคคล การที่เด็กจะเรียนรู้ว่า ควรอดใจรอ นั้น ส่วนมากจะเกิดในครอบครัวฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวฐานะยากจนย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กขาดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต นอกจากนั้นการประสบความสำเร็จด้านต่างๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำให้สำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้วจะนั้นลักษณะมุ่งอนาคต จึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง

พรณี ชูชัย (2522 : 21 - 23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตดังนี้

1. เด็กต้องได้รับแรงเสริมในทางบวกจากครู คือ ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะช่องทางให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายหาแนวทางเลือกสำหรับชีวิตจริง ๆ มิใช่เพ้อฝัน
2. ในการเรียนการสอน ครูต้องกระตุ้นให้กำลังใจและส่งเสริมให้เด็กคิด คือครูต้องมีกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต เด็กจึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วย
3. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับความคิดเห็น คือ ในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งแฝงไว้ด้วยคำนิยาม การประเมินผลของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความมั่นใจในความคิด และแสดงออกในรูปพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเอาใจใส่ดูแล โดยใช้หลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง
4. ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมภายในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจกล้าตัดสินใจให้โอกาสเด็กคิดแก้ปัญหา ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองและอยู่ภายในบรรยากาศที่อบอุ่นซึ่งเป็นแนวทางที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้ดี

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 4) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดได้ต้องอาศัยพื้นฐานด้านความคิดและสติปัญญา เนื่องจากบุคคลที่มุ่งอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่คาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าสิ่งเล็กน้อยที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน และจะต้องเป็นผู้ที่เชื่อว่าสิ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตจะเกิดขึ้นกับตนได้จริง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่จะมีลักษณะมุ่งอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีพัฒนาการทางการคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการรู้คิดของเพียเจท์ ขั้นพัฒนาการดังกล่าวคือ ขั้นปฏิบัติการเชิงระบบ (Formal Operation: อายุระหว่าง 11 -15 ปี) ทั้งนี้เพราะการคาดว่าจะเป็นอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต สิ่งนั้นยังไม่มีตัวตน ต้องอาศัยการอ้างอิงซึ่งอยู่ในรูปของนามธรรม หรือสัญลักษณ์และการเห็นความสำคัญของสิ่งที่ยังเป็นนามธรรมหรือสัญลักษณ์ ต้องใช้ความสามารถทางการคิดเชื่อมโยงกับหน่วยการคิดอื่น ๆ ดังนั้นบุคคลที่มีความสามารถพัฒนาความรู้คิดสูงย่อมจะง่ายต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตให้สูงขึ้นด้วย

2.3.1.3 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

ไรท์ (Wright, 1975 : 387) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้นได้มาจากวิธีการวัดลักษณะมุ่งอนาคตที่ใช้ในการวิจัยทางจิตวิทยา เช่น ให้เขียนเรื่องราวหรือนวนิยายและวิเคราะห์ระยะเวลาที่ใช้ในการเขียนเนื้อเรื่องนั้น ๆ ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากจะใช้ระยะเวลาในการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นให้ดำเนินไป โดยระยะเวลาที่มากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 107) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการกระตุ้นลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลอาจทำได้ดังต่อไปนี้

- 1 ให้เขียนเรื่องราวของตนที่เกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต โดยอาจกำหนดให้เขียนถึงสภาพชีวิตและการวางแผนการใช้ชีวิตในบั้นปลายด้วย
- 2 ให้ฝึกเขียนนวนิยายชีวิต ซึ่งอาจจะกำหนดช่วงเวลาไว้ เช่น ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่หรือจากปู่ไปจนถึงหลาน
- 3 ฝึกวางแผนงานระยะยาวของการทำงาน หรือการฝึกวางแผนตัวบุคคล เพื่อเตรียมการที่จะใช้เขาในงานใหญ่ที่จะมีมาในอนาคต เป็นต้น
- 4 ฝึกเล่นหมากรุกเพื่อที่จะเอาชนะชนะ
- 5 ให้แบบอย่างของการวางแผนระยะยาว หรือการวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าประสงค์บางประการในอนาคต

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 16 - 17) ได้เสนอแนะแนวทางในอนาคตในการพัฒนาการมุ่งอนาคตไว้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ให้รู้จักความหมายของการมุ่งอนาคตวิธีทำได้โดยการกระตุ้นให้บุคคลรู้จักคิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกลอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างให้เห็นแบบอย่างของการคิดประเภทนี้และฝึกการรู้คิดในทำนองนี้เพื่อให้เข้าใจความหมายของการมุ่งอนาคตในกาลเทศะต่าง ๆ

2 ให้ความสำคัญของการมุ่งอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการให้เห็นตัวอย่างของผลดีที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมที่มุ่งอนาคต

3.ให้รู้จักคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต วิธีฝึกทำได้โดยการให้บุคคลเห็นตัวอย่างของการวางแผนในอนาคตของผู้ที่มีลักษณะอนาคต ฝึกวางแผนเกี่ยวกับชีวิตและการทำงานฝึกเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับความคาดหวังของตนเอง

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

2.3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ลอคโวลสกี (Wlodlowski 1973 : 23) ได้รวบรวมผลการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่าความคาดหวังความสำเร็จในวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนผลการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งชายและหญิง

ไรท์ (Wright 1975 : 298) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย และยังพบอีกว่าเยาวชนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ

แลมม์ สมิทท์ และทอมมัสดอร์ฟฟ์ (Lamm, Schmidt and Trommsdorff 1976 : 317) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวกับเพศและชนชั้นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชนชั้นกลาง กับชนชั้นต่ำที่เป็นเด็กหญิงและชายกลุ่มละ 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 - 16 ปี โดยวัดลักษณะมุ่งอนาคต และการมองโลกในแง่ดีและร้าย ผลการศึกษาพบว่า เด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำมองโลกในทางดีมากกว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นกลาง เด็กชายที่มาจากชนชั้นต่ำได้แสดงความหวังและความกลัวในอาชีพมากและจะเพิ่มขึ้นในอนาคตมากกว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำ

เวอร์ค (กนกวรรณ อุ่นใจ. 2538 : 38 , อ้างอิงจาก Work. 1970 : 627-B) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กผิวดำและผิวขาว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กผิวดำและผิวดขาวกลุ่มละ 25 คน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีอายุระหว่าง 12 ปี 1 เดือน ถึง 14 ปี 1 เดือน มีบิดาหรือผู้ปกครองอยู่ในบ้านและมีระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 85 - 115 พบว่า เด็กผิวดำมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว เด็กผิวดำมองอนาคตในระยะสั้นกว่าเด็กผิวขาว เด็กผิวดำมีวิธีการจัดการเพื่อนำไปสู่ความคาดหวังในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว เด็กผิวดำมีความคาดหวังเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว

โรบินสัน (กนกวรรณ อุ่นใจ 2538 : 38 , อ้างอิงจาก Robinson. 1991) ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเกรที่ไม่เคยถูกจำคุก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรที่เคยกระทำความผิด 2 ครั้ง หรือมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป แต่ไม่ถูกฟ้องทางกฎหมายจำนวน 48 คน พบว่าเด็กเกรจะมองอนาคต

ในระยะสั้นและมีลักษณะอนาคตน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับ ลักษณะมุ่งอนาคต

แลมม์, รอล์ฟ และกีซีล่า (Lamm, Rolf and Gisela 1976 : 317) ศึกษาเพศและชนชั้นที่มี ผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชนชั้นกลางกับชนชั้นต่ำที่เป็นเด็ก หญิงและเด็กชาย กลุ่มละ 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 - 16 ปี โดยวัดลักษณะมุ่งอนาคตด้านความ หวัง ความกลัว จากคำบอกเล่าของเด็ก การตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการมองอนาคต และการ มองโลกในแง่ดีและแง่ร้าย พบว่า เด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำมองโลกในแง่ดีมากกว่าเด็กหญิงที่มา จากชนชั้นกลาง และเด็กชายที่มาจากชนชั้นต่ำได้แสดงความหวังและความกลัวในด้านอาชีพมาก และจะเพิ่มขึ้นในอนาคตมากกว่าเด็กหญิงจากชนชั้นต่ำ

เนอร์มี (Nurmi, 1987 : 1 - 10) ได้ศึกษาถึงลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น การวางแผน ชีวิตและการถ่ายทอดทางสังคมในการพูดคุยในครอบครัว โดยได้ทราบผลมาจากการตอบแบบสอบถามของแม่บ้านจำนวน 138 คน พบว่า เด็กวัยรุ่นมุ่งหวังในอาชีพในอนาคต การศึกษา และการมี ครอบครัวและในด้านการคิดเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นจริงของวัยรุ่นนั้นได้สะท้อนกลับสู่โครงสร้างการ พัฒนาการของเขาในเรื่องการวางแผนชีวิต และพบว่าการวางแผนที่กว้าง ๆ ของมารดาสามารถ บรรยายได้ถึงลักษณะการตั้งจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างมีเหตุผลของวัยรุ่นได้

เนอร์มี (Nurmi, 1987 : 977 - 991) ได้ศึกษาถึง เพศ อายุชนชั้นทางสังคมและลักษณะ ของการปะทะสังสรรค์ในครอบครัวที่มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นที่ได้กำหนดแล้ว พบว่า ลักษณะของอายุ เพศ ลักษณะของอายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม และลักษณะของการปะทะสังสรรค์ใน ครอบครัวมีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นโดยมุ่งหมายในอนาคตของวัยรุ่นบอกถึงลักษณะของ พัฒนาการและเป้าหมายที่วางไว้กว้าง ๆ กลุ่มเครื่องจะลดลงเมื่อเขามีความรู้เกี่ยวกับการวางจุดมุ่ง หมายในอนาคตและเกี่ยวข้องกับเพศ และกลุ่มที่มาจากชนชั้นสูงจะมุ่งอนาคตสูง

เนอร์มี (Nurmi, 1988 : 1-9) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปะทะสังสรรค์แบบ พ่อ แม่ และเด็ก กับ ลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น ตามอายุของเพศ จากการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุ 11 ปี และ 5 ปี พบว่า อายุและเพศมีอิทธิพลต่อการปะทะสังสรรค์แบบพ่อ แม่ และเด็กของวัยรุ่น และลักษณะ มุ่งอนาคตของเขาเอง แต่ในทางตรงกันข้ามการพูดคุยกันในครอบครัวของเด็กอายุ 15 ปี ทำให้การ มองโลกในแง่ดีเพิ่มขึ้น รวมถึงการวางแผน ความมีเหตุผลเพิ่มขึ้นด้วย

ซีจีเนอร์ (Segier, 1988 : 247 - 273) ได้ศึกษาสภาวะทางสังคมของวัยรุ่นในนิคมกับ วัยรุ่นที่อยู่ในชุมชนเมือง โดยการเปรียบเทียบองค์ประกอบทางสังคม คือ การอยู่ในนิคมกับอยู่ในชุมชนเมือง โดยใช้แบบสอบถามจากวัยรุ่นที่อยู่ในนิคม จำนวน 114 คน กับวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชน เมือง พบว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในนิคมแสดงถึงความหวังในอนาคตออกมาน้อยกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในชุมชน เมือง

เพจ และโรบินสัน (Page and Robinson, 1988 : 91 - 101) ได้ศึกษาบทบาททางเพศและ ลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแคนาดา พบว่า นักศึกษาเพศชายให้ความสำคัญใน

การวางแผนอาชีพในอนาคตของตนเอง และอาชีพที่วางแผนไว้ก็แตกต่างไปจากกรอบรวบิ ตามารดาและในด้านการมองอนาคตนั้นก็มองโลกในแง่ดีต่ออนาคตของตนเอง

2.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 102 – 109) ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและนิติตทั้งชายและหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 11 - 15 ปี และมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามระดับ จำนวน 1,400 คนพบว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และสถานที่เกิด โดยผู้หญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ชาย ผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ชาย ผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตต่ำที่สุด และผู้ตอบที่เกิดในกรุงเทพมหานครมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด

2. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ ผู้ที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผล และแบบลงโทษทางจิตจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

3. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรม

พนิดา สิ้นสุวรรณ (2527 : 61) ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษาเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบบรรยายผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคพยากรณ์ มีค่าเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบบรรยาย และนักเรียนชาย และหญิงที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีค่าเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตไม่แตกต่างกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน , อรพินทร์ ชูช และสุภาพร ลอย (2529 : 256) ศึกษาการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 2 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,600 คน เป็นนักเรียนชาย 780 คน และนักเรียนหญิง 820 คน พบว่าเยาวชนไทยที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ยอมรับการควบคุมสื่อจากบิดามารดามาก และชอบรับสื่อมวลชนที่เหมาะสมโดยเฉพาะด้านโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ และเป็นเยาวชนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาจากผู้ปกครอง

สมจิตต์ เพิ่มพูน (2532 : 89 - 90) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้

เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน และลักษณะมุ่งอนาคตหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

กนกวรรณ อุ่นใจ (2535 : 57) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 คน พบว่า กลุ่มที่ได้รับการพัฒนาโดยเทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ได้ข้อสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคาดการณ์ไกล การวางแผน ความเพียรพยายาม ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ ในการเรียนของนักเรียนแต่ละคน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ลักษณะมุ่งอนาคตน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

2.4.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

เบอร์นาร์ด (Bernard 1970 : 110) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นสภาพรวมทั้งหมดของลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม แนวโน้มการกระทำ ความสามารถซึ่งอยู่ภายในและที่แสดงออกให้เห็น

กู๊ด (Good 1973 : 417) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นภาพรวมของพันธุกรรมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

รูซ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530 : 26 , อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือตัวเราทั้งตัวหรืออัตตะที่แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา และพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมานั้นเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของบุคคลนั้นๆ

ดิงค์เมเยอร์ (นิภา นิธยาน. 2530 : 26; อ้างอิงจาก Dinkmeyer 1965) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพ คือสภาวะทุกอย่างอันประกอบขึ้นเป็นตัวบุคคลนับตั้งแต่สภาวะทางกาย อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความคิด ลักษณะท่าทาง ความรู้สึก นิสัยความสามารถทางปัญญา

สิริชัย ประทีปฉาย (2533 : 3) ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะโดยส่วนรวมของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น

ศรีธรรม ธนภูมิ (2535 : 14) ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกซ้ำๆ เพื่อตอบสนองและปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม และสังเกตได้จากความสามารถ ความสนใจ ลักษณะเด่น ค่านิยม ทัศนคติ ภาพพจน์ที่เกี่ยวกับตนและความประพฤติ

ความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมภายนอกและภายในด้วย

2.4.1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

กาญจนา คำสุวรรณ (2524 : 194 - 195) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพนั้นมี 2 ลักษณะ คือ

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรมเป็นประสบการณ์ที่มีผลให้บุคลิกภาพแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และคำสอนทางสังคมนั้นๆ

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว เป็นอิทธิพลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ผู้ปกครองที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 41 - 44) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาของชีวิต แห่งบุคคลกล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งถ่ายทอดทางพันธุกรรม ส่วนมากนั้นเน้นลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง ต่ำ ลักษณะเส้นผม ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่องทางร่างกายบางชนิด เช่น ดาบดสี คีรีชะล้น นิ้วเกิน นิ้วติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นอิทธิพลของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของมนุษย์ ทั้งพัฒนาการทางกาย จิตใจ และบุคลิกภาพ สำหรับสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาการของมนุษย์ ก็คือ บุคคลอื่นๆ รอบๆ ตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์นั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ทศนคติและพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์

3. ช่วงเวลาแห่งชีวิตของบุคคล ซึ่งแสดงถึงระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจอันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของบุคคล

อิริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530 : 42 ; อ้างอิงจาก Erikson.1959) เชื่อว่าการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น มิได้หยุดยั้งแต่ในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับตลอดช่วงชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พันธุกรรม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมต่างๆ และการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลต่อบุคลิกภาพของบุคคล

2.4.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว - การเก็บตัว (ทศพร ประเสริฐสุข 2518 : 67, อ้างอิงจาก Jung. 1967) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพว่า โดยทั่วไปบุคลิกภาพของคนเรามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ หันเข้าหาตัวเอง ซึ่งเป็นพวกที่เก็บตัว และอีกลักษณะหนึ่ง คือ หันออกจากตัวเอง หรือเรียกว่า พวกแสดงตัว ลักษณะของพวกแสดงตัวจะเป็นบุคคลที่สนใจโลกภายนอกและความเป็นจริงทางสังคมเป็นสำคัญ เป็นพวกปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ ไม่ค่อยยึดติดตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอกคือ ฝึกหัดปฏิบัติจริงเป็นหลัก ส่วนพวกเก็บตัวก็จะสนใจแต่เรื่องของตนเองเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะ

เป็นการตัดสินใจ หรือการทำงาน จึงเป็นคนที่มักกฎเกณฑ์ ดायตัว ไม่ยืดหยุ่น ชอบวิจารณ์ลงโทษตัวเอง แต่ก็มีอารมณ์ละเอียดอ่อน

ไอแซก (Eysenck. 1969 : 253) กล่าวว่า การพิจารณาบุคลิกภาพแสดงตัวและเก็บตัว ได้จากการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วม การเข้าสังคมหรือการแยกตัว การเข้าใกล้ หรือการถอยหนี การกระตือรือร้นหรือเฉื่อยชา ความมั่นคงทางอารมณ์

จุง (Hall And Lindzey. 1975 : 89 – 91, อ้างอิงจาก Jung. 1971) ให้ความเห็นว่า บุคลิกภาพแบ่งได้เป็น 2 มิติ (Dimension) คือ มิติที่มักแยกตัวเอง เมื่อเกิดความกดดันทางอารมณ์ หรือที่เรียกว่า การเก็บตัว (Introversion) และมิติที่ชอบเข้าสังคม และชอบมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เรียกว่า การแสดงออก (Extroversion) นอกจากนี้ จุง (Jung. 19 : 68) ก็ได้พยายามแยกแยะรายละเอียดของบุคลิกภาพแสดงตัว และเก็บตัว เพื่อจะได้มองเห็นภาพความชัดเจนดังต่อไปนี้

บุคลิกภาพแสดงตัว (Extroversion)	บุคลิกภาพเก็บตัว (Introversion)
บุคคลที่มีลักษณะเด่นดังนี้	บุคคลที่มีลักษณะเด่นดังนี้
1 มีความเชื่ออยู่บนรากฐานของความจริง ข้อมูลที่ได้นั้นต้องยุติธรรม	1. การตัดสินใจมักขึ้นอยู่กับตนเองเป็นใหญ่
2 มีอุปนิสัยที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเหมาะสม	2. มีมาตรฐานและกฎเกณฑ์แน่นอน ควบคุมอุปนิสัยของตน
3 พร้อมที่จะเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ	3. ไม่มีการยืดหยุ่นอะลุ่มอล่วย
4. ไม่เป็นผู้พะวงถึงตัวเองมากนัก	4. พะวงถึงตนเองมากเป็นพิเศษ
5 การปรับตัวมักเป็นในรูปการชดเชย	5. การปรับตัวมักจะเป็นในรูปการหลบหนี
6. ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Hysteria	6. ถ้าจะเกิดวิปริตทางใจก็มักจะเป็นประเภท Anxiety

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว

2.4.3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ลินน์ (Lynn 1961 213 - 216) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพสองลักษณะ ได้แก่ ลักษณะเก็บตัว – แสดงตัว และลักษณะทางประสาท กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว และลักษณะทางอารมณ์ไม่มีอารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับสติปัญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และพบว่าผู้ที่มีการเรียนดีได้คะแนนทางอารมณ์อ่อนไหวสูง และมีบุคลิกภาพแสดงตัวต่ำ

ชาวด์ (Child. 1964 187 - 195) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์ และอาการทางประสาทกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กลุ่ม

ตัวอย่างจากเด็กโรงเรียนมัธยมแบบประสมในเมือง 138 และเด็กในโรงเรียนชุมชน 40 คน ผลปรากฏว่า บุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา และพบว่าบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไคลน์ (Kline 1966 92 - 93) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชายและหญิง ชั้นปีที่ 1 จำนวน 110 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ E.P.I (Eysenck Personality Inventory) พบว่า บุคลิกภาพแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนลักษณะทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

บรอดเบนต์ (Broadbent. 1969 214 – 218) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบเก็บตัว – แสดงตัว ของนักศึกษาศรีวิชัยโท ในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งเป็นกลุ่มเรียนดีและเรียนไม่ดี ผลปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนดีเก็บตัวมากกว่ากลุ่มที่เรียนไม่ดี อย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาครั้งนี้ยังแสดงด้วยว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีสติปัญญาไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การเก็บตัว – แสดงตัว ไม่ขึ้นอยู่กับสติปัญญา ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน

บานิสเตอร์ (Banister 1972 4327) ได้ทำการศึกษาโดยใช้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 247 คน และมีค่าระดับ ความถนัดทางคณิตศาสตร์สูงกว่าระดับกลาง ใช้แบบทดสอบ M.M.P.I (The Minnesota Multiphasic Personality Inventory) แบ่งนักเรียนออกตามประเภทของบุคลิกภาพ เป็นพวกเก็บตัว แสดงตัว และปกติ แล้วแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มย่อย โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มี บุคลิกภาพเก็บตัว แสดงตัว และปกติ อย่างละ 7 คน ให้นักเรียนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการสอน 2 วิธี กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มแรก สอนด้วยวิธีบรรยายแล้วให้นักเรียนทำงานเป็นรายบุคคล สัปดาห์ละ 5 ครั้ง กลุ่มตัวอย่างอีก 3 กลุ่ม สอนด้วยวิธีบรรยายเช่นเดียวกัน แต่ในตอนให้นักเรียนทำงานนั้น มีวิธีการให้ทำงานเป็นกลุ่มย่อยๆ ช่วยกันแก้ปัญหาและค้นคว้า แล้ววัดผลในครั้งสุดท้าย ปรากฏว่า ผลการเรียนของนักเรียนในแต่ละกลุ่มบุคลิกภาพ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และผลการเรียนจำแนกตามสภาพการทำงาน คือทำงานเป็นกลุ่มกับทำงานเป็นรายบุคคล ไม่มีความแตกต่างทางสถิติเช่นเดียวกัน แต่นักเรียนที่มีบุคลิกภาพประเภทแสดงตัว เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม ได้ผลการเรียนที่มีค่าสูงกว่าที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวที่ทำงานเป็นรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่สำหรับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว ผลการเรียนในสภาพการเรียนเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4.3.2 งานวิจัยในประเทศ

อุไร สิงห์โต (2521 : 7) ได้ศึกษาบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 15 – 17 ปี ซึ่งกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาล 2 แห่ง จำนวน 160 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 01 นักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกับนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว แต่นักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ดังที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ส่งผลให้เด็กมีลักษณะแตกต่างกันทางด้านความเอาใจใส่ทางการเรียน ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า บุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว น่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้แตกต่างกันดังนี้

เมตตา พยัคฆ์ (Mehta Prayaga 1969 201 - 202) ได้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อาจแสดงได้อย่างใดอย่างหนึ่งตามลักษณะ 3 ประการนี้

1 ความต้องการที่ให้งานที่ตนเองทำ มีความสำเร็จในระดับสูงหรือมีมาตรฐานสูง (Standard of Excellence)

2. งานที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ (Unique of Characteristic) เป็นงานที่ทำให้สำเร็จอย่างดีและมีลักษณะเป็นของตนเอง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของบุคคล เช่น ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นในด้านของศิลปะและงานอื่นๆที่แตกต่างไปจากธรรมดา

3 งานที่ต้องใช้เวลา (Long time of work) ลักษณะหนึ่งของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ ต้องการความตั้งใจที่ยาวนานในจุดมุ่งหมายของงานนั้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 17) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นความต้องการของบุคคลที่จะฝ่าฟันอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ และทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

สุชาติ สุธรรมรักษ์ (2531 186 - 187) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เอาชนะคนอื่นหรือความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์

พระเทพเวที (2533 48 - 50) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ามี 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 เป็นการใฝ่ความเป็นเลิศที่สนับสนุนระบบการแข่งขัน

แบบที่ 2 คือ การใฝ่ความเป็นเลิศแท้ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

-ประการแรก ถ้าทำก็ทำให้ดีเลิศให้ได้ที่สุดเต็มที่แห่งงานนั้นๆ

-ประการที่สอง มีความเป็นเลิศเพราะดีที่สุจริตเต็มที่แห่งความสามารถของเราเอง

-ประการสุดท้าย คือ สิ่งนั้นมีความเป็นเลิศโดยเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เกื้อกูลที่สุด เป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม

แครนดัน (ประสาธ อิศระปรีดา 2522 crandal. 1963) ได้กำหนดพฤติกรรมของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. มีพฤติกรรมที่มีเป้าประสงค์
2. เป็นพฤติกรรมที่มีเอกลักษณ์ไม่เลียนแบบผู้อื่นทั้งหมด
3. เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มุ่งแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยมอย่างใดอย่างหนึ่ง

เฮอร์แมน (Herman 1970 : 354) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. มีระดับความทะเยอทะยานสูง (Aspiration Level)
2. มีความหวังอย่างมากว่า ตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้การกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส (Risk-Taking Behavior)
3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้น (Upward Mobility)
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน (Persistence)
5. เมื่องานที่กำลังทำถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ (Task Tention)
6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่างๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Time Perception)
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก (Time Perspective)
8. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถมากเป็นอันดับแรก (Partner Choice)
9. ต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่นโดยพยายามทำงานของตนเองให้ดีขึ้น (Recognition Behavior)
10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆของตนเองให้ดีเสมอ (Achievement Behavior)

ไวเนอร์ (Weiner 1972 203 - 215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลว ชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2522 47 - 48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่า มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยาก มีความมานะพยายาม สนุกสนานและชอบที่จะทำกิจกรรมนั้นๆ
2. ชอบการแข่งขันต้องการชัยชนะ

- 3 มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
- 5 มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่แน่นอนและเด่นชัด
6. พฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะเป็นของตัวเอง

พรรณิ ชูทัย เจนจิต (2533 : 312) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ดังนี้

- 1 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
 - 1.1 เป็นคนที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่างๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง
 - 1.2 เป็นผู้ที่ทำงานมีแผน
 - 1.3 เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังสูง
- 2 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
 - 2.1 เป็นผู้ที่ทำงานแบบไม่มีเป้าหมาย
 - 2.2 ตั้งเป้าหมายในวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจตั้งจะตั้งเป้าหมายที่ยากหรือง่ายเกินไป
 - 2.3 ตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 178 - 280) ได้ศึกษาลักษณะเฉพาะของนักธุรกิจเกี่ยวกับความต้องการความสัมฤทธิ์ผลกับพื้นฐานทางสังคม โดยดูจากอาชีพของบิดามารดาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้จัดการที่มาจากสังคมระดับกลางในประเทศโปแลนด์ อิตาลี ตุรกี พบว่า ผู้ที่มีระดับพื้นฐานทางสังคมสูงขึ้นจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นด้วย

ฟอกซ์ (Fox, 1969 : 1331 - 1332 A) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับตัวแปรอื่นๆ คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เชื้อชาติ ปัญญาฐานะทางเศรษฐกิจสังคม และระดับความปรารถนาทางการศึกษา โดยทำการศึกษากับเด็กเกรด 8 จำนวน 283 คนในมลรัฐเคนตักกีแถบตะวันตก (Western Kentucky) ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจสังคม

2.5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความซื่อสัตย์ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่า

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่นักเรียนชายและหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 186) ศึกษารูปแบบผลการเรียนในโรงเรียนพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลต่อผลการเรียนในลักษณะสาเหตุทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสติปัญญา ทศนคติต่อวิชาสังคมศึกษาและทัศนคติต่อสังคมศึกษา

จินตนา อินทรไชย (2525 : 48 - 49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 300 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มาจาครอบครัวที่มีสถานะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 55 - 58) ได้ศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01(99 %)

จากงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ต่อความเอาใจใส่ทางการเรียนหลายประการ เช่น เพศ พื้นฐาน ฐานะทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ ปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ น่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว

2.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว

วาสนา พิทักษ์สาธิต (2527 : 6) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมทางบ้านออกเป็น 3 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา หรือผู้ปกครองกับเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาเอง ความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับเด็ก ระหว่างพี่น้องกับเด็ก และสภาพทั่วไปของครอบครัว

2. องค์ประกอบด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ได้แก่ รายรับรายจ่ายของครอบครัว สถานภาพครอบครัว การเงินของนักเรียนที่จะใช้จ่ายเรื่องการศึกษาและส่วนตัว และความจำเป็นที่ต้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้อื่น

3. องค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ สภาพของบ้าน ที่ตั้งของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน ตลอดจนอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเป็นอยู่ของสังคมละแวกนั้น

เมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าด้านความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจและสังคม และด้านสภาพที่ตั้งของบ้าน จะอำนวยความสะดวกช่วยเสริมการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จในการเรียนยิ่งขึ้น

ชบาภรณ์ ชื่อรุ่งโรจน์ (2529 : 31 - 34) ได้กล่าวถึงปัญหาครอบครัวแตกแยกว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กไว้ ดังนี้

1 ครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกันการหย่าร้างกันของพ่อแม่ นับว่าเป็นผลร้ายต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจของเด็กมาก เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าเหว่ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่อยากอยู่บ้าน ชอบไปเล่นกับเพื่อนมากกว่า บางคนก็อาจเก็บตัว ซึมเศร้า บางรายอาจจะกลายเป็นเด็กก้าวร้าว ชอบรุกรานผู้อื่นก็มี นอกจากนี้ เด็กจะเป็นคนที่ไม่มั่นคง ไม่รักใคร่จริง และไม่คิดว่าใครจะรักเขาจริง ทั้งนี้ เพราะไม่เคยเห็นใครเป็นแบบอย่างที่ดีมาตั้งแต่เล็กนั่นเอง

2 ครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน จะทำให้เด็กมีความวิตกกังวลสูง เด็กจะไม่เข้าใจว่าพ่อแม่ทะเลาะกันก็อาจจะดีกันได้ อาจจะพูดคุยกันเหมือนปกติ ในความเข้าใจของเด็กโดยเฉพาะเด็กเล็กนั้น มักจะคิดว่านี่คือภาวะที่สที่สุดจะทนทานได้ บ่อยครั้งที่เด็ยเด็กเล็กมักจะคิดว่าตนเองเป็นสาเหตุของการทะเลาะวิวาทของผู้ใหญ่ เพราะเด็ก ๆ ไม่อาจจะทำตัวเป็นคนกลาง ในการทะเลาะเบาะแว้งของพ่อแม่ เพราะในใจของเด็กจะเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผลของความรู้สึกอันนี้อาจจะเป็นอันตรายต่อการพัฒนานิสัยเป็นคนที่ชอบหาเรื่องผู้อื่น ชอบหาทางเล่นงานคู่สมรส ยกตนข่มท่าน ทำทุกวิถีทางเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีความซื่อสัตย์ และมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคประสาทได้

3. ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว มีผลที่ทำให้เด็กเจริญเติบโตขึ้นมาโดยไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร ความเศร้าโศกเสียใจของสามีภรรยา ความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการที่จะต้องปรับตัวของคู่สมรส และส่งผลกระทบมาถึงเด็กได้ทั้งสิ้น

ปัญหาครอบครัวแตกแยกหรือการหย่าร้างกันถือว่าเป็นปัญหาที่ทำให้ร้ายจิตใจเด็กอย่างรุนแรงของเด็กที่อยู่ในครอบครัวเช่นนี้ เพราะเด็กไม่มีความรู้เห็นหรือเป็นต้นเหตุของปัญหาทะเลาะวิวาทแต่อย่างใด แต่กลับเป็นผู้ที่รับกรรมจากเหตุนี้มากที่สุด เด็กจะต้องมีความว่าเหว่ มีปมด้อย และรู้สึกว่าตัวไร้ค่า เมื่อโตขึ้นย่างเข้าสู่วัยรุ่นเด็กเริ่มรู้จักอาย เด็กจะไม่อยากตอบคำถามใครๆ เมื่อถูกถามถึงพ่อแม่ว่าอยู่ที่ไหน ทำงานอะไร อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเริ่มโกหก สร้างคำกล่าวเท็จโดยใช้การเพ้อฝันเป็นสิ่งที่ช่วยกลบเกลื่อนอารมณ์ที่ขาดความรัก ความอบอุ่นที่แท้จริงของครอบครัว นอกจากนี้ยังมีผลกระทบกระเทือนถึงการเล่าเรียนตลอดถึงบุคลิกภาพของเด็กด้วย บางคนอาจจะกลายเป็นคนเร่ร่อนขี้ริ้ว ไม่ชอบสมาคมกับใคร บางคนอาจกลายเป็นคนชอบแสดงตัวเอะอะ ก้าวร้าวมากเกินไป ทั้งก็เพื่อจะชดเชยความกดดันที่ตนได้รับจากทางบ้าน นอกจากนี้ ยังอาจกลายเป็นเด็กที่เป็นปัญหาของสังคม ในเมืองใหญ่ๆ เด็กจะไปอยู่ตามโรงภาพยนตร์ ชอบเล่นการพนัน ช่องสุเมกันทำสิ่งที่ผิด อาจจะเป็นแก๊งร่วมนกันปล้นจี้ ซึ่งเด็กเหล่านี้ เมื่อมีการสอบประวัติแล้วมักจะพบว่ามาจากครอบครัวแตกแยกเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่รักใคร่

ปรองดองกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ย่อมนับว่าเป็นโชคดีของเด็กผู้นั้น เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีอารมณ์มั่นคง มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายดี เป็นผู้ที่ไม่กล้าเผชิญปัญหาต่างๆ ยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเอง เป็นผู้มีอารมณ์แจ่มใส มองโลกในแง่ดี ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กคนใดโชคร้าย ตกอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะแตกแยก หรือพ่อแม่ไม่ลงรอยกันอยู่เสมอ ก็จะตกอยู่ในสภาพที่น่าสงสาร และน่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง (ยุวดี เทียรประสิทธิ์, 2536 : 20 - 22)

สภาพครอบครัวแตกแยก ไม่ว่าครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา เพียงคนเดียวหรือไม่ มีทั้งมารดาและบิดา ก็ก่อให้เกิดความเจ็บปวดและปัญหาตามมา คือเด็กจะมีความเจ็บปวดทางอารมณ์ยาวนาน เด็กจะมีอารมณ์อ่อนไหวมากกว่าคนอื่น เมื่อต้องเผชิญกับความกดดันที่เท่ากัน (Mavis E. 1979 : 881) ยังมีผลกระทบต่อสุขภาพกายและปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาด้านการเรียน ความประพฤติ เป็นต้น

2.6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว

2.6.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ออซูเบล (เปรมสุริย์ เชื่อมทอง 2526, อ้างอิงจาก Ausubel n d) ศึกษาประวัติเด็กที่ทำความผิดและเป็นอาชญากร พบว่า ส่วนมากมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่แยกทางกัน พ่อหรือแม่ตาย หรือทะเลาะเบาะแว้งไม่ลงรอยกัน ทำให้เด็กไม่ได้รับความรักความอบอุ่นเพียงพอให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวได้ยาก จึงมีโอกากระทำความผิดได้หรือบุคลิกภาพแปรปรวนไปจนกระทั่งเป็นโรคประสาทได้

2.6.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ประเทิน มหาพันธ์ (2521 : 65) ได้ศึกษาการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า สภาพครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด และสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างใหญ่หลวง คือเมื่อเด็กขาดบิดามารดา เด็กจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ในสภาพที่ด้อยเศรษฐกิจเกิดความคับข้องใจมีปัญหการปรับตัวเมื่ออยู่ในสังคม เด็กที่ขาดทั้งบิดามารดาจะรู้สึกว่าตนขาดความรักความอบอุ่นในชีวิต

ปิยฉัตร เนนเลิศ (2524 : 55) ศึกษาปัญหาทางสังคมของผู้ที่พยายามกระทำ อัตวินิบาตกรรมพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 30 เกิดความรู้สึกว่า ครอบครัวไม่มีความสุข ร้อยละ 32 เกิดความรู้สึกว่า ครอบครัวมีความสุขน้อย ส่วนด้านความสนิทสนม พบว่า คนเหล่านี้ไม่มีความสนิทสนมกันเลยระหว่างพี่น้อง

จากเอกสารและงานวิจัยดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่แตกแยก ครอบครัวที่ขาดพ่อแม่หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ส่งผลให้เด็กปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ยาก มีอารมณ์เศร้า รู้สึกอ้างว้าง มีปมด้อยในตนเอง ทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต ดังนั้น ผู้วิจัย

คาดว่า สถานภาพสมรสของบิดามารดาน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2.7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจนิก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจนิก 2520 : 19, อ้างอิงจาก Kay 1975) ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว โดยเห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวเพิ่มหรือลดความเร็วของการพัฒนาทางบุคลิกภาพทางจริยธรรมของบุคคลได้ และนักสังคมวิทยา พบว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและปานกลางมีค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์แตกต่างกัน เช่น การเก็บของตกได้ แล้วคืนให้เจ้าของนั้นเป็นความดีควรสรรเสริญในสังคมของบุคคลฐานะปานกลางและสูง แต่เป็นสิ่งไร้เวลาและไม่ควรทำอย่างยิ่งในสังคมของคนระดับต่ำ

โสภา ชูพิชัยกุล (2529 : 108) กล่าวว่า สาเหตุที่ฐานะทางเศรษฐกิจมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตนี้ อาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจที่ย่อมหมายถึงการมีความรู้สึกมั่นคงในตัวเอง จึงทำให้ความกดดันน้อย บุคคลไม่ต้องทนทุกข์อยู่กับภาวะตึงเครียด หรือมีข้อขัดแย้งในใจมากมายนัก

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2.7.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮาร์ทชอร์น และเมย์ (วรพรรณ ศรีอุปบล. 2535 : 30, อ้างอิงจาก Hartshorne and May. n d) ได้วิจัยพบว่า เด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะโง่งน้อยกว่าเด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และคนที่อายุมากจะโง่งน้อยกว่าคนที่อายุน้อย ถึงแม้ว่าจะให้ค่านิยมของความซื่อสัตย์สุจริตไว้เหมือนกัน

วอร์เนอร์ และคนอื่นๆ (Ringness 1968, citing Warner and others. 1957 : 270) ได้ใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพ พบว่า พวกชนชั้นกลางจะเป็นคนที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นตัวของตัวเอง ขณะที่พวกที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มขาดความอบอุ่น หงุดหงิดง่ายและมีอาการทางประสาท พวกนี้มีความลำบากในการควบคุมอารมณ์ มีความวิตกกังวล ปรับตัวเข้าสังคมไม่ค่อยได้มากกว่าพวกชนชั้นกลางและชนชั้นสูง

เพียร์ลีน (Burton 1969 : 65, citing Pearlin. 1971 : 183) ศึกษาเกี่ยวกับการทุจริตในเด็กทั่วไปพบว่า มาตรฐานที่ครอบครัวมีรายได้น้อยจะโง่งน้อยกว่าเด็กที่ครอบครัวมีรายได้มากอย่างมีนัยสำคัญ

2.7.2 งานวิจัยในประเทศ

วิวรรณ อามระดิษ (2522 : 26) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพฯ ในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ การประหยัด การออมทรัพย์ และการเคารพผู้อาวุโส พบว่านักเรียนที่มีบิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จินตนา อินทรไทย (2525 : 48 - 49) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกันมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำที่สุด ส่วนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่สุด

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 160) ได้ศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในการทำงานด้านความอิสระ และด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของครอบครัวที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับลักษณะบางประการ ได้แก่ เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีแนวโน้มมีลักษณะเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบหรือมีความมั่นคงทางอารมณ์สูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.8.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครอง

ฟรอยด์ (Freud 1969 : 26 - 29) เชื่อว่า ใน 5 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ เด็กควรได้รับการอบรมเป็นอย่างดีเพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการถูกหลักพัฒนาการเมื่อโตขึ้นจะได้มีบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา และการจะได้บุคลิกภาพเช่นนี้ วัฒนธรรมจากสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญ ร่างกายซึ่งพัฒนามาจากพันธุกรรมเป็นเพียงเครื่องช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่บุคคลจะกระทำได้นั้น แต่ถ้าขาดวัฒนธรรมจากสิ่งแวดล้อม

แล้ว เด็กเหล่านี้จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไม่ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การอบรมเลี้ยงดูจึงมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก การศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูนั้นมีการศึกษากันหลายแบบเป็นต้นว่า โดยการศึกษาจากผู้เป็นแม่เด็ก โดยการสังเกตพฤติกรรมเด็ก โดยการทดสอบลักษณะที่เด็กรับรู้จากการปฏิบัติของพ่อแม่ ที่นิยมกันมักจะศึกษาในลักษณะที่เด็กรับรู้พฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อตนไว้ได้มากน้อยเพียงใด (ผ่องพันธุ์ เกิดพิทักษ์ 2530 : 176; อ้างอิงจาก Coleman and Hammen 1974) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบรรยากาศความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็ก ได้แก่ ความรัก ความอบอุ่น การยอมรับ และการยกย่องเด็ก บรรยากาศความสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่งประกอบด้วยความรัก ความอบอุ่น และการยอมรับบุตรธิดาด้วยความเหมาะสมเหมาะสมเหตุผล และสอดคล้องกับสถานการณ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาการและความสมบูรณ์แห่งพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวนั้นๆ

สัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเกิดจากบุคคลในครอบครัวให้ความรัก ความห่วงใย ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อประสบปัญหาที่หันหน้าเข้าปรึกษากัน บิดามารดา เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่เด็กรัก และเชื่อฟัง ดังนั้น ถ้าบิดามารดาได้อุทิศเวลา ในการอบรมขัดเกลานิสัยเด็ก ให้ความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เด็กจะประพฤติในทางที่ดี เป็นสมาชิกใหม่ที่สมบูรณ์ของครอบครัว ดังที่ มีด (Kando 1971 : 178, citing Mead) กล่าวว่า จากการปฏิสัมพันธ์ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่จะสวมบทบาทของบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด เริ่มด้วยการรวมบทบาทของบิดา มารดา โดยเด็กจะยอมเอาเอกลักษณ์ของบิดามารดาไว้ถือเป็นโลกของตัวเอง ขณะเดียวกันก็จะเรียนรู้บทบาทของตัวเองด้วยการสวมบทบาทที่บิดามารดากำหนดให้ บิดามารดา จึงเป็นบุคคลที่ฝึกให้เด็กรู้จักประเพณีและปฏิบัติเหมาะสมกับบทบาทของตัวเองในสังคม

จรรยา สุวรรณทัต (2523 : 54 - 56) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวใดที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ขัดสนย่อมนำมาซึ่งความสงบสุขของครอบครัวเกิดความกลมเกลียวสมัครสมานกัน
2. การรู้จักบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวตลอดจนสามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ตลอดจนถึงตัวเด็กเอง
3. การรู้จักลักษณะธรรมชาติและความต้องการมูลฐานของเด็กพ่อแม่ที่พยายามเข้าใจในลักษณะธรรมชาติการเจริญเติบโตและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือเด็กเมื่อเกิดปัญหาย่อมมีส่วนช่วยสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี
4. ความคงเส้นคงวาของพ่อแม่ในการวางระเบียบวินัย ปัจจัยนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อบรรยากาศความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีความอดทนต่อความไม่คงเส้นคงวาของพ่อแม่ไม่พอ เป็นต้นเหตุก่อให้เกิดความคลอนแคลนในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับเด็ก

อัสรา อาวรณ์ (2540 : 45) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลรู้สึกได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยมั่นใจในตนเองถึงความสัมพันธ์กับอื่นในบ้าน ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวจึงมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าครอบครัวสมบูรณ์ด้วยระเบียบและคุณธรรมอันดีทุกประการแล้ว สมาชิกทุกคนก็จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัวขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกแต่ละคน เพราะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในครอบครัว จะช่วยให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวราบรื่น และทุกคนมีความสุขกายสบายใจ และมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ อัญมณี สมด้ว (2544 : 28) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่ราบรื่นระหว่างบุคคลในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นระหว่าง พ่อ แม่ ลูก หรือผู้ปกครอง ซึ่งจะต้องมีความเชื่อใจกัน รักใคร่ผูกพันกัน มีเวลาให้แกกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนรวมทั้งการอบรมสั่งสอน ขัดเกลาลูกหลานให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ และประพฤติตนเป็นคนดี

2.8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพของนักเรียนกับผู้ปกครอง

2.8.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กลุค และกลุค (กระทรวงศึกษาธิการ 2509 : 102 – 104, อ้างอิงจาก Gleuck and Gleuck n.d) ได้ศึกษาลักษณะร่างกาย จิตใจ และครอบครัวพื้นฐานของเด็กเกร จำนวน 500 คน และเด็กไม่เกร 500 คน พบว่าลักษณะชีวิตครอบครัวของเด็กแต่ละคน จะเป็นเครื่องชี้และทำให้สามารถตัดสินใจได้ว่าเด็กพวกนั้นๆ จะเป็นเด็กดีหรือเป็นเด็กเกรและสรุปว่า องค์ประกอบของครอบครัวที่มีผลต่อการพัฒนาการบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กมี 5 ประการ คือ ความรักของแม่ ความรักของพ่อ การเลี้ยงดูของแม่ วินัยของพ่อ หรือวิธีที่พ่อใช้เพื่อให้บุตรเชื่อฟัง คำสั่งสอน ความรักใคร่ปรองดองกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

2.8.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วิวรรณ อามระดิษ (2522 : 26) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพฯ ในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ การประหยัดและการออมทรัพย์ การเคารพผู้อาวุโส พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

บำเพ็ญ วังเงิน (2541 : 121 – 128) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนสาเหตุหนึ่งมีผลมาจากอิทธิพลของครอบครัว เช่น สภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม และสัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัว

จากเอกสารและผลการวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เด็กที่มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองจะมีแนวโน้มต่อความรับผิดชอบ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์ ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3

2.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

2.9.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

กรมสามัญศึกษา (จิริรัตน์ นันทยทวิกุล 2538 : 18 , อ้างอิงจาก กรมสามัญศึกษา 2526) กล่าวว่า การที่นักเรียนตั้งใจช่วยเหลืองานต่าง ๆ ภายในบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตนและรู้จักแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษาและให้พ่อแม่รับทราบแก้ปัญหาของตนเองทุกเรื่องช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านและอื่นๆ

อัจฉรา สุขารมณ (2529 185) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดในฐานะที่เป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับเยาวชน หากสถาบันนี้ปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์เพียงไร ปัญหาสังคมต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลงไป นอกจากนี้ยังมีการวิจัยจำนวนมากสนับสนุนว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมั่นคงทางอารมณ์ ทักษะติดต่อคนอื่น และตนเองและบุคลิกภาพด้านอื่นๆ ส่วนประกอบด้านต่าง ๆ ของครอบครัว เช่น ความสะดวกสบาย การศึกษาของพ่อแม่ ฐานะเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก รวมทั้งคนในบ้าน

ยุวดี เทียรชมประสิทธิ์ (2536 78) กล่าวว่า นักจิตวิทยาเชื่อว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคลิกภาพ สามารถจะช่วยกล่อมเกล้าให้เด็กมีความเจริญเติบโตสมบูรณ์ทั้งกายและใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองที่มั่นคง ไม่อ่อนไหวง่าย มีความหนักแน่นและเห็นคุณค่าของตนเองค้นพบลักษณะเฉพาะตัว (Ego Identity) ของตนเอง และมีแรงจูงใจที่จะเลียนแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากต้นแบบที่ดี เด็กจะต้องการมีคุณสมบัติต่าง ๆ เหมือนผู้ใหญ่ เช่น มีอำนาจ ความมีพลัง กำลัง ความสามารถและได้รับการยกย่องจากผู้อื่น หากครอบครัวมีความมั่นคง เป็นครอบครัวที่มีความสมบูรณ์ ก็พร้อมจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครอบครัวจะสั่งสอนอบรมเด็กให้เด็กมีบุคลิกภาพต่าง ๆ จากการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในและภายนอกครอบครัว การเรียนรู้เหล่านี้ดำเนินต่อเนื่องเรื่อยไปตามลำดับของชีวิต ซึ่งการเจริญเติบโตและมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประสบการณ์ในการทำงาน

โคลแมนและแฮมแมน (Coleman and Hammen 1974 95) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของบรรยากาศในครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็กซึ่งได้แก่ ความรัก ความ

อบอุ่น และการยอมรับบุคลิกด้วยความเหมาะสมเหตุผล และสอดคล้องกับสถานการณ์มีความสำคัญแก่การพัฒนาการและความสมบูรณ์แห่งบุคลิกภาพของสมาชิกในครอบครัวนั้น ๆ

จอห์นและโฮเวิร์ด (John and Howare 1975 : 89) กล่าวว่า ตั้งแต่เกิดมามนุษย์ต้องการสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว การยอมรับในสังคม ซึ่งระดับชั้นในครอบครัวคือ เกณฑ์จากขนาดของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวกับรายได้แล้วความคาดหวังของอาชีพ อันอาจรวมถึงการศึกษาที่ส่งผลถึงระดับของรายได้ด้วย

2.9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการะงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

2.9.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กรีนเบอร์ก ไชเกิล และไลท์ (ละอองทิพย์ พลาณภาพ 2532 : 24 อ้างอิงจาก Greenberg Siegel and Leitch 1983) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนกับบิดามารดา ที่มีต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่น ในด้านการมองคุณค่าในตนเอง และความพึงพอใจของกลุ่มเพื่อนกับบิดามารดาที่มีต่อสุขภาพจิตของวัยรุ่น ในด้านการมองคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในชีวิตในระดับชั้นมัธยมศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่มีความใกล้ชิดกับบิดามารดาและกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง และความพึงพอใจในชีวิต

ฮอฟแมน (Hoffman 1970 : 291) ได้รับการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับลักษณะจริยธรรม 4 ประการคือ การมีความรู้สึกรับผิดชอบ การยอมรับและสารภาพผิด การยึดหลักแห่งตน การต้านทานสิ่งยั่วยุ พบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักใคร่ในช่วงอายุ 4 –13 ปี จะมีลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 4 ประการสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า การให้เหตุผลในการอบรมสั่งสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็กโดยเฉพาะเด็กที่มีอายุ 5 ปี

2.9.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อารีย์ เศรษฐชัย (2520 : 47 – 48) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สภาวิชาชีพไทย ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในทางบวก

พรทิพย์ เกษุรานนท์ (2527 : 96) ทำงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพยาบาลในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 497 คน พบว่า พยาบาลที่ไม่มีภาระทางครอบครัวจะมีความเครียดน้อยที่สุด พยาบาลที่มีภาระทางครอบครัวหนักจะมีความเครียดสูง

วิวัฒน์ รักษาเคน (2531 : 79 – 81) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสำนึกในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย

พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสำนึกในความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนชาย

จากเอกสารและผลการวิจัยเกี่ยวกับการระดมความคิดขอตอบครวัที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เด็กที่มาจากครอบครัวอบอุ่น ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่มีภาระต้องรับผิดชอบในครอบครัว มีสุขภาพจิตที่ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีภาระทางครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า ภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.10 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

2.10.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

รอเจอร์ส (Rogers. 1969 : 157 – 164) มีความเห็นว่าเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความคิด ความรู้สึก ท่าที เจตคติ ค่านิยม และความเชื่อ ควรได้รับความสนใจและให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเน้นทางวิชาการและสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศไม่ตึงเครียดเป็นการเสริมความอบอุ่น ความมั่นใจ และเชื่อถือ ระหว่างครูกับนักเรียน

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523 : 45 - 46) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการมีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียน สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมและโครงการต่างๆ ภายใน โรงเรียนมีผลโดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพของนักเรียนในแง่ต่างๆ กัน ในแง่บวกคือ การทำให้นักเรียนมีความสุขสบาย ร่าเริงมีความสุข รักสวยงาม หรือในแง่ป้องกันไม่ให้เกิดโรคและป้องกันภัยอันตรายจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ และในแง่การช่วยให้นักเรียนพัฒนาการทางการศึกษา กล่าวโดยสรุป สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนจะช่วยให้เกิดผลทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ผลทางบวก สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่เรียนที่น่าไปเรียน การระบายอากาศที่ดีและการจัดแสงสว่างให้เหมาะสม จะช่วยให้ห้องเรียนน่าอยู่ เรียนได้สบายยิ่งขึ้น อาคารเรียนที่สะอาดเรียบร้อยจะทำให้ครูและนักเรียนอยากเข้าไปอยู่มากกว่าอาคารเรียนที่สกปรกการมีน้ำดื่มอย่างเพียงพอการจัดที่นั่งให้สบายและโรงอาหารที่เรียบร้อยก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ สัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของทั้งสองฝ่าย การใช้วิธีสอนที่ดีจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จบ่อยครั้ง และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ จะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในงานของตนได้นานทำให้นักเรียนอยากตอบสนองด้วยการร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนทำให้นักเรียนมีความสุขด้วย

- 2 การป้องกันโรคภัย หรืออันตรายต่างๆ โดยการร่วมมือกับแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่างๆ

3. พัฒนาด้านการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสมในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียน กระบวนการทางด้านจิตวิทยาอันสลับซับซ้อนของการเรียนรู้เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม และบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากองค์ประกอบต่างๆ ทั้งทางกายและทางจิตใจ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 49 - 86) ได้กล่าวว่า วิธีสอน บทบาทของอาจารย์ และบรรยากาศในการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาว่า การสอนของอาจารย์ควรเน้นการสร้างเสริมให้นักศึกษามีความมีความสามารถในการเรียนรู้เป็นสำคัญ และบทบาทที่สำคัญของอาจารย์ คือ เป็นผู้คอยชี้แนะแนวทาง และผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งบทบาทและวิธีการสอนของอาจารย์จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมตัวของอาจารย์ อาจารย์ควรมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองและได้ปฏิบัติตามลักษณะอาจารย์ที่ดี งานที่อาจารย์ปฏิบัตินั้นมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะทางด้านความรู้หรือสติปัญญาเกี่ยวกับทางมนุษย์สัมพันธ์ หมายความว่า อาจารย์จะต้องรู้เนื้อหาที่ตนสอนและจะต้องมีทักษะทางสัมพันธภาพที่ดีอีกด้วยจึงจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการสอน นอกจากนี้อาจารย์ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้น

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 297 - 298) อธิบายว่า อาคารสถานที่ของสถาบันการศึกษานี้รวมความตั้งแต่ตัวอาคาร สนาม ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่างๆ สถาบันการศึกษาจะต้องบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ ต้องวางแผนในการใช้อาคารสถานที่ต่างๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด การตกแต่งบรรยากาศให้สวยงามกลมกลืนกันก็จะสร้างบรรยากาศที่ดี ทำให้จิตใจและอารมณ์ของประชาชนในสถานที่นั้นสดชื่นขึ้น สิ่งที่จะขาดเสียไม่ได้สำหรับสถานศึกษาคือ ต้องมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจด้วย

สุปรียา หิรัญโศ (2524 : 183) ได้กล่าวถึงการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนที่ดีไว้ว่า ควรมีแสงสว่างในระดับที่มองเห็นได้ คือเห็นได้เร็ว สบายตาและชัดเจน ควรไกลจากแหล่งกำเนิดเสียงรบกวนจากบริเวณรอบๆ หรือ ภายนอกห้องเรียนคือที่ตั้งโรงเรียนควรไกลจากเขตการจราจรหนาแน่นหรือทางรถไฟ เป็นต้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 83 - 87) ได้กล่าวถึงพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ได้แก่

1 การยอมรับผู้เรียนในฐานะบุคคล (Respect as a Person) คือ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความจริงใจระหว่างครูและศิษย์ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ถ้าบรรยากาศในห้องเรียนมีความก้าวร้าว การแข่งขัน ความกดดัน อคติ เอาัดเอาเปรียบ ย่อมไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

2 การสื่อสารแบบเปิด (Open Communication) การสื่อสารแบบเปิดที่อยู่ในบรรยากาศของการยอมรับเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม และพฤติกรรม แนวคิดของแต่ละบุคคลที่มีภูมิหลังต่างกันรวมทั้งการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศ

การเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ตอบสนอง การปฏิบัติทางด้านความรู้สึก คุณลักษณะ ค่านิยม การเสาะแสวงหาความเป็นตัวของตัวเองอาจเกิดขึ้นจากเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า สามารถพัฒนาช่วยเหลือตนเองได้และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

นงเยาว์ พงษ์ประดิษฐ์ (2534 : 8) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม ซึ่งปัจจุบันเรียกชื่อว่า สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักศึกษา ออกเป็น 5 ด้านคือ

- 1 สภาพแวดล้อมด้านบรรยากาศการเรียนการสอน
- 2 สภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน
- 3 สภาพแวดล้อมด้านกิจกรรม
- 4 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร
- 5 สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

วันชัย ชื่องดารากุล (2538 : 11) กล่าวว่า อาคารสถานที่ของสถานศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ เพราะถ้ามีอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดีแล้วย่อมทำให้เกิดบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียน ตลอดจนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

แอนเดอร์สัน (Anderson 1970 : 135 - 152) ได้ศึกษาผลของบรรยากาศใน ชั้นเรียนที่มีต่อผู้เรียนโดยได้ระบุถึงลักษณะบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งเสริมต่อความรู้สึกและพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียนไว้ ดังนี้

- 1 ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม ความคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
- 2 การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนที่มีรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
- 4 การดำเนินกิจกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้า และมีความสอดคล้องเหมาะสม
5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุที่พร้อมจะใช้อยู่ตลอดเวลา
- 6 การส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน และมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้งระหว่างกัน
- 7 ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
- 8 สร้างความเป็นธรรมไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครู ซึ่งยังผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น
- 9 ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถอยู่เสมอ

10 สร้างความตื่นตัวและจัดความเฉื่อยช้าอันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน

11 การตัดสินใจในทำกิจกรรมต่างๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่

12 ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรค แบ่งพวกในหมู่นิสิต นักศึกษา

13 ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

14 เสรีภาพมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบและขาดความรับผิดชอบ

2.10.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

2.10.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เลย์แมน (Layman 1975 : 721) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาใหม่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอกลาโฮมา ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ตั้งใจเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของนักศึกษา ทั้งด้านความเป็นเลิศทางวิชาการและความมีระเบียบวินัย

โฮโรวิทซ์ และออกดอต (สมบัติ วัจนะสาริกุล. 2524 : 25, อ้างอิงจาก Hirowitz and Otto 1973) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนของนักศึกษาสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนในห้องที่จัดแบบเดิมกับกลุ่มที่เรียนในห้องเรียนแบบใหม่ ที่นั่งนุ่มสบายและเคลื่อนย้ายได้ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน แต่มีพฤติกรรมในห้องเรียนแตกต่างกัน นักศึกษาในห้องเรียนแบบใหม่มาเข้าเรียนเข้าพบอาจารย์ผู้สอนและมีการรวมกลุ่มในหมู่นักศึกษามากกว่านักศึกษาในห้องเรียนแบบเก่า

เลียว (Liu 1975 : 1411 - A - 1412 - A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการเรียนการสอนโดยการจัดตั้งโครงการขึ้นเพื่อพัฒนาความต่อเนื่องของบทเรียนที่ใช้กับคอมพิวเตอร์เพื่อสอนวิชาความรู้เบื้องต้นในวิชาฟิสิกส์ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1 คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถช่วยผู้เรียนได้ดังนี้

1.1 ช่วยให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาดีขึ้น ด้วยวิธีการปฏิบัติ

1.2 ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนในห้องเรียนไปแล้ว

1.3 ทำให้เกิดความแม่นยำในวิชาที่เรียนอ่อน โดยปรับปรุงวิธีการเรียน

1.4 ผู้เรียนสามารถสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง

1.5 ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาฟิสิกส์

2 คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วูร์น (Voorn 1990 : 125) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะขนาดเล็กกับสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย โดยสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจาก 119

วิทยาลัย ใน 5 รัฐ ของเขตตะวันตกของประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีอิทธิพลต่อศิลปะขนาดเล็กบุคลิกภาพและการปรับตัวตามธรรมชาติ ศิลปะขนาดเล็กจะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันเมื่อมีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสม

2.10.2.2. งานวิจัยในประเทศ

พิมศรี เปาณิล (2530 : 102) ได้ศึกษาบรรยากาศการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒของนิสิตและอาจารย์ผลการศึกษาพบว่า นิสิตคณะพลศึกษามีทัศนะต่อบรรยากาศการเรียนการสอนแตกต่างจากนิสิตบัณฑิตวิทยาลัยคณะแพทยศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 โดยนิสิตคณะพลศึกษาเห็นว่า ด้านการบริการทางวิชาการและด้านอาคารสถานที่ยังไม่น่าพอใจ ส่วนคณะอื่นๆ เห็นว่าบรรยากาศทางการเรียนเป็นที่น่าพอใจ

วลีวรรณ ศรีเตชะวิวัฒน์ (2536 : 78) ได้ศึกษาปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวะกลุ่มภาคเหนือ พบว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียน ได้แก่ ห้องเรียนร้อนอบอ้าว อาคารเรียน อาคารปฏิบัติการแต่ละหลังอยู่ใกล้กัน ทำให้เกิดเสียงรบกวนห้องเรียน และห้องปฏิบัติการแออัดไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

สุธีดา หงษาชาติ (2539 : 84-85) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบันบุคลิกภาพ และพฤติกรรมการรับข่าวสารกับความรู้ และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤติทางสังคมและสภาพแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาลผลการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพด้านมนุษยธรรม การเข้าสังคม การควบคุมอารมณ์ สถานการณ์ด้านการสื่อสารและสภาพแวดล้อมในสถาบัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทางสังคมและการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ลักษณะทางกายภาพ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนที่ดี ทำให้ความเอาใจใส่ของผู้เรียนสูง ได้แก่ การรู้จักควบคุมตนเอง ความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน น่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.11 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

2.11.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ประดิษฐ์ อุปรนัย (2523 : 123 - 137) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ดีมีองค์ประกอบที่ช่วยสร้างเสริมหลายประการ คือ บุคลิกภาพที่ดีบางประการของครูมีผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนในชั้นเรียน ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน การใช้บทบาทในฐานะผู้นำของครู พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ กล่าวคือถ้าครูมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและเป็นคนมอง

โลกในแง่ดี ย่อมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนได้มากกว่าครู ที่มีทัศนคติต่อเรื่องดังกล่าวตรงกันข้าม และการที่ครูใช้การเสริมแรงที่เหมาะสมกับนักเรียนจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน การเสริมแรงที่ทำอย่างจริงจังเหมาะสมกับสภาพการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้การเสริมแรงเฉพาะพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิมเท่านั้น โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือพฤติกรรมมีปัญหา เป็นต้น นอกจากนี้ ประดิษฐ์ อุปรนัย ยังได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนว่าเกิดขึ้นโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถามและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียนจะมีความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็นและกระตือรือร้น เพราะนักเรียนมีโอกาสดูแลตัวเองมีโอกาสได้ใช้ความคิดตนเองและมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ นักเรียนเองก็มองครูเป็นมิตร เกิดความเป็นกันเอง

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524 : 49) กล่าวว่าในการเรียนการสอนทุกระดับนอกจากผู้เรียนต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดีมีประสบการณ์ดีแล้ว ยังต้องการผู้สอนที่มีวิธีการสอนที่เป็นกันเอง เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกันก็ควรชี้แนะให้เห็นถึงความถูกต้องเหมาะสม ให้ข้อติชมตรงไปตรงมาซึ่งเต็มไปด้วยความหวังดี จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้น

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 33) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสอนบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้ไม่ใช่เกิดในชั้นเรียนเสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

พรณี ชูทัย เจนจิต (2532 : 316) กล่าวว่า การที่ครูมีความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจนักเรียน สนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ไม่มีความลำเอียง หรือเลือกที่รักมักที่ชัง ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียน และทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย

2.11.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

2.11.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

บุธ (วิลาศ ทองขาว : 2527 : 16; อ้างอิงจาก Butth 1942) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่พยายามทำความเข้าใจเด็ก ให้ความเห็นอกเห็นใจ เด็กรู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เด็กจะเรียนได้ดีและมีการปรับตัวได้สูง ต่างกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธีที่กดดันให้เด็กยอมรับความต้องการของตน ผลที่สุดเด็กจะไม่พอใจในตัวครูและเรียนไม่ดีเท่าที่ควร

สไตลส์ แอนด์ดอร์ซีย์ (วิลาศ ทองขาว. 2527 : 17; อ้างอิงจาก Stiles and Dorsey 1950) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนดังนี้

1 การเรียนการสอนแบบอัตตาธิปไตยนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นแบบสั่ง และเชื่อฟังโดยไม่มีข้อโต้แย้งนักเรียนจะสนใจบทเรียนเพื่อคะแนนของตนโดยไม่คำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่น ส่วนครูไม่มีจุดหมายที่จะพัฒนานักเรียน ให้มีความเจริญในด้านต่างๆ เท่าที่ควร เพียงแต่ต้องการให้นักเรียนสนใจบทเรียนที่ตนกำลังสอนเท่านั้นครูใช้กฎเกณฑ์ตามที่ตนพอใจ บังคับให้นักเรียนปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติจิตใจหรือความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนการสอนแบบนี้ นักเรียนจะมีบุคลิกภาพแบบตัวใครตัวมัน ไม่มีทักษะการอยู่ร่วมเป็นกลุ่ม

2. การเรียนการสอนแบบประชาธิปไตยนั้น ครูจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูยอมรับในเรื่องความแตกต่างของนักเรียนทั้งด้านความสนใจ ความสามารถ ทักษะ ส่วนนักเรียนต้องการได้รับความรู้มากกว่าคะแนนสูงๆ และครูเป็นเพียงที่ปรึกษาของนักเรียนเท่านั้น การเรียนการสอนแบบอัตตาธิปไตย จึงเป็นการเรียนการสอนที่สร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งบรรยากาศแบบนี้ช่วยให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์

2.11.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2522 : 22, 27, 53 - 55) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ในชั้นเรียนกับความรับผิดชอบ และมโนคติของตนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 จำนวน 263 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบสูงที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลยมีความรับผิดชอบต่ำที่สุด และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบของนักเรียนแบบอัตตาธิปไตยกับแบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในทางลบ

ศรีระพร จันทโนทก (2538 : 36) ได้ศึกษาตัวประกอบที่เกี่ยวข้องประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ ผลการศึกษพบว่าตัวประกอบที่เกี่ยวข้องประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ คือความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ต่อวิชาที่สอน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูที่ดี มีความเป็นกันเอง หรือเป็นแบบประชาธิปไตยมีผลต่อความเอาใจใส่ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.12 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.12.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

อัลแมน (เมตตา จินดารักษ์. 2525 : 48, อ้างอิงจาก Ulman 1957) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนจะมีปัญหาด้านการเรียนและมีปัญหาทางด้านอารมณ์ตามมาด้วย

เคิลแมน (Kelman 1969 : 399 - 401) กล่าวว่า การที่นักศึกษาเข้ากลุ่มจะทำให้นักศึกษาไม่รู้สึกลดเดี่ยว รู้จักตนเองและยอมรับตนเอง สามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้

เมดิสัน (สุจิตา หงสาชาติ. 2539 : 44 - 45, อ้างอิงจาก Medison 1985) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีส่วนทำให้นักศึกษามีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไป คือ เนื้อหาวิชาที่เรียน อิทธิพลของเพื่อน วัฒนธรรมของนักศึกษา เช่น การแต่งกาย บุคลิกภาพของอาจารย์ผู้สอน

ณรงค์ เสียงประชา (2538 : 166) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว หรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตนเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกใจ และอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตน

ศุภวดี บุญวงศ์ (2539 : 19) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต ถ้านิสิตสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน นิสิตจะสามารถเรียนรู้บทบาทของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชนนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 24) ได้สรุปการปฏิบัติตนของวัยรุ่นกับเพื่อนสัมพันธภาพอันดีไว้ดังนี้ แสดงกิริยายิ้มแย้ม แจ่มใส แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด แสดงกิริยารับฟังข้อคิดเห็น ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจับผิดผู้อื่น มีความเกรงใจต่อบุคคลอื่น รู้จักระงับอารมณ์ วางตัวอย่างเหมาะสม ไม่โอ้อวด รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลและจดจำข้อมูลเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนไว้เพื่อนแสดงความยินดีในวาระสำคัญ

2.12.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2.12.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เดวิด (David 1971 : 578) พบว่า นักศึกษามีความพร้อมใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นมากมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความพร้อมใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นต่ำ สำหรับกลุ่มที่มีบรรยากาศก้าวร้าว มีความซับซ้อนใจและมีการขัดแย้งสมาชิกจะมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาทำให้การเรียนการสอนไม่ค่อยได้ผล เดวิด (David. 1971 : 578) ยังศึกษาผลของความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน การปรับตัวและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของมหาวิทยาลัยเฟรชแมน ผลการศึกษาว่า นักศึกษาที่มีความพอใจความ

สัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมากและมีการปรับตัวที่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนน้อยและมีการปรับตัวไม่ดี

เฮิร์ด (Hurd 1971 : 3793) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมหาวิทยาลัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยจอร์เจีย ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาเป็นตัวของตัวเอง ได้รับอิทธิพลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในมหาวิทยาลัย

เลย์แมน (Layman 1975 : 7210) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาใหม่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอกลาโฮมา ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ตั้งใจเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของนักศึกษา ทั้งด้านความเป็นเลิศทางวิชาการและความมีระเบียบวินัย

2.12.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สมบัติ วัจนะสาริกุล (2525 : 117) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้บริหารอาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมและสถาบันการศึกษาเอกชน ทางด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มเพื่อน พบว่า นักศึกษาใช้เวลาว่างไม่ถูกต้องอาจเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนชักจูงไปในแนวทางที่ไม่ถูกต้องและไม่เกิดประโยชน์แก่นักศึกษา

รัตนา ศิริพาณิชย์ (2530 : 60) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาไทยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนมากที่สุด คือมีความรู้สึกว่ามีภาระหนักในการเรียน และรู้สึกว่า ตัวเองไม่อบอุ่นมั่นคง รองลงมาคือ ปัญหาด้านการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน คือรู้สึกว่า ตนเองว่าเหวเมื่อขาดเพื่อน เมื่อไปขอความช่วยเหลือ รู้สึกว่าเพื่อนไม่จริงใจต่อกัน

วัชรินทร์ แก้วลา (2531 : 85) ได้เสนอแนะการพัฒนาสภาพแวดล้อมสังคมกลุ่มเพื่อนให้อื้ออานวยต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักศึกษานั้น วิทยาลัยครู ควรส่งเสริมให้ นักศึกษาเห็นความสำคัญของเพื่อน กลุ่มพัฒนาคุณภาพของการจัดกิจกรรมนักศึกษา และการจัดให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนที่ดีมีผลทำให้นักเรียนมีความเอาใจใส่ทางการเรียนในหลายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ความมั่นคงในตนเอง การเข้าสังคม เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนน่าจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 542 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 220 คน เป็นนักเรียนชาย 118 คน และนักเรียนหญิง 102 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 176 คน เป็นนักเรียนชาย 91 คน และนักเรียนหญิง 85 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน เป็นนักเรียนชาย 57 คน และนักเรียนหญิง 89 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 247 คน แบ่งเป็น นักเรียนชาย จำนวน 110 คน นักเรียนหญิง จำนวน 137 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane 1967 88 - 886) โดยใช้ระดับชั้นปี และเพศ เป็นชั้น (Strata) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยจำแนกประชากร ออกเป็น 3 ระดับชั้น คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนจำนวน 220 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีนักเรียน จำนวน 176 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนจำนวน 146 คน

2 ผู้วิจัยจำแนกประชากรแต่ละระดับชั้นในข้อ 1 ตามเพศ ดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 220 คน เป็นนักเรียนชาย 118 คน และนักเรียนหญิง 102 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 176 คน เป็นนักเรียนชาย 91 คน และนักเรียนหญิง 85 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน เป็นนักเรียนชาย 57 คน และนักเรียนหญิง 89 คน

3 ผู้วิจัยประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากตารางของยามานะ (Yamane 1967 88 - 886) พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 247 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้สัดส่วนประชากร . กลุ่มตัวอย่าง = 2 : 1 ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 92 คน เป็นนักเรียนชาย 45 คน และนักเรียนหญิง 47 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 81 คน เป็นนักเรียนชาย 37 คน และนักเรียนหญิง 44 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 74 คน เป็นนักเรียนชาย 28 คน และนักเรียนหญิง 46 คน

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับเพศและชั้น

ระดับชั้น	เพศ				รวม	
	ชาย		หญิง			
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้น ม.1	118	45	102	47	220	92
ชั้น ม.2	91	37	85	44	176	81
ชั้น ม.3	57	28	89	46	146	74
รวม	266	110	276	137	542	247

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อ
จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาม
กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ฐานะทาง
เศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ตอนที่ 6 แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 10 แบบสอบถามจิตตะด้านการเรียน

วิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพครอบครัว

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย $\sqrt{\quad}$ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1.1 เพศ

- () เพศชาย () เพศหญิง

1.2 ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา

- () มัธยมศึกษาปีที่ 1
() มัธยมศึกษาปีที่ 2
() มัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3 ผู้ปกครองของนักเรียนมีรายได้รวมกัน บาท / เดือน

1.4 สภาพของครอบครัว

- () บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
() บิดามารดาหย่าร้างกัน
() บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ของ เนตรชนก พุ่มพวง (2546 : 105 - 107)

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 2.1 และข้อ 2.3 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าวว่าเป็นจริงตรงกับการกระทำของ นักเรียนเพียงใดแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับ ข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
 จริง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
 จริงบ้าง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
 จริงน้อย หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	ด้านการคาดการณ์ไกลและการตัดสินใจ เลือกกระทำ ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือมีส่วนช่วยให้ ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในอนาคต					
00	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ อาชีพไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ					
0	ด้านการแก้ปัญหาและการวางแผน ถ้าข้าพเจ้าเรียนอ่อนในวิชาใดข้าพเจ้าจะหา ความรู้เพิ่มเติมในรายวิชานั้น					
00	ข้าพเจ้าคิดไว้แล้วว่าจะประกอบอาชีพใดใน อนาคต					
0	ด้านการรู้จักรอคอยและมีความเพียร พยายามในปัจจุบันเพื่อความสำเร็จในชีวิต ถ้าข้าพเจ้ามีงานทำ ข้าพเจ้าจะลาออกจากโรง เรียน แม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนไม่จบชั้น ม.ต้น					
00	ถ้าข้าพเจ้าเรียนไม่เข้าใจวิชาใดวิชาหนึ่งข้าพเจ้า จะเลิกเรียนทันที					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะมุ่งอนาคต (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัวของ บงกช สุขะจิระ (2538 : 125 - 127)

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 3.1 และข้อ 3.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามถึงคุณลักษณะ และความรู้สึกนึกคิดทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาว่าคำถามตรงกับความเป็นจริงที่ท่านรู้สึกนึกคิด หรือที่กระทำอยู่แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าชอบพูดต่อหน้าคนมาก ๆ					
00	ข้าพเจ้าดีใจมาก ถ้าได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน

จริงน้อย ให้ 4 คะแนน

จริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว (สมจิตร์ อภินาพงศ์ 2523 : 2)

คะแนนเฉลี่ย 30 - 75 หมายถึง มีบุคลิกภาพเก็บตัว

คะแนนเฉลี่ย 76 - 150 หมายถึง มีบุคลิกภาพแสดงตัว

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของ เนตรชนก พุ่มพวง (2546 : 96)

4.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 4.1 และข้อ 4.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ในเรื่องการเรียนรู้และเรื่องทั่วไป เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย

จริงน้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานตามแผนการที่วางไว้ทุกครั้ง					
00	แม้ว่างานที่ข้าพเจ้าทำจะยากเพียงใด ข้าพเจ้าก็พยายามทำงานนั้นเต็มความสามารถ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2.ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 89)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อย

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

5.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ของ พระมหาสุพจน์ สมเพชร (2547 : 108 - 109)

5.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 5.1 และข้อ 5.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
0	การปฏิบัติตนต่อนักเรียนของผู้ปกครอง บิดามารดาสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมที่ข้าพเจ้า ปฏิบัติที่โรงเรียน					
00	การปฏิบัติตนต่อผู้ปกครองของนักเรียน ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาทุกเรื่องกับบิดามารดา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพดีระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง มีสัมพันธภาพดีพอใช้ระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพไม่ดีระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว

ตอนที่ 6 แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

6.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว ของ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 : 107 - 110)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว ตามแนวคิดที่ได้จาก ข้อ 6.1 และข้อ 6.2 เป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่าตรงกับข้อเท็จจริงของท่านมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับภาระการกระทำของท่านการเลือกคำตอบคือเกณฑ์ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจที่ต้องรับผิดชอบรายจ่าย ของครอบครัว					
00	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่สมาชิกทุกคนไว้วางใจให้ ข้าพเจ้าได้จัดหาสิ่งจำเป็นต่างๆ ในครอบครัว					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย (วิเชียร เกตุสิงห์ 2530 : 38)

คะแนนเฉลี่ย	3.75 – 5.00	หมายถึง	มีภาระงานที่รับผิดชอบใน ครบถ้วนมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.26 – 3.74	หมายถึง	มีภาระงานที่รับผิดชอบใน ครบถ้วนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.25	หมายถึง	มีภาระงานที่รับผิดชอบใน ครบถ้วนน้อย

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

7.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพทางการเรียน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียนของ เนตรชนก พุ่มพวง (2546 : 102 - 103)

7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 7.1 และข้อ 7.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	วิธีการสอนของครู ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม					
00	สถานที่เรียน บริเวณของโรงเรียนสะอาด					
000	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การสอนที่ครูใช้มีสภาพพร้อมใช้งาน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538)

9)

คะแนนเฉลี่ย 3 67 – 5 00	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพดี
คะแนนเฉลี่ย 2 34 – 3 66	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย 1 00 – 2 33	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

8.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูของ เนตรชนก พุ่มพวง (2546 : 104)

8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 8.1 และข้อ 8.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จ ร ิง น้อย	จ ร ิง น้อย ที่สุด
0	การปฏิบัติตนต่อนักเรียนของครู ครูรับฟังเหตุผลของนักเรียน					
00	การปฏิบัติตนต่อครูของนักเรียน ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำชี้แนะของครู					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1 ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพดีระหว่างนักเรียนกับครู

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพดีพอใช้ระหว่างนักเรียนกับครู

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพไม่ดีระหว่างนักเรียนกับครู

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

9.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของ พระมหาสุพจน์ สมเพชร (2547 : 112 - 113)

9.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 9.1 และข้อ 9.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียนเพื่อนช่วยอธิบายให้ข้าพเจ้าเข้าใจ					
00	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในห้องได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2 ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน

จริงบ้าง ให้ 3 คะแนน

จริงน้อย ให้ 4 คะแนน

จริงน้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพดีพอใช้ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพไม่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 10 แบบถามสอบวัดจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

10.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตตะด้านการเรียน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ

10.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามวัดอิทธิบาท 4 ของวิเชียร พากเพียร (2531 : 88)

10.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามวัดจิตตะด้านการเรียน ตามแนวคิดที่ได้จากข้อ 10.1 และข้อ 10.2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

ตัวอย่าง ตอนที่ 10 แบบถามสอบวัดจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามถึงคุณลักษณะ และความรู้สึกลึกซึ้งคิดทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาว่าคำถามตรงกับความเป็นจริงที่ท่านรู้สึกนึกคิด หรือที่กระทำอยู่แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนเพียงข้อเดียว ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย

จริงน้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	จิตตะด้านการเรียน สิ่งแวดล้อมในการเรียนจะเป็นอย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็แน่วแน่ในการเรียนอย่างเดียว					
00	ข้าพเจ้ามีความผูกพันอยู่กับการเรียน					
000	ข้าพเจ้ามีความเอาใจใส่จริงต่อการเรียนของตน					
0000	เมื่อมีการบ้าน ข้าพเจ้าจะทำงานนั้นให้เสร็จไม่ ผลัดวันประกันพรุ่ง					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจสอบและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายจิตตะด้านการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีจิตตะด้านการเรียนมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีจิตตะด้านการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีจิตตะด้านการเรียนน้อย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยให้ประธานและกรรมการตรวจสอบแล้วนำมาแก้ไข และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ตรวจสอบว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมานำไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดน้อยใน จำนวน 90 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาตรวจให้คะแนน

3. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนโดยใช้ t-test เลือกเฉพาะค่า t ที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ผลดังนี้

3.1 ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตมี 19 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.325 – 10.092

3.2 ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว มี 26 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.310 – 6.265

3.3 ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 14 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.735 – 7.621

3.4 ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง มี 28 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง -2.447 – 8.582

3.5 ตอนที่ 6 แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว มี 19 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.017 – 10.055

3.6 ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน มี 18 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.126 – 6.400

3.7 ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มี 15 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.571 – 9.975

3.8 ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มี 17 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.299 – 8.221

3.9 ตอนที่ 10 แบบสอบถามจิตตะด้านการเรียน มี 23 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 2.376 – 10.907

4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 3 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) แล้วนำมาใช้ในการวิจัย ได้ผลดังนี้

4.1 ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8412

4.2 ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8348

4.3 ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7619

4.4 ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8490

4.5 ตอนที่ 6 แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7934

4.6 ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7991

4.7 ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8355

4.8 ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7946

4.9 ตอนที่ 10 แบบสอบถามจิตตะด้านการเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8585

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปขออนุญาตโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 271 ฉบับ ได้คืนมา 247 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.14 ระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 5 มีนาคม 2548

3. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุดของนักเรียน คือ ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่านักเรียนตอบครบทุกข้อ แล้วจึงนำมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อแสดงข้อมูลด้านส่วนตัวในแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

3 วิเคราะห์ตัวสมการพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1 สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบทดสอบ โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3.สถิติที่ใช้วิเคราะห์สมมติฐาน ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Coefficient)

3.2 วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
$\hat{Y}$	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าสมการพยากรณ์ที่แทนค่าในรูปคะแนนมาตรฐาน
Y	แทน	จิตตะด้านการเรียน
X_1	แทน	เพศชาย
X_2	แทน	เพศหญิง
X_3	แทน	มัธยมศึกษาปีที่ 1
X_4	แทน	มัธยมศึกษาปีที่ 2
X_5	แทน	มัธยมศึกษาปีที่ 3
X_6	แทน	รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน
X_7	แทน	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน
X_8	แทน	บิดามารดาหย่าร้างกัน
X_9	แทน	บิดามารดาถึงแก่กรรม

X ₁₀	แทน	ลักษณะมุงอนาคต
X ₁₁	แทน	บุคลิกภาพ
X ₁₂	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
X ₁₃	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง
X ₁₄	แทน	ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว
X ₁₅	แทน	ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน
X ₁₆	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
X ₁₇	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
- 3 วิเคราะห์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และสภาพของครอบครัว

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบ ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครอง รวมกัน ลักษณะมุงอนาคต บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และจิตตะด้านการเรียน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (The Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และสภาพของครอบครัว ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนร้อยละของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา และสภาพของครอบครัว

องค์ประกอบ	ระดับองค์ประกอบ	จำนวน	ร้อยละ
1 เพศ	เพศชาย	110	45.3
	เพศหญิง	137	54.7
	รวม	247	100.0
2 ชั้นที่กำลังศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 1	92	37.2
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	81	32.8
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	74	30.0
	รวม	247	100.0
3. สภาพของครอบครัว	บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	163	66.0
	บิดามารดาหย่าร้างกัน	63	25.5
	บิดามารดาถึงแก่กรรม	21	8.5
	รวม	247	100.0

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร องค์ประกอบด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.7 และเพศชาย ร้อยละ 45.3

องค์ประกอบด้านชั้นปีที่กำลังศึกษา พบว่า นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 37.2 รองลงมาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 32.8 และอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 30.0

องค์ประกอบด้านสภาพของครอบครัวพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 66.0 รองลงมาบิดามารดาหย่าร้างกัน ร้อยละ 25.5 และบิดามารดาถึงแก่กรรม ร้อยละ 8.5

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบ ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน ลักษณะมุ่งอนาคต บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และจิตตะด้านการเรียน

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบ ได้แก่ รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน ลักษณะมุ่งอนาคต บุคลิกภาพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และจิตตะด้านการเรียน

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S	การแปลผล
1 รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน	10718.36	20839.355	ปานกลาง
2 ลักษณะมุ่งอนาคต	3.693	.473	มาก
3. บุคลิกภาพ	85.18	10.530	แสดงตัว
4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.285	.419	ปานกลาง
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง	3.537	.565	ดีพอใช้
6 ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว	3.317	.477	ปานกลาง
7 ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน	3.260	.420	ดีพอใช้
8 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.450	.517	ดีพอใช้
9 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	3.379	.390	ดีพอใช้
10 จิตตะด้านการเรียน	3.376	.439	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองมีรายได้รวมกันโดยเฉลี่ย 10,718.36 บาท/เดือน องค์ประกอบด้านลักษณะมุ่งอนาคต อยู่ในระดับมาก องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว องค์ประกอบด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง อยู่ในระดับดีพอใช้ องค์ประกอบด้านภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบด้านลักษณะทางกายภาพทางการเรียน อยู่ในระดับดีพอใช้ องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู อยู่ในระดับดีพอใช้ และองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน อยู่ในระดับดีพอใช้

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3
โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	X ₁₇	Y
X ₁	1 000	-1 000	055	022	-081	108	087	-048	-074	-236*	-082	-229*	-160*	-265*	012	-020	-006	-096
X ₂		1 000	-055	-022	081	-108	-087	048	074	236*	082	229*	160*	265*	-012	020	006	096
X ₃			1 000	-538*	-504*	-039	058	-086	035	-089	-120	014	-026	033	020	-061	-076	-092
X ₄				1 000	-457*	-060	-099	086	034	-012	055	-024	-013	040	-136*	-003	100	053
X ₅					1 000	103	040	003	-073	107	070	009	040	-076	119	068	-023	042
X ₆						1 000	121	-085	-072	037	138*	045	089	042	073	077	163*	031
X ₇							1 000	-815*	-425*	002	007	028	130*	061	030	058	041	069
X ₈								1 000	-178*	-033	030	-021	-091	-130*	-032	-038	-125	-015
X ₉									1 000	048	-058	-015	-078	098	-001	-039	126*	-094
X ₁₀										1 000	436*	533*	487*	412*	207*	404*	327*	465**
X ₁₁											1 000	354*	414*	214*	259*	327*	362*	332**
X ₁₂												1 000	484*	385*	191*	477*	385*	627**
X ₁₃													1 000	494*	307*	487*	504*	539**
X ₁₄														1 000	187*	300*	410*	460**
X ₁₅															1 000	522*	257*	301**
X ₁₆																1 000	487*	611**
X ₁₇																	1 000	474**
Y																		1 000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (X_{10}) บุคลิกภาพ (X_{11}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{13}) ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว (X_{14}) ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน (X_{15}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{16}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{17})

องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียน มีจำนวน 9 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) เพศหญิง (X_2) มัธยมศึกษาปีที่ 1 (X_3) มัธยมศึกษาปีที่ 2 (X_4) มัธยมศึกษาปีที่ 3 (X_5) รายได้ของผู้ปกครองรวมกัน (X_6) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X_7) บิดามารดาหย่าร้างกัน (X_8) และบิดามารดาถึงแก่กรรม (X_9)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	4	26.817	6.704	78.392**
Residual	242	20.696	.086	
Total	246	47.513		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงได้ จึงได้คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	358	054	342	627	394	159 088
X ₁₂ , X ₁₆	286	044	.336	721	520	131 905
X ₁₂ , X ₁₆ , X ₁₄	.151	.046	164	.745	555	100 874
X ₁₂ , X ₁₆ , X ₁₄ , X ₁₃	.100	043	.128	751	.564	78 392

$$R = 751$$

$$R^2 = 564$$

$$SE = 292$$

$$a = .361$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

จากตาราง 6 พบว่า องค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 4 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่ส่งผลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X₁₂) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁₆) ด้านภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว (X₁₄) และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X₁₃) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 56.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในรูปคะแนนดิบคือ

$$\hat{Y} = 361 + 358 X_{12} + 286 X_{16} + 151 X_{14} + 100 X_{13}$$

สมการพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .054 X_{12} + .044 X_{16} + .046 X_{14} + .043 X_{13}$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางในโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

3 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

2 องค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนส่งผลต่อองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 542 คน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 220 คน เป็นนักเรียนชาย 118 คน และนักเรียนหญิง 102 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 176 คน เป็นนักเรียนชาย 91 คน และนักเรียนหญิง 85 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 146 คน เป็นนักเรียนชาย 57 คน และนักเรียนหญิง 89 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 247 คน แบ่งเป็น นักเรียนชาย จำนวน 110คน นักเรียนหญิง จำนวน 137 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane.1976 : 886 - 887) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยใช้ระดับชั้นปี และเพศ เป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และสภาพครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 8412

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว – แสดงตัว เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8348

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 7619

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 8490

ตอนที่ 6 แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 19 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 7934

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 7991

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 8355

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7946

ตอนที่ 10 แบบสอบถามวัดจิตตะด้านการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8585

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปขออนุญาตโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 271 ฉบับ ได้คืนมา 247 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.14 ระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 5 มีนาคม 2548
3. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุดของนักเรียน คือ ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่านักเรียนตอบครบทุกข้อ แล้วจึงนำมาตรวจให้คะแนน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ดังนี้ คือ

- 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อแสดงข้อมูลด้านส่วนตัวในแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
- 3 วิเคราะห์ตัวสมการพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (X_{10}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 465 บุคลิกภาพ (X_{11}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 332 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{12}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 627 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{13}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 539 ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว (X_{14}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .460 ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน (X_{15}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .301 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{16}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 611 และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{17}) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .474

2 องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 9 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) เพศหญิง (X_2) มัธยมศึกษาปีที่ 1 (X_3) มัธยมศึกษาปีที่ 2 (X_4) มัธยมศึกษาปีที่ 3 (X_5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครัว (X_6) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X_7) บิดามารดาหย่าร้างกัน (X_8) และบิดามารดาถึงแก่กรรม (X_9)

3 องค์ประกอบที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์จิตตะด้านการเรียน ของนักเรียน เรียงลำดับมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{12}) ด้าน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{16}) ด้านภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว (X_{14}) และด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{13}) ได้ร้อยละ 56.40

4. สมการพยากรณ์จิตตะด้านการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดดังนี้

4.1 สมการพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในรูปคะแนนดิบคือ

$$\hat{Y} = 361 + .358 X_{12} + .286 X_{16} + 151 X_{14} + 100 X_{13}$$

4.2 สมการพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .054 X_{12} + .044 X_{16} + .046 X_{14} + .043 X_{13}$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่สรุปข้างต้น พบว่า

1 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 8 องค์ประกอบ คือ ลักษณะมุ่งอนาคต (X_{10}) บุคลิกภาพ (X_{11}) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{13}) ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว (X_{14}) ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน (X_{15}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{16}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{17}) ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถในการคาดการณ์ไกล มีการวางแผน มีความเพียรพยายาม มีความรับผิดชอบ มีความเอาใจใส่ในการเรียนของตน เห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองในการกระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเองเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นในภายหลัง สมดังที่เพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2527 : 15) กล่าวว่า ลักษณะนิสัยที่อดได้รอได้หักห้ามใจตนเอง เพื่อจุดมุ่งหมายปลายทางหรือความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่ารวมทั้งความสามารถในการทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้าและมีความสัมพันธ์ลักษณะนิสัยความรับผิดชอบด้วย จากการศึกษพบว่าเด็กวัยรุ่นที่มุ่งหวังในอาชีพในอนาคต การศึกษา และการมีครอบครัวและในด้านการคิดเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นจริงของวัยรุ่นนั้นได้สะท้อนกลับสู่โครงสร้างการพัฒนาการของเขาในเรื่องการวางแผนชีวิต และพบว่าการวางแผนที่กว้าง ๆ ของมารดาสามารถบรรยายได้ถึงลักษณะการตั้งจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างมีเหตุผลของวัยรุ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตต์ เพิ่มพูน (2532 : 89 - 90) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน และลักษณะมุ่งอนาคตหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง และไรท์ (Wright 1975 : 298) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดว่าเป็นผู้มีจริยธรรมสูงด้วย และยังพบอีกว่าเยาวชนอาชญากรมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ ดังนั้นสรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

1.2 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้

เพราะ นักเรียนมีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดปรึกษาหารือในเรื่องการเรียน การบ้านที่ตนได้รับทำให้ตนเองได้มีโอกาสรู้จักกับเพื่อนมากยิ่งขึ้น ทำงานเป็นกลุ่มได้ดี ทบทวนบทเรียนด้วยกัน ทำให้นักเรียนนั้นต้องแข่งกับคนรอบข้างมากยิ่งขึ้นพร้อมที่จะยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เข้ามา มีความกระตือรือร้นไม่หยุดอยู่กับที่ สามารถที่จะปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันได้เร็ว มีความสนใจ มีทัศนคติที่ดีกับการเรียนของตนเองและมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สมดังที่ (ทศพร ประเสริฐสุข 2518

67, อ้างอิงจาก Jung, 1967) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพว่า โดยทั่วไป บุคลิกภาพของคนเรามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ หันเข้าหาตัวเอง ซึ่งเป็นพวกที่เก็บตัว และอีกลักษณะหนึ่ง คือ หันออกจากตัวเอง หรือเรียกว่า พวกแสดงตัว ลักษณะของพวกแสดงตัวจะเป็นบุคคลที่สนใจโลกภายนอกและความเป็นจริงทางสังคมเป็นสำคัญ เป็นพวกปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ ไม่ค่อยวิจารณ์ตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอกคือฝึกหัดปฏิบัติจริงเป็นหลัก ส่วนพวกเก็บตัวก็จะสนใจแต่เรื่องของตนเองเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ หรือการทำงาน จึงเป็นคนที่มักกฎเกณฑ์ ดายตัว ไม่ยืดหยุ่น ชอบวิจารณ์ลงโทษตัวเอง แต่ก็มีผลละเอียดย้อน จากการศึกษพบว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว มีลักษณะแตกต่างกันทางจิตตะด้านการเรียน นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวจะสนใจแต่โลกภายนอกเน้นทางสังคมแต่นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวจะเป็นคนที่มักกฎเกณฑ์ มีความละเอียดย้อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไร สิงห์โต (2521 : 7) ได้ศึกษาบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 15 - 17 ปี ซึ่งกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนรัฐบาล 2 แห่ง จำนวน 160 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 นักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกับนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว แต่นักเรียนชายที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกับนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ชายด์ (Child 1964 187 - 195) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ลักษณะทางอารมณ์ และอาการทางประสาทกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จากเด็กโรงเรียนมัธยมแบบประสมในเมือง 138 และเด็กในโรงเรียนชุมชน 40 คน ผลปรากฏว่า บุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา และพบว่าบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น สรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

1.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมากมีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความตั้งใจเรียนสูง อดทนต่อความล้มเหลว มีความทะเยอทะยานสูง ทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน สมดังที่ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 47 - 48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่า มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้ ทำสิ่งที่ยาก มีความมานะพยายาม สนุกสนานและชอบที่จะทำกิจกรรม

นั้นๆชอบการแข่งขันต้องการชัยชนะ มีความทะเยอทะยาน ต้องปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่แน่นอนและเด่นชัด พฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะเป็นของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกายทิพย์ พิชัย (2539 : 55 - 58) ได้ศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 (99 %) และ ฟอกซ์ (Fox 1969 : 1331 - 1332 A) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับตัวแปรอื่นๆ คือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เซาว์ปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม และระดับความปรารถนาทางการศึกษา โดยทำการศึกษากับเด็กเกรด 8 จำนวน 283 คนในมลรัฐเคนตักกี แบทตะวันตก (Western Kentucky) ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจสังคม ดังนั้น สรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

1.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับผู้ปกครอง มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่าง พ่อ แม่ ลูก หรือผู้ปกครองดีจะต้องมีความเชื่อใจกัน รักใคร่ผูกพันกัน มีเวลาให้แกกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนรวมทั้งการอบรมสั่งสอน ขัดเกลาลูกหลานให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ และประพฤติตนเป็นคนดี ทำให้นักเรียนเกิดจิตตะมีความเอาใจใส่ในการเรียน สมดังที่ อัศรา อวรณ์ (2540 : 45) กล่าวว่า การที่บุคคลรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก การดูแลอย่างดีในครอบครัว มีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยมั่นใจในตนเองถึงความสัมพันธ์กับอื่นในบ้าน ดังนั้น สัมพันธภาพในครอบครัว จึงมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้าครอบครัว สมบูรณ์ด้วยระเบียบและคุณธรรมอันดีทุกประการแล้ว สมาชิกทุกคนก็จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สัมพันธภาพที่ดีของสมาชิกในครอบครัวขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกแต่ละคน เพราะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในครอบครัวจะช่วยให้ความเป็นอยู่ในครอบครัวราบรื่น และทุกคนมีความสุขกายสบายใจ และมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บำเพ็ญ วังเงิน (2541 : 121 - 128) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนสาเหตุหนึ่งมีผลมาจากอิทธิพลของครอบครัว เช่น สภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม และสัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัว และ เบรคเคนริดจ์ (Breckenridge. 1955 . 80 - 249) อ้างถึงผลการศึกษาของ สโตรทเธอร์ (Strother) แจ็ค (Jack) และเพจ (Page) พบว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็นสาเหตุอันหนึ่งทำให้เด็กพัฒนาความคิดเรื่องการนับถือตนเองและเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความเชื่อมั่นในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อ

สังคมด้วยสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ การฝึกฝน ระดับอายุ ระดับพัฒนาการ กลุ่มเพื่อนร่วมงานตลอดจน สถานการณ์ต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือ เด็กที่ไม่บรรลุวุฒิภาวะ การณ์ทางอารมณ์ ไม่ต่อสู้กับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ดังนั้น สรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

1.5 ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีภาระงานที่รับผิดชอบใน ครอบครัวมาก มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ เด็กที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการดูแล เอาใจใส่จากผู้ปกครอง รู้จักช่วยเหลือตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ผู้ปกครอง มีความรับผิดชอบ มีวินัยใน ตนเอง นักเรียนจะมีจิตตะด้านการเรียนสูง ดังที่กรมสามัญศึกษา (จุรีรัตน์ นันทยทวิกุล, 2538 : 18 , อ้างอิงจากกรมสามัญศึกษา, 2526) ได้กล่าวไว้ว่า การที่นักเรียนตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆ ภายใน บ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตนและรู้จักแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติ ตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัวช่วยแก้ปัญหาการที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อ มีปัญหาที่ปรึกษาและให้พ่อแม่รับทราบแก้ปัญหาของตนเองทุกเรื่องช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านและอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณี รักธรรม (2515 : 23 – 25) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกับผิดชอบ ของเด็กไทยเชื้อชาติไทยและเด็กไทยเชื้อชาติจีน ระดับมัธยมศึกษาชั้นที่ 3 จำนวน 240 คน โดยวัด ความรู้สึกรับผิดชอบ 8 ด้าน คือ ช่วยเหลืองานของครอบครัวและงานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ไว้วางใจได้ กล้าเผชิญต่อความจริง ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง รับ ผิดชอบต่อตนเองทั้งการเงินการงานและการเรียน ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ดูแลรักษาของ ส่วนรวมเสมือนของส่วนตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเองโดยไม่ ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่นพบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์และในกลุ่มเด็กไทยเชื้อชาติไทยเด็กหญิงมีความรู้สึกรับผิดชอบมากกว่าเด็กชาย ดังนั้น สรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีภาระงานที่รับผิดชอบใน ครอบครัวมากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

1.6 ลักษณะทางกายภาพทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพทาง การเรียนดี มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนที่มีลักษณะทางกายภาพทางการเรียนดี ทำให้นักเรียนเกิดบรรยากาศในการที่อยากจะเรียนรู้ มีความคิด ความรู้สึก ทำที่ เจตคติที่ดีต่อการ เรียนรู้ของตน สมดังที่ สุปรินา หิรัญโต (2524 : 183) ได้กล่าวถึงการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน ที่ดีไว้ว่า ควรมีแสงสว่างในระดับที่มองเห็นได้ คือเห็นได้เร็ว สบายตาและชัดเจน ควรไกลจากแหล่ง กำเนิดเสียงรบกวนจากบริเวณรอบๆ หรือ ภายนอกห้องเรียนคือ ที่ตั้งโรงเรียนควรไกลจากเขตการ จราจรหนาแน่นหรือทางรถไฟ เป็นต้น และ วันชัย ช้องดารากุล (2538 : 11) กล่าวว่า อาคารสถานที่ ของสถานศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์

เพราะถ้ามีอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดีแล้ว ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียน ตลอดจนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลีวรรณ ศรีเดชวิวัฒน์ (2536 : 78) ได้ศึกษาปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคเหนือ พบว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียน ได้แก่ ห้องเรียนร้อนอบอ้าว อาคารเรียน อาคารปฏิบัติการแต่ละหลังอยู่ใกล้กัน ทำให้เกิดเสียงรบกวนห้องเรียน และห้องปฏิบัติการแออัดไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา และ โอเบอร์ทัฟเฟอร์ (Oberteuffer, 1945 : 296 – 297) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนและจัดบรรยากาศของห้องเรียนดีจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ดังนั้น สรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีลักษณะทางกายภาพทางการเรียนดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

1.7 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับครูมีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนได้ครูที่มีความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจ สนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ไม่มีความลำเอียง หรือเลือกที่รักมักที่ชัง ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียน และเกิดจิตตะในการเรียนทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน สมดังที่ ประดิพันธ์ อุปรนัย (2523 : 123 - 137) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ดีมีองค์ประกอบที่ช่วยสร้างเสริมหลายประการ คือ บุคลิกภาพที่ดีบางประการของครูมีผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนในชั้นเรียน ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน การใช้บทบาทในฐานะผู้นำของครู พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติและความคาดหวังบางประการที่ครูมีอยู่ กล่าวคือถ้าครูมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและเป็นคนมองโลกในแง่ดี ย่อมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนได้มากกว่าครู ที่มีทัศนคติต่อเรื่องดังกล่าวตรงกันข้าม และการที่ครูใช้การเสริมแรงที่เหมาะสมกับนักเรียนจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน การเสริมแรงที่ทำอย่างจริงจังเหมาะสมกับสภาพการณ์ไม่จำเป็นต้องใช้การเสริมแรงเฉพาะพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิมเท่านั้น โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือพฤติกรรมมีปัญหา เป็นต้น นอกจากนี้ ประดิพันธ์ อุปรนัย ยังได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนว่าเกิดขึ้นโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถามและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียนจะมีความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็นและกระตือรือร้น เพราะนักเรียนมีโอกาสน้อยลงมีโอกาสได้ใช้ความคิดตนเองและมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ นักเรียนเองก็มองครูเป็นมิตร เกิดความเป็นกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร เพชรวิวรรณ (2519 : 65) ศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะครูที่มีการสอนที่ดี คือ ครูมีความรู้ดี เตรียมการสอนดี ตั้งใจสอน ใช้อุปกรณ์การสอนในการอธิบายให้นักเรียนให้เกิดความเข้าใจและวิธีการสอนแตกต่างกันตามความสามารถของเด็ก และ ไทเลอร์ (Tyler 1964 : 16) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ครูกับนักเรียนในอุดมคติ พบว่า สัมพันธภาพที่ดีในอุดมคติ ครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดี ให้ความรักความเอาใจใส่ มีความเข้าใจและยอมรับนักเรียน ดังนั้น สรุปได้ว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

1.8 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะ

ด้านการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีนักเรียนกับเพื่อน มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดี รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการเรียน สมดังที่ ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 24) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตนของวัยรุ่นกับเพื่อนเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพอันดีไว้ว่า การแสดงกิริยาอ้อมแอ้ม แจ่มใส แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด แสดงกิริยารับฟังข้อคิดเห็น ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจับผิดผู้อื่น มีความเกรงใจต่อบุคคลอื่น รู้จักรับอารมณ์ วางตัวอย่างเหมาะสม ไม่โอ้อวด รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลและจดจำข้อมูลเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อนไว้เพื่อแสดงความยินดีในวาระสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัดนา ศิริพาณิชย์ (2530 : 60) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาไทยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีปัญหาในการปรับตัวด้านการเรียนการสอนมากที่สุด คือมีความรู้สึกว่าการแข่งขันในการเรียน และรู้สึกว่า ตัวเองไม่อบอุ่นมั่นคง รองลงมาคือปัญหาด้านการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน คือรู้สึกว่า ตนเองว่าเหวเมื่อขาดเพื่อน เมื่อไปขอความช่วยเหลือ รู้สึกว่าเพื่อนไม่จริงใจต่อกัน และ เดวิด (David. 1971 : 578) พบว่า นักศึกษามีความพร้อมใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความพร้อมใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นต่ำ สำหรับกลุ่มที่มีบรรยากาศก้าวร้าว มีความขัดข้องใจและมีการขัดแย้ง สมาชิกจะมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาทำให้การเรียนการสอนไม่ค่อยได้ผล เดวิด (David. 1971 : 578) ยังศึกษาผลของความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน การปรับตัวและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของมหาวิทยาลัยเฟรชแมน ผลการศึกษาว่า นักศึกษาที่มีความพอใจความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมาก และมีการปรับตัวที่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนน้อยและมีการปรับตัวไม่ดี ดังนั้น สรุปได้ว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตตะด้านการเรียน

2. องค์ประกอบที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 9 องค์ประกอบ ได้แก่ เพศชาย (X_1) เพศหญิง (X_2) มัธยมศึกษาปีที่ 1 (X_3) มัธยมศึกษาปีที่ 2 (X_4) มัธยมศึกษาปีที่ 3 (X_5) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_6) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (X_7) บิดามารดาหย่าร้างกัน (X_8) และบิดามารดาถึงแก่กรรม (X_9) ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน แสดงว่านักเรียนชายบางคนมีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนชายบางคนตั้งใจเรียน ไม่พูดคุยในขณะเรียนหนังสือ ไม่นั่งเหม่อลอย มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย อดทนต่ออุปสรรค ละเอียดรอบคอบ ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยงทำการบ้าน มีสมาธิในการเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน ค้นคว้าเพิ่มเติม

นักเรียนชายบางคนมีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นักเรียนชายบางคนไม่ตั้งใจเรียน เพราะมีเพื่อนที่เกเรชอบพูดคุยในขณะเรียนหนังสือ นั่งเหม่อลอย ไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย ไม่อดทนต่ออุปสรรค ไม่ละเอียดรอบคอบ ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง ไม่ทำการบ้าน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่เข้าเรียน ไม่ทบทวนบทเรียน ไม่ค้นคว้าเพิ่มเติม

นักเรียนหญิงบางคนมีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนหญิงบางคนตั้งใจเรียน ไม่พูดคุยในขณะเรียนหนังสือ ไม่นั่งเหม่อลอย มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย อดทนต่ออุปสรรค ละเอียดรอบคอบ ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง ทำการบ้าน มีสมาธิในการเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน ค้นคว้าเพิ่มเติม

นักเรียนหญิงบางคนมีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นักเรียนหญิงบางคนไม่ตั้งใจเรียน อาจสนใจเรื่องอื่นมากกว่า เช่น เรื่องการแต่งตัว เรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ ชอบพูดคุยในขณะเรียนหนังสือ นั่งเหม่อลอย ไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย ไม่อดทนต่ออุปสรรค ไม่ละเอียดรอบคอบ ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง ไม่ทำการบ้าน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่เข้าเรียน ไม่ทบทวนบทเรียน ไม่ค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ สุทธิสานนท์ (2529 : 81) ที่ศึกษาพัฒนาการด้านการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า สังคมได้มีค่านิยมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กหญิง ให้มีกิจกรรมารายาห์เรียบร้อย มีความประพฤติดี และต้องอยู่ในกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณีมากกว่าเด็กชาย จึงทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กชายไม่เคร่งครัดมากนัก

2.2 ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษาทุกระดับชั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน แสดงว่านักเรียนมีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนบางคนตั้งใจเรียน เชื่อมั่นในตนเอง ว่านอนสอนง่าย ไม่พูดคุยในขณะเรียนหนังสือ ไม่นั่งเหม่อลอย มีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย อดทนต่ออุปสรรค ละเอียดรอบคอบ ทำการบ้าน มีสมาธิในการเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน ค้นคว้าเพิ่มเติม มีเหตุผล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางคน มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนบางคนตั้งใจเรียน เชื่อมั่นในตนเอง ว่านอนสอนง่าย ไม่พูดคุยในขณะเรียนหนังสือ ไม่นั่งเหม่อลอย มีความรับผิดชอบ อดทนต่ออุปสรรค ละเอียดรอบคอบ ทำการบ้าน มีสมาธิในการเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน ค้นคว้าเพิ่มเติม มีเหตุผล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 บางคน มีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนบางคนเปลี่ยนชั้นเรียน ไม่ชินกับการเปลี่ยนชั้นเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ว่านอน

สอนยาก พุดคุยในขณะที่เรียนหนังสือ นั่งเหม่อลอย ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่อดทนต่ออุปสรรค ไม่ละเอียดรอบคอบ ไม่ทำการบ้าน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่เข้าเรียน ไม่ทบทวนบทเรียน ไม่ค้นคว้าเพิ่มเติม ไม่มีเหตุผล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 บางคน มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนบางคนตั้งใจเรียน เชื่อมั่นในตนเอง ว่านอนสอนง่าย แสดงความคิดเห็น ไม่พุดคุยในขณะที่เรียนหนังสือ ไม่นั่งเหม่อลอย มีความรับผิดชอบ อดทนต่ออุปสรรค ละเอียดรอบคอบ ทำการบ้าน มีสมาธิในการเรียน เข้าเรียนสม่ำเสมอ ทบทวนบทเรียน ค้นคว้าเพิ่มเติม มีเหตุผล มีระเบียบวินัยในตนเอง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 บางคน มีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนบางคนเข้าสู่วัยรุ่น สนใจเพื่อนต่างเพศ ติดเพื่อน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ว่ายากสอนยาก ไม่แสดงความคิดเห็น พุดคุยในขณะที่เรียนหนังสือ นั่งเหม่อลอย ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่อดทนต่ออุปสรรค ไม่ละเอียดรอบคอบ ไม่ทำการบ้าน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่เข้าเรียน ไม่ทบทวนบทเรียน ไม่ค้นคว้าเพิ่มเติม ไม่มีเหตุผล ไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บางคน มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนบางคน เชื่อมั่นในตนเอง ว่านอนสอนง่าย แสดงความคิดเห็น ชอบซักถาม ไม่พุดคุยในขณะที่เรียนหนังสือ ไม่นั่งเหม่อลอย มีความรับผิดชอบ อดทนต่ออุปสรรค ละเอียดรอบคอบ มีความกระตือรือร้น ค้นคว้าเพิ่มเติม มีเหตุผล มีระเบียบวินัยในตนเอง มีเป้าหมายในชีวิต เป็นตัวของตัวเอง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บางคน มีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนบางคนคิดว่าตนเองเป็นเด็กโตกว่าระดับชั้นอื่น ชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบ ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ว่ายากสอนยาก ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่ชอบซักถาม พุดคุยในขณะที่เรียนหนังสือ นั่งเหม่อลอย ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่อดทนต่ออุปสรรค ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่ค้นคว้าเพิ่มเติม ไม่มีเหตุผล ไม่มีระเบียบวินัยในตนเอง ไม่มีเป้าหมายในชีวิต ไม่เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีตัน และคนอื่นๆ (Eaton and others.1965: 350) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการฝ่าฝืนกฎระเบียบและพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมของเด็กระดับชั้นต่างๆ ผลการศึกษาพบว่า การฝ่าฝืนกฎระเบียบและพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมมีความสัมพันธ์กับเด็กระดับชั้นต่างๆ กล่าวคือ เด็กชั้นที่ 7 - 9 มีการฝ่าฝืน ร้อยละ 77 ส่วนเด็กชั้นที่ 10 - 12 มีการฝ่าฝืนร้อยละ 23

2.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน แสดงว่านักเรียนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงไม่มีปัญหาทางด้านจิตใจและนำไปสู่ผลสำเร็จทางการเรียนสูง เช่น ผู้ปกครองนำนักเรียนไปเรียนพิเศษ จ้างครูมาสอนที่บ้าน ให้ความรักความอบอุ่น ให้คำปรึกษาเวลานักเรียนมีปัญหา

นักเรียนบางคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีปัญหาทางด้านจิตใจและทำให้ผลทางการเรียนของนักเรียนต่ำ เช่น ผู้ปกครองไม่สามารถนำนักเรียนไปเรียนพิเศษ ไม่ได้จ้างครูมาสอนที่บ้าน ไม่มีเวลาให้กับนักเรียน เพราะจะต้องทำงานหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ไม่มีโอกาสให้คำปรึกษา นักเรียนต้องทำงานหารายได้ช่วยผู้ปกครอง สมดังที่ สมทรง สุวรรณเลิศ (2514 : 46) ได้กล่าวว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำหรือยากจนมักจะมีปัญหามากทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจและนำไปสู่ปัญหาความประพฤติดีซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการเรียน และต่อปัญหาทางด้านอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ จันทรวิบูลย์ (2510 : 54 - 56) ได้ศึกษาถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดจันทบุรี จำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนนั้น ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในบ้านและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2.4 สภาพครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับจิตตะด้านการเรียนของนักเรียน แสดงว่า นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกันบางคน มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนบางคนอยู่กับบิดามารดา ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมการเรียนรู้นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เป็นคนใฝ่รู้ เอาใจใส่ต่อการเรียน วานอนสอนง่าย ชอบแสดงความคิดเห็น

นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกันบางคน มีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ด้วยกันบางคน นักเรียนบางคนอยู่กับบิดามารดา แต่ครอบครัวมีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกัน พ่อแม่มีแต่ทำงานไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอน ปลดปล่อยให้เด็กอยู่กับพี่เลี้ยงหรือคนอื่นที่ไม่สนใจในการเรียนรู้นักเรียนปล่อยให้นักเรียนหมกหมุ่นอยู่แต่เรื่องไร้สาระ เช่น ดิดเกมส์ เทียวเตร่ ไม่ชอบอยู่บ้าน ไม่อ่านหนังสือ ไม่ทำการบ้าน ดิดเพื่อน เป็นต้น ทำให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ไม่เอาใจใส่ในการเรียน ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความซื่อสัตย์

นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาหย่าร้างกันบางคน มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนบางคนที่อยู่กับบิดามารดาหย่าร้างกัน แต่มีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง ที่นักเรียนอยู่ด้วยความรักความห่วงใย ทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นเด็กที่ว่าง่ายสอนง่าย มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นต่อหน้าที่ของตน รู้จักการวางแผนชีวิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น

นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาหย่าร้างกันบางคน มีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นักเรียนที่อยู่กับบิดามารดาหย่าร้างกันบางคน นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าเหว่ ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ไม่อยากอยู่บ้าน ชอบไปเล่นกับเพื่อนมากกว่า ซึมเศร้า เป็นคนที่ไม่มั่นคง

ไม่รักใครจริง ไม่คิดว่าใครจะรักตนเอง ว่าเหว มีปมด้อย ทำให้ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความกระตือรือร้น ท้อถอยต่ออุปสรรค และขาดการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาถึงแก่กรรมบางคน มีจิตตะด้านการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนบางคนที่ยังบิดามารดาถึงแก่กรรมบางคน คนที่เหลืออยู่สามารถให้ความรักความอบอุ่นกับนักเรียนได้ ทำให้นักเรียนไม่รู้สึขาดความอบอุ่น บางคนก็อยู่ในครอบครัวที่มี ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา คอยให้การอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังในสิ่งที่ดีงามให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้าง ทำให้เป็นคนที่มีโลกทัศน์กว้างไกล มีระเบียบวินัย อ่อนน้อมถ่อมตน มีความรับผิดชอบ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค มีความอดทน เพราะมีคนคอยให้ความรักให้ความอบอุ่นให้กำลังใจ

นักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาถึงแก่กรรมบางคน มีจิตตะด้านการเรียนน้อย ทั้งนี้เพราะ นักเรียนบางคนที่ยังบิดามารดาถึงแก่กรรมบางคน ขาดความอบอุ่น มีความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ไม่มีใครอบรมเลี้ยงดูให้ความรักเอาใจใส่ จนนักเรียนรู้สึกว่าตนเองขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ที่มีชีวิตไม่สามารถชดเชยบทบาทของอีกฝ่ายได้ ทำให้เด็กขาดนักเรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ในสิ่งที่ตนกระทำอยู่ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนของตน ประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตเพราะต้องใช้ชีวิตตามยถากรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเทิน มหาพันธ์ (2521 : 65) ได้ศึกษาการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า สภาพครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิด และสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างใหญ่หลวง คือเมื่อเด็กขาดบิดามารดา เด็กจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ในสภาพที่ด้อยเศรษฐกิจเกิดความคับข้องใจมีปัญหาการปรับตัวเมื่ออยู่ในสังคมเด็กที่ขาดทั้งบิดามารดาจะรู้สึกว่าตนขาดความรักความอบอุ่นในชีวิต

3. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำ วิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 มี 4 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์จิตตะด้านการเรียนของนักเรียน เรียงลำดับมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_{12}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{16}) ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว (X_{14}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง (X_{13}) อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนเป็นอันดับแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก ทำให้มีจิตตะด้านเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนรู้จักวางแผน ตั้งใจเรียน มีความอดทน มีความเพียรพยายาม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวได้แก่ มีระดับความทะเยอทะยานสูง มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้การกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้น อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน เมื่อสิ่งที่กำลังทำถูกขัดจังหวะหรือถูกรบกวน จะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่างๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คำนี้

ถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถ ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่นโดยพยายามทำงานของตนเองให้ดีขึ้น พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆ ของตนเองให้ดีเสมอ มีผลให้จิตตะด้านการเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี โพธิ์พัฒน์ (2523 : 75) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความซื่อสัตย์ระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่นักเรียนชายและหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ

3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนเป็นอันดับสอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับครู ทำให้มีจิตตะด้านเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนได้เห็นบุคลิกภาพที่ดีบางประการของครู ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน การใช้บทบาทในฐานะผู้นำของครู และพฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามทัศนคติ รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ตอบคำถาม การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยากาศจะมีความน่าสนใจ สนุกสนาน อยากรู้ อยากเห็น เพราะนักเรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวมีโอกาสใช้ความคิดของตนเองและมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ การที่ครูมีความเมตตาเห็นอกเห็นใจนักเรียนสนใจ นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ไม่มีความลำเอียง ทำให้นักเรียนรักที่จะเรียนและนักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2522 : 22, 27, 53 - 55) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ในชั้นเรียนกับความรับผิดชอบ และเมโนคติของตนของนักเรียนมัธยมชั้นปีที่ 4-5 จำนวน 263 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบสูงที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลยมีความรับผิดชอบต่ำที่สุด และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบของนักเรียนแบบอัตตาธิปไตยกับแบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในทางลบ

3.3 ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัวมีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนเป็นอันดับสาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัวมาก ทำให้มีจิตตะด้านเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนรู้จักช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัว ช่วยเหลืองานบ้าน ทำความสะอาดบ้าน ไม่ทำให้ผู้ปกครองลำบากใจ แบ่งเบาค่าใช้จ่าย ทำให้นักเรียนรู้จักมีความรับผิดชอบ มีความเอาใจใส่ในหน้าที่นั้น ส่งผลให้เกิดจิตตะด้านการเรียนสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ รักษาเคน (2531 : 79 - 81) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสำคัญในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสำคัญในความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชายและนัก

เรียนหญิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนชาย

3.4) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนเป็นอันดับสี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพดีกับผู้ปกครอง ทำให้มีจิตตะด้านเรียนมาก ทั้งนี้เพราะ สัมพันธภาพในครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเกิดจากบุคคลในครอบครัวให้ความรัก ความห่วงใย ความเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อประสบปัญหา นักเรียนสามารถปรึกษากับผู้ปกครองได้ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่เด็กรักและเชื่อฟัง ดังนั้น ถ้าผู้ปกครองได้ทบทวนเวลาในการขัดเกลานิรันดร์นักเรียน ให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ นักเรียนจะประพฤติในทางที่ดี เป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของครอบครัว ส่งผลให้เกิดจิตตะด้านการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บำเพ็ญ วังเงิน (2541 : 121 – 128) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนสาเหตุหนึ่งมีผลมาจากอิทธิพลของครอบครัว เช่น สภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรม และสัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียนการสอนและให้ผู้เรียนมีจิตตะด้านการเรียนเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ดังนั้น การจะทำให้ นักเรียนมีจิตตะด้านการเรียนสูง จึงควรเน้นเรื่องการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ในอันดับมาก โดยการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มาก โดยวิธีการบอกให้นักเรียนทราบถึงเป้าหมายในการเรียน (Goal) กระตุ้นให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นในบทเรียนนั้นๆ เช่น ให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจและมีความถนัดในเรื่องนั้น ฝึกให้เป็นคนมีความกระตือรือร้น รู้จักวางแผนการเรียนของตนเป็นต้น

3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีรองลงมาเป็นอันดับที่สอง ดังนั้น การจะทำให้ นักเรียนมีจิตตะด้านการเรียนดี จึงควรเน้นเรื่องการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูให้อยู่ในระดับดี เช่น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ตอบคำถามและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เกิดความน่าสนใจ สนุกสนาน กระตุ้น

ความอยากรู้อยากเห็นและกระตือรือร้น ให้นักเรียนมีโอกาสเคลื่อนไหว มีโอกาสได้ใช้ความคิดของตนเองและแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ เป็นต้น

4 ภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัวเป็นตัวพยากรณ์ที่ตรงลงมาเป็นอันดับที่สาม ดังนั้น การจะให้นักเรียนมี จิตตะด้านการเรียนมาก จึงควรเน้นเรื่องการส่งเสริมภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัวให้อยู่ในระดับไม่มากเกินไป เพราะว่าการที่นักเรียนมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบในครอบครัวไม่มากเกินไปจะทำให้เด็กสามารถแบ่งเวลาให้กับการเรียนได้ และมีเวลาเอาใจใส่กับการเรียนของตน

5 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองเป็นตัวพยากรณ์ที่ตรงลงมาเป็นอันดับที่สี่ ดังนั้น การจะให้นักเรียนมีจิตตะด้านการเรียนมาก จึงควรเน้นเรื่องการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครองให้อยู่ในระดับดี เช่น ผู้ปกครองมีเวลาให้คำปรึกษาทางการเรียน ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เห็นว่าคุณเองได้รับความรักความอบอุ่นและการเอาใจใส่จากผู้ปกครองเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในทางพระพุทธศาสนา มีอิทธิบาททั้งหมด 4 หัวข้อธรรม ควรศึกษาหัวข้อธรรมของอิทธิบาท 4 พร้อมกันเพราะเป็นธรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4
2. ควรศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อจิตตะด้านการเรียน ของนักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เป็นต้น
- 3 ควรพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อให้นักเรียนมีจิตตะด้านการเรียนมากขึ้น โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น เทคนิคแม่แบบ บทบาทสมมติ หรือการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อุ่นใจ. (2535) ผลของการใช้เทคนิคพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินุณยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ทวีการพิมพ์.
- กนิษฐา ดันตพันธ์ (2541). ลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการให้การรักษาตามบทบาทเชิงวิชาชีพ. ปรินุณยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- แก้ว – ขวัญ (2544) พุทธศาสนาสำหรับคนรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้า
- เกษสุตา ดันขุน. (2545) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- คุณ โทษณ์. (2545) พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- คณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลียงเชียง (2535) ธรรมวิภาคและคหิปฏิบัติ ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- จินตนา อินทรไทย (2525) ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาควิชาจิตวิทยา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- จิราภรณ์ สุทธิสานนท์. (2529). การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- จรรยา เกษศรีสังข์ (2537). วิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- จวีรัตน์ นันทย์ทวิกุล (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในความรับผิดชอบของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

- จักรวาล ภูวนันท์ (2537) ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์ (2545) สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จรินทร์ บุตรมีและคณะ (2542, กรกฎาคม). "อิทธิบาทธรรมกับบรรณารักษ์ผู้ให้บริการ," อินฟอร์เมชัน. 6(1-2) 43
- จรรยา สุวรรณทัต. (2531) ประมวลความวิชาการระหว่างปีพุทธศักราช 2526 – 2531 ฉบับอภิธานนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพุทธธรรมศาสตร์ : เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ฉวี กาหยี (2511) การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวในโรงเรียนของนักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางและชั้นต่ำ. วิทยานิพนธ์ คม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ และคณะ. (2536) ความรู้พื้นฐานศาสนา กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชนนุช บุญสิทธิ์. (2541) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบบุรีวิทยาคม กรุงเทพมหานคร ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ญาณสังวร, สมเด็จพระ (2522) หลักพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ. มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก (2520) "จริยธรรมของเยาวชนไทย," รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 กรุงเทพฯ. กรมการศาสนา
- เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- บงกช สุขะจิระ (2538) การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพการแสดงตัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- บรรจบ บรรณรุจิ (2538) ปฏิจักษ์มูปาบท. กรุงเทพฯ: พรบุญการพิมพ์.

- บุญชม ศรีสะอาด (2524) รูปแบบผลการเรียนในโรงเรียน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางทำงานราชการ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนาศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุษกร เพชรวิวรรณ์ (2519) ทศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อครูในโรงเรียนภาคกลาง ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- บัวทอง สว่างโสภาค (2524) สุขภาพจิต. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประดิษฐ์ อุประนัย (2523). การเรียนการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เอกสารการสอนชุดระบบการสอน กรุงเทพฯ สารมวลชน
- ประณต เล็กสวาสดี. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การพึ่งพาผู้อื่น พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ประเทิน มหาพันธ์ (2521). การศึกษาการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง และคณะ (2544). สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- ปิ่น มุกกันต์ (2514) แนวสอนธรรมตามหลักสูตรนักธรรมตรี. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา
- ปิยฉัตร เนนเลิศ (2524). การศึกษาปัญหาสังคมและผู้พยายามกระทำอัตวินิบาตกรรม ศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถ่ายเอกสาร
- ปริญญา ณ วันจันทร์. (2536) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมในจังหวัดเชียงราย ปรินูญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- เปรมสุรีย์ เชื้อมทอง (2526) การเปรียบเทียบปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นในสถาน

- สงเคราะห์กับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา)
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523). หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับสมบูรณ์.
 กรุงเทพฯ อักษรเจริญทัศน์
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530) สุขภาพจิตเบื้องต้น กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์
- ทศบารมี ทศพิธราชธรรม. (2531) วัดบวรนิเวศวิหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- ทศพร ประเสริฐสุข. (2518) คู่มือวิชาการศึกษา 3 จิตวิทยาการศึกษา วิทยาลัยครูนครสวรรค์.
- ทิพวรรณ จันทรพิบูลย์ (2510) ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดจันทบุรี วิทยานิพนธ์ ค ม (จิตวิทยาการศึกษา).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร
- เทพเวที, พระ. (2532). การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ อัมรินทร์
 พรินติ้งกรุฟ.
- ธงชัย ชิวปรีชา (2513) การศึกษาแบบการคิดของนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตร
 การศึกษา ปีที่ 1 - 2. ปรินญาณพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
 วิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ธรรมปิฎก, พระ (2542) หยาดเพชร หยาดธรรม ภูมิปัญญาเพื่อการศึกษาไทย กรุงเทพฯ
 โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ธรรมปิฎก, พระ (ป อ.ปยุตโต) (2542) กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พุทธทาสภิกขุ (2518) สุนฺดรา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พัชรี ศรีทองนาก (2518). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 กับขันติ – โสรัจจะ เพื่อ
 เป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมาธิปไตย. ปรินญาณพนธ์ กศ ม (จิตวิทยา
 สังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- พนิดา สิ้นสุวรรณ (2527) การเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปี
 ที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อม
 ล้อมด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบบรรยาย.
 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- พนัส หันนาคินทร์ (2524). แบบทดสอบพฤติกรรมเรื่องตัวเรา. กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช
- เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. (2527) “ลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต,” เอกสารการสอนวิชาพัฒนาการวัย
 รุ่นและการอบรม หน่วยที่ 9-15. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2533). ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ในจิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะ
 แนว. กรุงเทพฯ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย
- พรรณี ชูชัย. (2522). จิตวิทยาการสอน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์

- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539) พัฒนาการวัยรุ่น กรุงเทพฯ. ดันอ้อ แกรมมี.
- พรทิพย์ เกยุรานนท์ (2527) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพยาบาลทั่วไปของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม (สาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ถ่ายเอกสาร
- พิมศรี เปานิล (2530). บรรยาการการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตามทัศนะของนิสิตและอาจารย์. ปรินญาณินพนธ์ กศ ม (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2524). การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา กรุงเทพฯ ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ขันติสาโร พระมหา, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาทิตย์ บุญเสริม เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2547 ปีการศึกษา 2547
- เมตตา จินดารักษ์. (2525). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี โพธิพัฒน์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์และความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ยุวดี เทียรประสิทธิ์ (2536). การพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538) พจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ. อักษรเจริญทัศน์.
- ราชวรมณี, พระ. (2542). การคณะสงฆ์กับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- รัตนา ศิริพาณิชย์.(2530). ปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาไทยศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรรณิ์ รักธรรม. (2515). การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วสิน อินทสระ, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาทิตย์ บุญเสริม เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัย

- มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2547 ปีการศึกษา 2547
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2528, กุมภาพันธ์ - มีนาคม) ศิลปะการพัฒนาลักษณะบุคคล Main Entry ปีที่ 11 ฉบับที่ 109 สถาบันพัฒนาหลักสูตร
- วิเชียร เกตุสิงห์ (2538, กุมภาพันธ์ - มีนาคม) คำเฉลยการแปลความหมาย : เรื่องง่ายๆที่บางครั้งก็พลาดได้ ข่าวสาร การวิจัยศึกษา. 18 (3) : 8 -11
- วิเชียร พากเพียร (2531) การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- วิลาศ ทองขาว (2527). บรรยายภาสการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของนักเรียนครูและผู้บริหารเขตการศึกษา 4. ปรินิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิวัฒน์ รักษาเคน (2531) ความสำนึกในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. ปรินิพนธ์ กศ ม กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วัชรินทร์ แก้วลา (2531). สภาพแวดล้อมสังคมในกลุ่มเพื่อนในทัศนะของนักศึกษาวิทยาลัยครูนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร
- วันจักร พงษ์สมัครไทย (2544) พระราชวรมูณี – นักคิดเชิงพุทธธรรมโครงการหนังสือเพื่อสังคม. กรุงเทพฯ แพร่งสรรพศาสตร์
- วันเพ็ญ อายุการ. (2512) การศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัวหรือแสดงตัว กับการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดธนบุรี. ปรินิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- วันชัย ช้องดารากุล (2538) สถานภาพและความคาดหวังในการดำเนินงานของฝ่ายบริการการศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ รายงานการวิจัยสงขลา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้.
- ละอองทิพย์ พลานภาพ. (2532). สุขภาพจิตกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2535) พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ. ชวนพิมพ์
- ศรีระพร จันทโนทก (2538). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะ

บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ปริญญาโท กศ.ม
(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร

ศุภาวดี บุญวงศ์ (2539) รายงานการวิจัยเรื่องการแก้ปัญหาการปรับตัวของนิสิตในหอพัก
ด้วยการให้คำปรึกษารายกลุ่ม. คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้.

สมคิด ไครธา พระมหา. (2547). การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

สมจินต์ สัมมาปัญญา, พระมหา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาทิตย์ บุญเสริม เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2547
ปีการศึกษา 2547

สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ. (2512, มกราคม – กุมภาพันธ์) "การทดสอบ The Maudsley
Personality Inventory ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย", วารสารสมาคม
จิตแพทย์แห่งประเทศไทย 1 : 11 (10) : 45

สมบัติ วัจนสาริกุล. (2525). สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามทัศนคติของนัก
ศึกษา อาจารย์และผู้บริหาร. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

สมศักดิ์ ชินพันธ์. (2522). ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียน
กับความรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน ปริญญาโท กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สิริชัย ประทีปฉาย (2533) การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว กรุงเทพฯ.
วิทยาลัยราไพพรรณี.

สิธม ไชยศรี (2510). ลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมต้น โรงเรียนไตรมิตร
วิทยา ปีการศึกษา 2510 ปริญญาโท กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถ่ายเอกสาร

สุขสมร ประพัฒน์ และดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523, สิงหาคม) "การใช้นิทานกระตุ้นพฤติกรรม
ใฝ่สัมฤทธิ์ในเด็กไทย" ในการวิจัยทางการศึกษา 10 (9) 24 – 23.

สุชิน เพ็ชรรักษ์. (2518) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสันโดษและอิทธิบาท 4 เพื่อเป็นแนว
ทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมชาติไปไทย. ปริญญาโท กศ.ม (จิตวิทยาสังคม)
กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

สุชาติ สุธรรมรักษ์. (2531). เอกสารการสอนวิชา จด 101 จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541) การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และ
ความเชื่อมั่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

สุพจน์ สมเพชร พระมหา (2547) ปัจจัยที่ส่งผลต่อโมหจริตด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้น
ที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนกันทรอมวิทยาคม อำเภอบางใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุธีดา หงษาชาติ (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพและ
พฤติกรรมรับข่าวสารกับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสิ่ง
แวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล วิทยานิพนธ์ ค.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร

สุวดี ผลงาม. (2546, มกราคม - เมษายน). "แนวการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียน
เป็นสำคัญรูปแบบอิทธิบาทการศึกษา" วารสารคหเศรษฐศาสตร์. 46 (1) 41 – 47

สุรพงษ์ ชูเดช (2531) ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่
สำคัญของนิสิต. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เสาวรัตน์ จุลรัตน์. (2535) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญา
นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

โสภา ชูพิชัยกุล (2529) ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส .

โสภณคณาจารย์, พระ. (2527) ธรรมปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2544). รายงานการอภิปราย
เรื่องพุทธธรรมนำการศึกษาได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

อภิสิทธิ์ วงษา (2517) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ การปรับตัวและลักษณะ
ความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้น ป. 7 และ ม.ศ. 3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก.
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร.

อารี พันธุ์มณี (2544). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ 1999

อารีย์ เศรษฐชัย (2520) ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัย
พยาบาลสภากาชาดไทย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

อุไร สิงห์โต (2521) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.

อรทิพา ส่องศิริ. (2537) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา
พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวง
สาธารณสุข. ปรินญาณิพนธ์ กศ ม (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

Alexander, R.N. and C.R. Apfel (1970, May). "Altering Schedule of Reinforcement for
Improved Classroom Behavior," **Exceptional Children**. 43 (5) : 67.

Anderson, S.A. and W M Fleming. (1970,Winter) "Lates Adolescents Identity Formation'
Individuation from the Family of Origin" **Adolescence** 31 (7) : 4327

Banister, Robert Leo. (1972,February). "A Comparative Study of Extroversion –
Introversion Traits to two instructional Method" **Dissertation Abstracts
International**. 31 (4) 4327-A.

Bloom, Benjamin S (1982) **Human Characteristics and School Learning**. 2nd ed New
York : McGraw-Hill Book Company,

BreckrnrIDGE,M E. (1955) **Child Development** London: W B.Saunders Co. Inc.

Broadbent,D E. (1969,November). "Two Personality Related to Academic Achievement".

The British Journal of Education Psychology 29 (6) : 214 – 218

Broden, Barcia ; Hall, R vance · Dunlap, Ann and Clark, Robert (1970). "Effects of Teacher
Attention and a Token Reinforcement System in a Junior High School Special
Education Class," **Journal of Exceptional Children**. 36 (2) : 341 – 349.

Child Dennis. (1964, June). "The Relationship Between Introversion Extroversion,
Neuroticism and Performance in School Examination". **The British Journal of
Education Psychology** 34 (2) 187 - 195

David, Arthur Decoster (1971,May) "Some Effects of Different Classroom Conditions
upon Interpersonal Relationship Personal Adjustment and Achievement for College
Freshmen" **Dissertation Abstracts International**. 31(3) : 5789 A

- Eysenck, Han J (1969, June) "Personality in Primary School Children (part II)" **The British Journal of Education Psychology**. 34 (2) 187 - 195.
- Feldman,K A and Theodore M. Newcomb. (1967, May) **The Impact of College on Student. Sanfransisco** Joss Ye-Brass.
- Fox, Robert B. (1969, October) "The Relationship of Achievenment Motive to Sex, Achievenment Intelligence, Social–Economic Satus and Level of Education Aspiration for an Eight Grade Group," **Dissertation Abstract International**. 30 (4) . 1330-1332A
- Flaherty, Rita M. and Reutzel, Eileen. (1965, May-June). "Personality Traits of High and Low Achievers in College," **The Journal of Educational Research**. 58 (2) 409 – 411.
- Freud,Sigmund (1969) **An Outline of Psychoanalysis** New York . W W. Norton & Company, Inc.
- Hall, Calvin S and Lindzey Garner. (1975) **Theories of Personality**. New York John Wikly and Sons, Inc.
- Hurd, Donal Eugene (1971, May). "The Relationship of Effective Variables to College Achievement" **Dissertation Abstracts International**. 11 (2) 3795 -A
- Hurlock, E.B. (1964). **Development Psychology**. New York. McGraw – Hill Book
- Kenner and Others. (1957). "The Mental Environment". **Child Psychiatry** 3rd ed Menasha : Geoge Banta.
- Kelman,H.C. (1969). "The Role of Group in Introduction of Therapuetical Change" **International Journal of Group Psychotherapy Effectiveness** New York McGraw – Hill Book
- Layman,Barbara Jean (1975, May) "Perception of college Environment at Akalahoma State University by Incoming Freshman Students". **Dissertation Abstracts International** 36 (11) 721 0-A
- Lewin,Lippitt R and others (1968, July). "Patterns of Aggressive Behavior in Experimentally Great" **Journal of Social**. 10 (3) 271 – 279.
- Lindgren, Henry C. (1967) **Education Psychology in Classroom**. 3rd ed. New York John Willey and Sone, Inc.
- Lynn R. and I.E Gordon (1961, June) "The Relation of Neuroticism And Extroversion to Intelligence Educational Attainment" **The British Journal of Education Psychology** 31 (2) : 194 – 203

- Liu,Hsi-Chiu (1975,March). "Computer – Assisted Instruction in Teaching College Physics". **Dissertation Abstracts International** 42 (1) 1411-A,1412-A
- Smart, Mollis S and Smart, Russel C (1967). **Children Development and Relationships**. New York . The Macmilan Company
- Marry, Edward J (1964). **Motivation and Emotion**. New Jersey · Englewood Cliff, Prentice Hall, Inc
- Mead, Robert D (1971 July). "Futer Time Perspective of College Students in America and India," **Journal of Social Psychology**, 83 (3) 175 – 182
- McClelland, David C And Others. (1953). **The Achievenment Motive**. New York : Appleton Century Crotts, Inc.
- McClelland, David C (1961). **The Achieving Society**. New York · Van Nostrand Company, Inc.
- Mehta, Prayag. (1969). "The Achievenment Motivation in High School Boy," **National Council, of Educational Research and Training**. New Delhi : Affiliafed, Pvt, Ltd
- Munro,A (1966, March) "Parental Deprivationin Depressive Patient". **British Psychiatry** 7 (2) 433 – 457.
- Ringness, Thomas A. (1968). **Mental Health in The School** New York : Randin House
- Tiedmen, S.D (1942,May). "A Study of Pupil – Teacher Relationship" **The Journal of Educational Research**. 35 (3) : 657 – 664.
- Voorn, Randall Jay. (1990, December). "Environment Fit . The Relationship Between Small Liberal Arts Colleges and Their Environment (College Environment)" **Dissertation Abstracts International**. 52 (6) : 125.
- Weiner, Bermard. (1972,Sping) "Artribution Theory Achievenment Motivation and Educational Process," **Research**. 42 (3) : 203-215.
- Yamane, Taro. (1970) "Statistics ; An Introductory Analysis". New york . Harper and Row
- Yee, Albert H. (1971). **Social Interaction In Educational Setting**. Englewood Cliffs . Printice Hall.
- Zunick, Michael (1963, May-June) "Developmental Responsibility Pereption of Lower and Middle Class Children," **The Journal of Education Research**. 56 (9) 89.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือรับรองและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ครุฑ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร 5731,5618

ที่ ศธ 0519 12/1358

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย พระมหาคิตย์ บุญเสริม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และ รองศาสตราจารย์ เวณี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้ เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ พระมหาคิตย์ บุญเสริม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519 12/1551

(สำเนา)

บัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดน้อยใน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย พระมหาทิตย์ บุญเสริม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร" โดยมี อาจารย์ยวีร์ไลลักษณ์ พงษ์โสภา และ รองศาสตราจารย์เวธนี กริทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 90 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร" ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ พระมหาทิตย์ บุญเสริม ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงาน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 09-184-1264

ที่ ศธ 0519 12/1574

(สำเนา)

บัณฑิตวิทยาลัย

ครุฑ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย พระมหาทิตย บัญเสริม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์วีไลลักษณ์ พงษ์โสภา และ รองศาสตราจารย์เวชณี กริทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยขอให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 271 คน ตอบแบบสอบถาม องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ พระมหาทิตย บัญเสริม ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงาน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 09-184-1264

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำ
วิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 10 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ
ของครอบครัว สภาพครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

ตอนที่ 6 แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 10 แบบสอบถามจิตตะด้านการเรียน

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อจิตตะด้านการเรียน
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร นักเรียนสามารถ
แสดงความรู้สึกรหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียนไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผล
กระทบกระเทือนต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนี้ นักเรียนไม่ต้องลง
ชื่อของนักเรียนไว้ คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

จึงขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนให้
มากที่สุด โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขออนุโมทนาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

พระมหาทิตย์ บุญเสริม

พระนิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงหรือเติมข้อความให้ครบถ้วน

1 เพศ

() เพศชาย

() เพศหญิง

2 ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา

() มัธยมศึกษาปีที่ 1

() มัธยมศึกษาปีที่ 2

() มัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ผู้ปกครองของนักเรียนมีรายได้รวมกัน บาท / เดือน

4. สภาพของครอบครัว

() บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

() บิดามารดาหย่าร้างกัน

() บิดาหรือมารดาถึงแก่กรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน เมื่ออ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนคิดไว้ในอนาคตหลังจากเรียนจบแล้วโปรดทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด

จริง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก

จริงบ้าง หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย

จริงน้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	ด้านการคาดการณ์ไกลและการตัดสินใจเลือก กระทำ ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้า ประสบความสำเร็จในอนาคต					

$$t = 2.325 - 10.092$$

$$d = 0.8412$$

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
2	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ					
3	ก่อนที่จะข้าพเจ้าจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อข้าพเจ้าจะศึกษารายละเอียดของแต่ละสาขาวิชา					
4	ข้าพเจ้าสำรวจตนเองก่อนตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ					
5	เมื่อข้าพเจ้าต้องตัดสินใจเลือกอาชีพ ข้าพเจ้าให้ผู้ปกครองเลือกให้					
6	ข้าพเจ้าเลือกเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพ					
7	เมื่อมีการผิดพลาดในการทำงาน ข้าพเจ้ามักจดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นอีก					
8	ด้านการแก้ปัญหาและการวางแผน ถ้าข้าพเจ้าเรียนอ่อนในวิชาใดข้าพเจ้ารีบหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชานั้น					
9	ข้าพเจ้าคิดไว้แล้วว่าประกอบอาชีพใดในอนาคต					
10	ข้าพเจ้าไม่ทราบแหล่งหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ					
11	ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าต้องทำอะไรจึงจะสอบเข้าเรียนต่อในสาขาที่ตนชอบได้					
12	ข้าพเจ้าวางแผนการทำงานให้สามารถส่งตามกำหนดวันเวลาได้ทุกครั้ง					
13	ข้าพเจ้าเลือกเรียนสาขาวิชาที่ชอบเพื่อที่จะได้ประกอบอาชีพตามที่ตนสนใจ					
14	ด้านการรู้จักรอคอยและมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อความสำเร็จในชีวิต ถ้าข้าพเจ้ามีงานทำ ข้าพเจ้าขอลาออกจากโรงเรียน แม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนไม่จบชั้น ม ต้น					
15	ถ้าข้าพเจ้าเรียนไม่เข้าใจวิชาใดวิชาหนึ่งข้าพเจ้าเลิกเรียนทันที					
16	ข้าพเจ้าเรียนเพื่อให้ผ่านไปแต่ละวันเท่านั้น					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
17	ข้าพเจ้าพยายามหาความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ					
18	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้กับการเรียนเพราะมีสติปัญญาไม่ดี					
19	ข้าพเจ้าพยายามหาโอกาสเรียนต่อให้สูง เพื่อได้ทำงานมั่นคงในอนาคต					
20	ข้าพเจ้าพยายามขยันเรียนแม้ว่าผลการเรียนในปัจจุบันไม่ดีเท่าที่ควร					
21	แม้ว่าข้าพเจ้าไม่ชอบเรียนในบางวิชา ข้าพเจ้าก็ตั้งใจเรียนเพื่อที่จะสอบได้คะแนนดี					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกลักษณะ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามถึงคุณลักษณะและความรู้สึกนึกคิดทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	ข้าพเจ้าชอบพูดต่อหน้าชุมชน					
2	ข้าพเจ้าดีใจมาก ถ้าได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม					
3	ข้าพเจ้าไม่กลัวที่จะต้องพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จักมาก่อน					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
4	ข้าพเจ้ากลัวการตอบคำถามครู แม้ว่าอาจตอบถูกก็ตาม					
5	ข้าพเจ้าชอบแสวงหาการผจญภัยที่น่าตื่นเต้น					
6	เมื่อครูต้องการอาสาสมัคร ข้าพเจ้ารีบเสนอตัวทันที					
7	ข้าพเจ้าเป็นคนเปิดเผย ตรงไปตรงมา					
8	เมื่อพบเพื่อนใหม่ ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายเข้าไปทักทายก่อน					
9	การทำกิจกรรมกลุ่ม ไม่ว่าจะอยู่กลุ่มใดข้าพเจ้าก็ไม่กังวล					
10.	ข้าพเจ้าเข้ากับคนอื่นได้ง่าย					
11	ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความมั่นใจอยู่เสมอ					
12.	ข้าพเจ้าพร้อมทำงานร่วมกับคนอื่น					
13	ข้าพเจ้ารู้สึกกว่าตัวเองคบเพื่อนได้เร็ว					
14	ข้าพเจ้ามักเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดงความคิดเห็น					
15	ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ					
16	ข้าพเจ้าคิดว่าโลกนี้น่าอยู่					
17	ข้าพเจ้ามองว่าความคิดของแต่ละคนมีประโยชน์ทั้งสิ้น					
18	ข้าพเจ้าไม่ชอบพูดต่อหน้าชุมชน					
19	ข้าพเจ้าชอบเก็บความรู้สึกของตนเองเอาไว้					
20	เมื่อมีการแสดงความคิดเห็น ข้าพเจ้าเลือกการเขียนมากกว่าการพูด					
21	ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญ เมื่อมีคนจ้องมองขณะทำงาน					
22	ข้าพเจ้าไม่กล้าถามครูและเพื่อน เมื่อมีปัญหาสงสัย					
23.	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจ เมื่อครูให้ทำกิจกรรมหน้าห้องเรียน					
24	ข้าพเจ้าวิตกกังวลในการพูดคุยกับเพื่อนใหม่					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
25	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม					
26	เมื่ออยู่ในกลุ่มคนจำนวนมาก ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจที่จะหาเรื่องมาคุยกับคนพวกนั้น					
27	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำตามคนอื่นในกลุ่ม					
28	ข้าพเจ้าไม่ชอบรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น					
29	ข้าพเจ้าไม่ชอบอยู่ในกลุ่มคนจำนวนมาก					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานตามแผนการที่วางไว้ทุกครั้ง					
2	แม้ว่างานที่ข้าพเจ้าทำมีความยากเพียงใด ข้าพเจ้าก็พยายามทำงานนั้นอย่างเต็มความสามารถ					
3	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ไม่ยุ่งยาก เพราะจะได้ทำให้เสร็จโดยเร็ว					
4	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาที่ไม่มีการบ้าน					
5	ข้าพเจ้าส่งการบ้านตามที่ครูกำหนดทุกครั้ง					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
6	เพื่อนยอมรับว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ					
7	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องน่าเบื่อ					
8	เมื่อข้าพเจ้าเห็นเพื่อนประสบความสำเร็จในเรื่องการเรียนข้าพเจ้าก็อยากจะเป็นเช่นนั้นบ้าง					
9	เวลาที่ทำการบ้าน ข้าพเจ้าเลือกทำแต่ข้อที่ง่ายเท่านั้น					
10	ข้าพเจ้าบอกให้พ่อแม่ทราบ เมื่อข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในการเรียน					
11	ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจในวันที่ไม่ต้องทำการบ้าน					
12	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อแล้วหยุดทำงานบ่อยครั้งทั้งที่ทำได้ไม่นาน					
13	ข้าพเจ้าเรียนหนังสือไปแต่ละวัน โดยไม่คาดหวังผลของการจะเรียน					
14	เมื่อมีงานกลุ่ม เพื่อนขอให้ข้าพเจ้าเป็นหัวหน้ากลุ่ม					
15	ก่อนสอบแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าต้องทบทวนบทเรียนก่อนเสมอ					
16	ข้าพเจ้าจะไม่ลงมือทำงาน ถ้าไม่จวนถึงเวลากำหนดส่ง					
17	ข้าพเจ้าคิดว่าคนอื่นทำงานไม่ทันใจข้าพเจ้า					
18	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จทุกครั้ง					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง

จริงน้อย หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย

จริงน้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	การปฏิบัติตนของผู้ปกครองต่อนักเรียน					
2	ผู้ปกครองสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมที่ข้าพเจ้าปฏิบัติที่โรงเรียน					
3	ผู้ปกครองไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องเรียนของข้าพเจ้า					
4	ผู้ปกครองมักตำหนิ ถ้าข้าพเจ้าเรียนไม่ดี					
5	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง					
6	ผู้ปกครองดีใจถ้าข้าพเจ้าเรียนดี					
7	ผู้ปกครองคอยแนะนำข้าพเจ้าในการทำการบ้าน					
8	ผู้ปกครองมักพูดให้กำลังใจข้าพเจ้าเสมอ					
9	ผู้ปกครองแสดงความรักให้เห็นด้วยการกระทำ					
10	ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลเมื่อข้าพเจ้าไม่สบาย					
11	ผู้ปกครองลงโทษข้าพเจ้าก่อนฟังเหตุผล					
12	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิดผู้ปกครองมักจะถามเหตุผลก่อน					
13	ถ้าข้าพเจ้าเป็นอะไรไป คนที่เสียใจที่สุดคือผู้ปกครอง					
14	ผู้ปกครองยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
15	ผู้ปกครองส่งเสริมความสามารถพิเศษของข้าพเจ้า					
16	เมื่อใกล้สอบผู้ปกครองให้กำลังใจในการเตรียมตัวอ่านหนังสือสอบ					
17	ผู้ปกครองสั่งห้ามพาเพื่อนมาบ้าน					
18	ผู้ปกครองดีใจและภูมิใจที่ข้าพเจ้าช่วยเหลืองานบ้าน					
19	ข้าพเจ้าเป็นคนเก่งในสายตาผู้ปกครองทุกเรื่อง					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
19	การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อผู้ปกครอง					
20	ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาทุกเรื่องกับผู้ปกครอง					
21	ข้าพเจ้าแสดงความเคารพผู้ปกครองก่อนไปและ กลับจากโรงเรียน					
22	ข้าพเจ้าไม่เห็นความหวังดีของผู้ปกครอง					
23	ข้าพเจ้าเชื่อฟังผู้ปกครอง					
24	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง					
25	ข้าพเจ้าขออนุญาตผู้ปกครองทุกครั้งเมื่อออกนอก บ้าน					
26	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง					
27	ข้าพเจ้าทำอะไรโดยไม่สนใจผู้ปกครอง					
28	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องของตัวเองให้ผู้ปกครองฟัง					
29	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องราวที่ประสบมาให้ผู้ปกครองฟัง					
30	ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหากับผู้ปกครองเฉพาะปัญหา ที่ไม่สามารถแก้ไขได้					
31	ข้าพเจ้ารักและภูมิใจในตัวผู้ปกครอง					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบในครอบครัวของนักเรียน ขอให้
นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
มากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจที่ต้องรับผิดชอบรายจ่าย ของครอบครัว					
2	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่สมาชิกทุกคนไว้วางใจให้ ข้าพเจ้าได้จัดหาสิ่งจำเป็นในครอบครัว					
3	ข้าพเจ้าไม่ค่อยได้ช่วยบิดามารดาทำความสะอาด บ้าน					
4	วันหยุด ข้าพเจ้าเป็นคนซักเสื้อผ้าด้วยตนเอง					
5.	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่ได้ดูแลบิดามารดาและพี่น้อง ในเวลาป่วยไข้					
6	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาทำงานบ้านและเวลาในการเรียน ได้เหมาะสม					
7	เมื่อได้รับมอบหมายให้ช่วยงานบ้าน ข้าพเจ้ารู้สึก กระตือรือร้นที่จะทำงาน					
8	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยงาน ภายในครอบครัว					
9	เมื่อบิดามารดาสั่งให้ช่วยงาน ข้าพเจ้าไม่เคยขัด คำสั่ง					
10	ข้าพเจ้าไม่เคยทำให้บิดามารดาลำบากใจเรื่องค่าใช้จ่าย ในการเรียนของตน					
11	ข้าพเจ้าไม่เคยสร้างความเดือดร้อนจนทำให้คนใน ครอบครัวต้องลำบากใจ					
12	ข้าพเจ้าคิดว่างานในครอบครัวเป็นงานที่ทุกคน ต้องรับผิดชอบร่วมกัน					
13	เมื่อบิดามารดาสั่งให้ช่วยงาน ข้าพเจ้าไม่ทำตาม ที่สั่ง					
14	ข้าพเจ้าทำให้บิดามารดาลำบากใจในเรื่องค่าใช้จ่าย ในการเรียนของตน					
15	ข้าพเจ้าสร้างความเดือดร้อนจนทำให้บิดามารดา ต้องลำบากใจ					
16	ข้าพเจ้าไม่เคยช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
17	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับสมาชิกทุกคน ในครอบครัว					
18	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายที่ต้องทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว					
19	ข้าพเจ้าไม่เคยสนใจเรื่องต่างๆ ของสมาชิกใน ครอบครัว					
20	ข้าพเจ้าไม่มีเวลาให้กับครอบครัว เมื่อมีเวลาว่าง					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทางการเรียนของนักเรียน ขอให้
นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
มากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	สถานที่เรียน บริเวณของโรงเรียนสะอาด					
2	โรงเรียนไม่ควบคุมการใช้กฎระเบียบวินัยของนัก เรียน					
3	ห้องเรียนมีกลิ่นเหม็นจากห้องน้ำและกลิ่นควันไฟ					
4	สภาพห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก					
5	บริเวณโรงเรียนมีการรักษาความปลอดภัย					
6	โรงเรียนมีที่พักผ่อนเพียงพอสำหรับนักเรียน					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
7	ห้องเรียนมีขนาดคับแคบ					
8	ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย					
9	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทดี					
10	อาคารเรียนเก่าเกินไป					
11	โรงเรียนจัดแหล่งความรู้เพียงพอกับความ ต้องการ เช่น ห้องสมุดที่มีหนังสือเพียงพอกับการ ค้นคว้าหาความรู้					
12	สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การสอนมีสภาพพร้อมใช้งาน					
13	โรงเรียนมีอุปกรณ์การเรียนเพียงพอกับจำนวน นักเรียน					
14	อุปกรณ์การเรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ ไม่ ชำรุดสามารถใช้งานได้ดี					
15	โรงเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย					
16	โรงเรียนมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จูงใจให้เกิด การเรียนรู้					
17	ในการฝึกภาคปฏิบัติอุปกรณ์ไม่เพียงพอ					
18	นักเรียนไม่ได้รับความสะดวกในอุปกรณ์ที่จะใช้ใน การเรียนการสอนต่างๆ					
19	โรงเรียนไม่มีการจัดอำนวยความสะดวกสำหรับ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่นๆ					
20	โรงเรียนมีอุปกรณ์ช่วยสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู					
2	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำชี้แนะของครู					
3	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในขณะที่ครูสอน					
4	ข้าพเจ้าส่งงานตรงตามที่ครูกำหนดเสมอ					
5	ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น					
6	ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสซักถามข้อสงสัย					
7	ข้าพเจ้าขอคำแนะนำเพิ่มเติมเสมอ					
8	ข้าพเจ้ารู้สึกที่ครูไม่เป็นกันเองกับข้าพเจ้า					
9	เมื่อพบครูข้าพเจ้าแสดงความเคารพอยู่เสมอ					
10	ข้าพเจ้าได้รับความอบอุ่นจากครูในโรงเรียน					
11	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจในการเรียน เพราะครูสนใจแต่นักเรียนที่เรียนเก่ง					
12	การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน					
13	ครูรับฟังเหตุผลของนักเรียน					
14	ครูสนใจนักเรียนทุกคนในห้องเรียน					
15	ครูซักถามนักเรียนทุกคนในห้องเรียน					
16	ครูชมเชยเมื่อข้าพเจ้าทำความดี					
17	ข้าพเจ้ารู้สึกที่ครูไม่เป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้ไม่กล้าถามครูเมื่อมีข้อสงสัย					
18	เมื่อนักเรียนขอคำปรึกษาจากครูเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ครูยินดีให้คำแนะนำแก่นักเรียน					

$$t = 2.591 - 9.075$$

$$d = 0.8355$$

$$t = 2.299 - 8.224$$

$$d = 0.7746$$

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
17	เมื่อนักเรียนขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพิเศษจากครู ครูก็ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพิเศษแก่นักเรียน					
18	เมื่อนักเรียนเจ็บป่วย ครูให้ความดูแลอย่างใกล้ชิด					
19	ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียนเพื่อนช่วยอธิบายให้ข้าพเจ้าเข้าใจ					
2	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในห้องได้					
3	ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาปัญหากับเพื่อนได้					
4	ข้าพเจ้าคุยกับเพื่อนได้เป็นบางเรื่อง					
5	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรึกษาปัญหาการเรียนกับเพื่อนได้					
6	ข้าพเจ้ารู้สึกเหงาเมื่อขาดเพื่อน					
7	เพื่อนไม่มีความจริงใจต่อข้าพเจ้า					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
8	ข้าพเจ้าไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน					
9	ข้าพเจ้าเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี					
10	ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน					
11	เพื่อนในห้องต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกันและกัน					
12	ข้าพเจ้าปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนได้					
13	ข้าพเจ้ากับเพื่อนไม่เคยทะเลาะกัน					
14	เพื่อนของข้าพเจ้ามีความสามัคคี					
15	เพื่อนยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
16	เพื่อนมักชวนข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมด้วยเสมอ					
17	ข้าพเจ้ามีความสุขเมื่อได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน					
18	ข้าพเจ้าสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนกับเพื่อนได้					

ตอนที่ 10 แบบสอบถามจิตตะด้านการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดปากน้ำ
วิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามถึงคุณลักษณะและความรู้สึกนึกคิดทั่วไปเกี่ยวกับตัว
นักเรียน ขอให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับข้อเท็จ
จริงของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้าง ไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
1	ข้าพเจ้าสนใจเรื่องใดก็พยายามเรียนรู้สิ่งนั้นๆ อย่าง ตั้งใจ					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
2	ข้าพเจ้ามีความผูกพันอยู่กับการเรียน					
3	ข้าพเจ้ามีความเอาใจใส่ในการเรียน					
4	เมื่อมีการบ้าน ข้าพเจ้าจะทำงานนั้นให้เสร็จไม่ ผลัดวันประกันพรุ่ง					
5	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะเรียนให้จบ					
6	ข้าพเจ้าคอยรับรู้ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนของตนอยู่เสมอ					
7	เมื่อเรียนอยู่ ข้าพเจ้าไม่ปล่อยให้จิตใจฟุ้งซ่านไปเรื่อง อื่นจนเสียการเรียน					
8	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจจริงต่อการเรียน					
9	ข้าพเจ้ามีความพร้อมอยู่เสมอที่จะทำงาน เมื่อครูมอบ หมายงาน					
10	ข้าพเจ้าไม่หลงลืม ต่องานที่ครูมอบหมาย					
11	ข้าพเจ้าไม่ค่อยเข้าห้องสมุด					
12	ข้าพเจ้าชอบคุยในเวลาเรียน					
13	เวลาว่างข้าพเจ้าไม่เคยทบทวนบทเรียน					
14	ถ้าเจอปัญหาอุปสรรคในการเรียน ข้าพเจ้ามักทอดทิ้ง ไม่มีความอดทน					
15	ข้าพเจ้าไม่มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน					
16	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในห้องสมุดอยู่ เสมอ					
17	ข้าพเจ้าชอบนั่งเหม่อลอย ขณะเรียนหนังสือ					
18	ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ					
19	ข้าพเจ้าไม่มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน					
20	ข้าพเจ้ามักง่วงนอนเสมอในเวลาเรียน					
21	ข้าพเจ้ามีสมาธิในขณะเรียนหรืออ่านหนังสือ					
22	ข้าพเจ้าทำงานแบบจับจดทั้งๆ ขว้าง ๆ					
23	ข้าพเจ้าไม่ปล่อยให้จิตใจให้ฟุ้งซ่านจนเสียการเรียน					
24	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาให้กับการเรียนมากกว่าทำอย่างอื่น ในแต่ละวัน					

ลำดับ	ข้อความ	จริง ที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อยที่ สุด
25	ในแต่ละวันข้าพเจ้าแบ่งเวลาให้อย่างอื่นมากกว่าการเรียน					
26	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกวิชา					
27	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ					
28	ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนกับเพื่อนๆ เมื่อมีเวลา					

ภาคผนวก ข
ค่าความเชื่อมั่นและค่า t

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4 148
2	4 664
3	4 994
4	4 201
5	2 325
6	4.264
7	2 410
8	3.789
9	3.652
10	2.852
11	4 985
12	9 219
13	10 092
14	6 588
15	4 382
16	6 757
17	7 241
18	5 677
19	4.709

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 8412

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4.659
2	4 680
3	2 502
4	5 209
5	4 877
6	3.568
7	4 659
8	6 265
9	5 976
10	6.236
11	5 479
12	6 190
13	4 854
14	3 479
15	3 191
16	5 232
17	4 030
18	2.423
19	3 641
20	2 310
21	5 065
22	4 187
23	3 122
	2.763
	4 763
	4 356

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8348

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	6.058
2	7.621
3	4.261
4	3.882
5	2.812
6	4.570
7	5.615
8	6.924
9	5.031
10	2.735
11	4.204
12	3.846
13	3.723
14	3.975

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 7619

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ
ผู้ปกครอง

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	-2 447
2	3 354
3	7 819
4	6 382
5	5 790
6	5 773
7	3 077
8	-3.774
9	3 863
10	7 891
11	8 582
12	6 569
13	5 521
14	3 045
15	6 970
16	4 074
17	3 791
18	6 744
19	4 160
20	4 213
21	4.791
22	5 119
23	4.204
24	4 307
25	4 938

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
26	4 505
27	2 380
28	7 099

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 8490

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามภาระงานที่รับผิดชอบใน
ครอบครัว

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	2 514
2	2 763
3	4.884
4	2 265
5	5 319
6	3 906
7	4 223
8	2.545
9	2 539
10	2.658
11	5 413
12	3.626
13	5 389
14	6 332
15	7 846
16	2.017
17	4.153
18	10.055
19	

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 7934

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพทาง
การเรียน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3 005
2	2.323
3	3 658
4	3 306
5	2.126
6	5 054
7	2 276
8	5 029
9	4 825
10	4.206
11	4 659
12	4 960
13	3 701
14	5 985
15	6 400
16	2 606
17	2.546
18	6 068

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 7991

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับครู

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4 596
2	4 805
3	2.708
4	2 571
5	2.748
6	5 601
7	6 922
8	8.438
9	9 975
10	8.239
11	5.703
12	7.800
13	5 600
14	4.800
15	4 062

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8355

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับเพื่อน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.717
2	6.157
3	7.961
4	2.510
5	2.404
6	3.640
7	5.823
8	6.459
9	3.824
10	5.167
11	5.279
12	2.299
13	3.893
14	3.894
15	5.444
16	8.221
17	7.818

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 7946

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามจิตตะ

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	6.497
2	3.574
3	4.930
4	5.255
5	10.907
6	8.656
7	6.211
8	5.295
9	9.455
10	6.537
11	3.343
12	4.155
13	4.073
14	2.376
15	3.638
16	2.435
17	4.001
18	2.633
19	4.911
20	3.182
21	5.333
22	5.687
23	3.980

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 8585

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	พระมหาทิตย์ บุญเสริม
วัน เดือน ปีเกิด	3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	53/1 หมู่ 4 ตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ คณะเนกขัมภ์ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160 โทรศัพท์ 02-457-5530 มือถือ 09-184-1264
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านคูขาดน้อย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอปอไร่ จังหวัดตราด
พ.ศ. 2545	เปรียญธรรม 7 ประโยค สำนักเรียนวัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2546	ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต วิชาเอกบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2546	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร